

Vastgesteld op 15 juli 2025
Behorend bij raadsbesluit nummer
1504366/1624619

Griffier

Burgemeester

Kadernota 2026

AMENDEMENT

Nr.: A25-014

Behorend bij raadsvoorstel: Kadernota 2026

Datum: 8 juli 2025

Onderwerp: Geen dubbele formatie bij vertrek om in te werken

De raad van de gemeente Krimpenerwaard in vergadering bijeen d.d. 8 juli 2025

Besluit:

De Kadernota 2026 vast te stellen met de volgende wijziging:

- de post 'Dubbele formatie bij vertrek om in te werken' in de jaarschijven 2026 t/m 2029 te laten vervallen.

Toelichting:

We onderkennen ook de pensioengolf die op de organisatie afkomt. Daarbij is het gewenst dat continuïteit van uitvoering, beleid en specifieke kennis geborgd is.

In de praktijk is het goed mogelijk dat de situatie zich voordoet dat senior ambtenaren met pensioen gaan en de mediors doorschuiven. Op die manier wordt de kennis en ervaring in belangrijke mate al geborgd. Wij vinden het prematuur om nu al op voor te sorteren op een situatie dat continuïteit van uitvoering, beleid en kennis mogelijk niet gewaarborgd zal blijken te zijn. Het is ook niet duidelijk of er in de betreffende jaren onbenutte vacatureruimte in de budgetten aanwezig zal zijn die ook benut kan worden.

In deze tijden van bezuinigingen willen we voorzichtig zijn met het verhogen van budgetten, zeker als de noodzaak hiervan niet onomstotelijk vast staat. Als zich onverhoopt toch de situatie zich voordoet dat er een knelpunt ontstaat, dan is het mogelijk om dit te zijner tijd op te lossen via een turap.

Door het laten vervallen van deze post ontstaat er extra ruimte in de (meerjaren-)begroting, die benodigd is voor een amendement van de SGP om de OZB de komende jaren zo laag mogelijk te houden.

Ondertekening:

Peter Klerk, SGP

Stemming:

	VGBK 7	VVD 3	CDA 3	SGP 5	Lok1 1 0	CU 2	PK 3	D66 1	LK 4	GL-PvdA 2	Totaal
Voor		3	2	5		2	3	1	4	2	22
Tegen	7		1								8

Uitslag: *aangenomen*

S. van Dijk, *1*

ir. J. Beenakker,

Griffier

Burgemeester

AMENDEMENT

Nr.: A25-050

Behorend bij raadsvoorstel: Kadernota 2026

Datum: 8 juli 2025

Onderwerp: Schrappen budget gastvrouw/gastheer

De raad van de gemeente Krimpenerwaard in vergadering bijeen d.d. 8 juli 2025

Besluit het ontwerpbesluit aan te passen met de volgende wijziging:

- De post "gastvrouw/gastheer" ter hoogte van €119.000 in 2026 en €159.000 in 2027 te schrappen uit de Kadernota 2026.

Toelichting:

De gemeente beschikt reeds over receptionisten en bodes die het eerste aanspreekpunt vormen voor bezoekers. Door deze medewerkers adequaat te informeren en instrueren (eventueel na omscholing) kan dezelfde gastvrije ontvangst worden geborgd. In een periode waarin forse financiële keuzes nodig zijn, is een extra functie als gastvrouw/gastheer niet doelmatig. Het schrappen van deze post voorkomt onnodige uitgaven van bijna €300.000.

Ondertekening:

Jeffrey Groen, Leefbaar Krimpenerwaard

Stemming:

	VGBK 7	VVD 3	CDA 3	SGP 5	Lok1 10	CU 2	PK 3	D66 1	LK 4	GL-PvdA 2	Totaal
Voor		3	3	5		1	3	1	4	2	22
Tegen	7					1					8

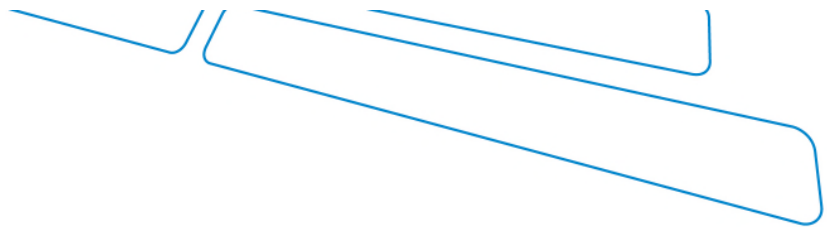
Uitslag: *Aangenomen*

S. van Dijk,

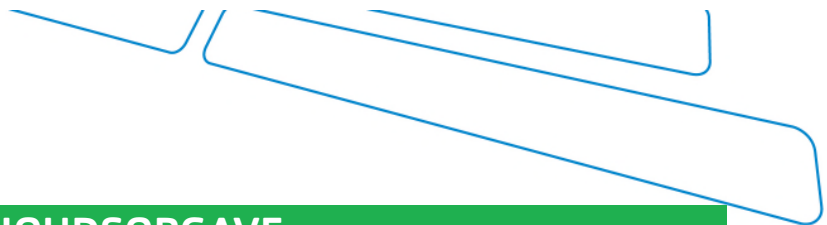
ir. J. Beenakker,

Griffier

Burgemeester

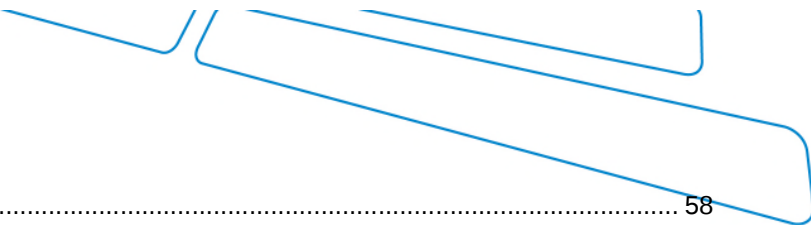

Zaaknummer: 19311584366	Behorend bij raadsbesluit nr: 1624619	Documentnummer: 1608914
-----------------------------------	---	-----------------------------------

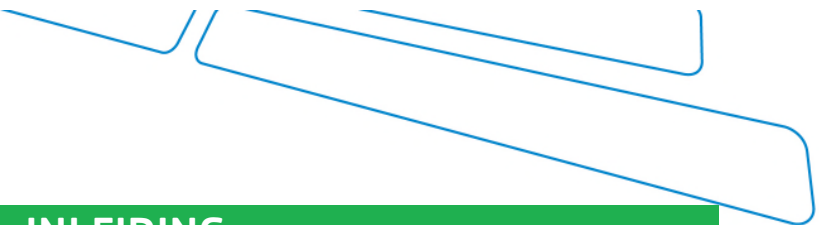

INHOUDSOPGAVE

Kadernota 2026	1
Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
1.1 Incidentele dekking ten laste van reserves	7
1.2 Opbouw kadernota	8
2. Vertrekpunt meerjarenbegroting 2026-2029	9
2.1 Saldo vertrekpunt kaders 2026	9
2.2 Aanpassingen	10
2.3 Algemene dekkingsmiddelen	11
2.4 Risicobeheersing	13
3. Aanpassingen meerjarenbegroting 2025-2028	15
3.1 Bestuur en ondersteuning	15
3.2 Veiligheid	20
3.3 Verkeer, vervoer en waterstaat	22
3.4 Economie	25
3.5 Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	29
3.6 Sociaal domein	33
3.7 Volksgezondheid en milieu	39
3.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	42
4. Indeling begroting	46
4.1 Taakvelden	46
4.2 Paragrafen	46
5 Kaders voor de begroting 2026	48
5.1 Financieel toezicht	48
5.2 Uitgaven	49
5.3 Inkomsten	49
5.4 Personele lasten	49
5.5 Investerings	51
5.6 Verbonden partijen	53
5.7 Financiering	54
5.8 Subsidies	55
5.9 Omgevingswet	56
6. Lokale heffingen	57
6.1 Onroerende-zaakbelastingen (OZB) en overige ongebonden heffingen	57
6.2 Gebonden heffingen	57

6.3 Ondernemersfondsen	58
6.4 Overzicht lokale lastendruk	59
7. Structureel sluitende begroting	60
Bijlagen	61
Bijlage 1 - Toelichting op nieuw beleid	61
1.1 Exploitatie	61
1.2 Investerings	68
Bijlage 2 - Nieuw beleid naar categorie	73

1. INLEIDING

Conform onze Financiële verordening bieden wij u jaarlijks een kadernota aan met daarin een voorstel voor het beleid en de financiële kaders voor het komende begrotingsjaar. Met het vaststellen van deze kadernota 2026 geeft u als gemeenteraad richting mee aan het college voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2026-2029.

Grote financiële opgaven

De Nederlandse gemeenten zijn voor hun inkomsten sterk afhankelijk van het Rijk. Op basis van onder andere gemeentewet is het uitgangspunt dat het Rijk in beginsel gemeenten compenseert voor de taken die zij uitvoert. Hierover schreef de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) al eens dat: “een consequente en eenduidige toepassing van het compensatiebeginsel helpt te voorkomen dat overheden in een permanente staat van onderhandeling met elkaar verkeren en financiële verhoudingen verworden tot machtsverhoudingen.” Helaas lijkt dit nu toch aan de orde van de dag en staan veel gemeenten aan de vooravond van grote bezuinigingsopgaven.

Vanwege de verwachte bezuinigingen hebben gemeenten, via de VNG, de druk op het Rijk opgevoerd. Onder dreiging van het terugtrekken uit diverse akkoorden en een mogelijke rechtsgang is het Rijk in de Voorjaarsnota 2025 gekomen met enkele handreikingen.

Financieringssysteem Gemeentefonds

Het vorige kabinet heeft een nieuwe financieringssysteem voor het gemeentefonds aangekondigd en vooruitlopend daarop een korting van € 2,4 miljard op het fonds doorgevoerd vanaf 2026. De nieuwe systematiek is er (nog) niet van gekomen, maar de korting is wel blijven staan. Dat betekent dat gemeenten vanaf 2026 minder geld krijgen, terwijl ze wel al hun taken moeten blijven uitvoeren. Hiervan is in de voorjaarsnota ongeveer € 400 miljoen gerepareerd en er ligt een toezegging vanuit het kabinet om verdere reparaties te onderzoeken.

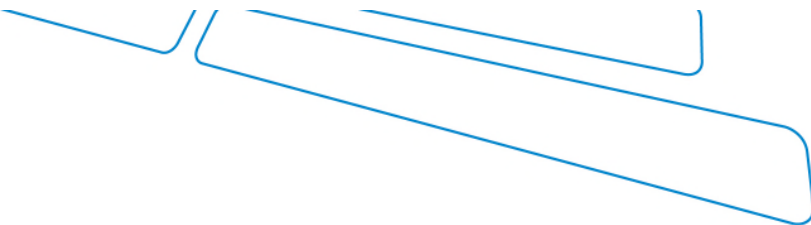
Verkeerde ramingen

Een andere tegenvaller is dat gemeenten te weinig geld krijgen van het Rijk om de stijgende kosten door inflatie, vergrijzing en bevolkingsgroei op te vangen. Dat komt door een nieuw financieringssysteem voor inflatiecompensatie, dat gebaseerd is op ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), dat de inflatie de afgelopen 7 jaar steeds te laag heeft ingeschat. Hierdoor krijgen gemeenten jaarlijks € 400 miljoen te weinig. Voor de Wmo is hierop al een correctie aangekondigd, maar ook op andere gebieden zullen we geconfronteerd worden met een grotere stijging van de kosten dan daarmee gepaard gaande BBP compensatie in het gemeentefonds.

Jeugdzorg

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om zorgtaken uit te voeren, ook als ze daar onvoldoende geld voor krijgen van het Rijk. Uiteraard proberen gemeenten zo efficiënt mogelijk te werk te gaan om kosten te besparen. De Hervormingsagenda Jeugd uit 2023 is daar een voorbeeld van; een ambitieus plan om de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Helaas gaat dat laatste niet lukken, constateert de onafhankelijke adviescommissie Van Ark eerder dit jaar in haar rapport “Groeipijn”. De commissie adviseert daarom om de besparingen voorlopig terug te draaien en gemeenten voldoende geld te geven om de jeugdzorgtaken gewoon uit te kunnen voeren. Zonder extra middelen loopt het tekort in 2028 op naar € 3,2 miljard.

De VNG heeft zich op het standpunt gesteld dat het rapport van kaft tot kaft overgenomen moet worden. In de Voorjaarsnota heeft het Rijk een eerste aanzet gedaan om de aanbevelingen op te volgen. Voor 2026 en 2027 is het ingroeipad van de besparingen verzacht. Maar, vanaf 2028 komt dit voor gemeenten in volle omvang terug in afwachting van een in 2027 nieuw uit voeren onderzoek door een deskundigencommissie. Daarnaast is er door het Rijk een opmerkelijke actie uitgevoerd door vanaf 2028 het besparingspotentieel te indexeren voor inflatie. Des te opmerkelijker is dat dit voor de gecompenseerde tekorten uit het verleden niets is gedaan, maar deze plat doorgetrokken worden. Hierdoor wordt de opgave voor gemeenten niet verkleind, maar verder vergroot!

Voorjaarsnota 2025

Op basis van voorgaande kunnen we constateren dat het Rijk een poging heeft gedaan het ravijn enigszins te dempen. Maar, aangezien financiële impulsen vooral zijn gericht op 2026 en 2027, is het ravijn niet zozeer gedempt, maar eerder verschoven naar 2028. Voor de periode vanaf 2028 is de situatie nog steeds even zorgelijk als voor de Voorjaarsnota. Met daarbij de toevoeging dat de Voorjaarsnota zich alleen richt op tijdelijke financiële verlichting en niet op een structurele oplossing van de kloof tussen taken en middelen.

De gevolgen van tekorten aan middelen vertalen zich breed naar alle taakvelden van de gemeentelijke begroting. Van minder woningbouw, ontoegankelijke zorg, afbrokkelende veiligheid, verschraving van voorzieningen, zoals infrastructuur, onderwijshuisvesting en sport- en culturele voorzieningen, en minder steun voor kwetsbare groepen tot verhoging van belastingen.

Bezuinigingsmogelijkheden

Om een structureel sluitende meerjarenbegroting 2026-2029 te kunnen presenteren ontkomt ook onze gemeente niet aan de inzet van diverse bezuinigingsmogelijkheden. Bij de kadernota 2025 werd dit al duidelijk en is het debat gevoerd over het al dan niet inzetten van bezuinigingen bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2025. Uitkomst van dit debat was de destijds geïnventariseerde mogelijkheden nog niet in te zetten, maar een aantal opties op voorhand uit te sluiten en een aantal mogelijkheden toe te voegen richting de kadernota 2026. Hiermee zijn we samen met uw gemeenteraad aan de slag gegaan. Er is een breed palet aan bezuinigingsvoorstellen geïnventariseerd en uitgewerkt. Deze zijn uitgewerkt in het document Voorstel structureel sluitende begroting dat wij u bij deze kadernota aanbieden. Door middel van het document stellen wij u voor om een aantal van de mogelijkheden te verwerken bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2026. Dit alles met het doel om in straks in november een structureel sluitende begroting vast te kunnen stellen.

Vertrekpunt en aanpassingen

De basis voor deze kaders wordt gevormd door de op 12 november 2024 vastgestelde begroting 2025 met de meerjarenraming. Tegelijkertijd met de begroting 2025 is ook de eerste begrotingswijziging 2025 vastgesteld, waardoor deze begroting structureel sluitend is. Vanaf de jaarschijf 2026 is wel sprake is van een negatief saldo. Voor deze kadernota betekent dit dat alle jaarschijven een negatief saldo als vertrekpunt hebben. Vanuit dit vertrekpunt is geïnventariseerd op welke onderdelen bijstelling nodig is, waar we verwachten dat inkomsten en uitgaven gaan veranderen en welke investeringen op ons afkomen.

De aanvragen zijn ingedeeld in de volgende categorieën:

1. **Collegeprogramma** : betreft invulling en uitwerking van de beleidsspeerpunten uit het Collegeprogramma
2. **Noodzakelijk** : betreft aanpassingen op basis van wettelijke voorschriften, reeds aangegane verplichtingen en/of reeds genomen besluiten. Dit kan zowel bestaand als nieuw beleid betreffen.
3. **Beleidskeuze** : betreft aanvragen die niet onder de andere categorieën vallen.

Door de hele kadernota heen zijn de aanvragen telkens met bovenstaande kleuren weergegeven, zodat duidelijk is tot welke categorie ze behoren. In bijlage 2 is een overzicht van alle aanvragen per categorie opgenomen.

Ook de investeringen voor de komende jaren zijn op basis van dezelfde hiervoor genoemde driedeling opgenomen in de kadernota. De hieruit voortvloeiende lasten in verband met rente en afschrijving (kapitaallasten) zijn ook verwerkt, voor zover deze van invloed zijn op het saldo van de exploitatie. Voor een aantal investeringen geldt dat het investeringen betreft die ten laste worden gebracht van voorzieningen of worden gedekt door tarieven. De structurele effecten vanuit de jaarrekening 2024 zijn, voor wat betreft de kapitaallasten (= rente en afschrijving), in lijn met voorgaande jaren, nu nog niet meegenomen. Zodra de jaarrekening 2024 door uw raad is vastgesteld, worden de kapitaallasten geactualiseerd en rechtstreeks verwerkt in de 2e tussentijdse rapportage 2025.

In 2026 worden gemeenteraadsverkiezingen gehouden. In verband met het aantreden van een nieuwe raad en een nieuw college zijn we terughoudend omgegaan met het opvoeren van nieuwe aanvragen en nieuw beleid. In de collegeplaten in de programma's zijn wel inspanningen voor de jaren tot en met 2029

gepresenteerd. Dit betreft inspanningen die volgen uit eerder in deze raads- en collegeperiode ingezet structureel beleid.

Om u zo goed mogelijk in staat te stellen om bij de kadernota afwegingen te maken en prioriteiten te stellen is het nodig dat de kadernota een zo reëel mogelijk financieel beeld geeft richting het opstellen van de begroting 2026. Daarom is, vooruitlopend op de nog te verschijnen meicirculaire 2025, ook een voorzichtige inschatting meegenomen van de gevolgen van deze circulaire. Zowel aan de baten- als aan de lastenkant. Dit is nader toegelicht in bijlage 1.

Alle bouwstenen van deze kadernota tezamen leiden tot onderstaande meerjarige beeld. Hierin is te zien dat de financiële opgave voor de jaarschijf 2026 bijna € 3,8 miljoen bedraagt, aflopend naar ruim € 3,3 miljoen in 2029. Zoals hiervoor aangegeven doen we bij deze kadernota een voorstel met een aantal mogelijkheden om de voorziene tekorten, in de toekomst, op te kunnen lossen. De mogelijkheden zijn opgenomen in het document Voorstel structureel sluitende begroting.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Structureel saldo meerjarenbegroting 2025	-7.283	-6.132	-5.469	-5.469
Begrotingswijzigingen 2025	-193	-193	-117	-117
Structureel saldo meerjarenbegroting 2025 na wijzigingen	-7.476	-6.325	-5.586	-5.586
Structureel saldo 1e Tussentijdse rapportage 2025	1.007	856	623	2.262
Saldo meerjarenbegroting 2025 na 1e Tussentijdse rapportage	-6.469	-5.469	-4.963	-3.324
Aanpassingen beleid:				
Collegeprogramma	-150	0	0	0
Noodzakelijk	3.443	3.096	955	616
Beleidskeuze	-612	-805	-646	-646
Totaal aanpassingen kadernota	2.681	2.291	309	-30
Structureel saldo kaders	-3.788	-3.178	-4.654	-3.354

Bedragen x € 1.000

Gezien het hiervoor genoemde geven de meerjarige saldi, zoals gepresenteerd in deze kadernota, een reële inschatting op basis van de op dit moment bekende gegevens. Maar, dit is uiteraard nog geen zekerheid ten aanzien van het uiteindelijke saldo van de meerjarenbegroting 2026-2029. Richting de begrotingsbehandeling in november worden de nu gepresenteerde saldi verder uitgewerkt en geactualiseerd.

1.1 Incidentele dekking ten laste van reserves

Eerder hebben wij op deze plek aangegeven dat de regelgeving ten aanzien van het omgaan met incidentele baten en lasten de laatste jaren wat genuanceerder is geworden dan enkele jaren terug. Niet de periode van ramen van de betreffende lasten of baten is leidend, maar de aard ervan. Dit betekent dat per betreffende last of baat een nadere analyse nodig is van de aard van de post om te bepalen of deze in de aard wel of niet incidenteel is. Om geen onterecht positief beeld te geven van het verwachte structurele saldo voor 2026 en verder onttrekken we daarom vooralsnog zo min mogelijk incidentele lasten aan een reserve, maar verwerken we deze zoveel als mogelijk als structurele last. Indien daar aanleiding toe is zullen we dit in de begroting alsnog aanpassen.

1.2 Opbouw kadernota

Voor de opzet van de kadernota 2026 is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij voorgaande kadernota's. Eerst laat hoofdstuk 2 de financiële opbouw van het saldo van deze kadernota zien. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de aanpassingen op de meerjarenbegroting en de gevolgen die deze hebben. Dit betreft zowel beleidsmatige als financiële aanpassingen. Hoofdstuk 4 gaat in op de indeling van de begroting. Vervolgens worden in hoofdstuk 5 de bij het opstellen van de meerjarenraming 2025 te hanteren kaders en aandachtspunten toegelicht. Deze vinden hun oorsprong zowel in door externe partijen opgelegde regels als in interne, door ons zelf opgelegde, criteria. Daarna behandelt hoofdstuk 6 de lokale heffingen. Tenslotte gaan we in hoofdstuk 7 in op het traject om te komen tot een structureel sluitende begroting. Daarna volgt nog een aantal bijlagen.

2. VERTREKPUNT MEERJARENBEGROTING 2026-2029

2.1 Saldo vertrekpunt kaders 2026

De voorliggende Kadernota 2026 brengt in beeld welke ontwikkelingen en voorstellen van invloed zijn op de nog op te stellen begroting 2026-2029.

Het vertrekpunt voor het opstellen van de begroting 2026 is de jaarschijf 2026 uit de meerjarenbegroting 2025. In deze jaarschijf is sprake van een nadelig saldo. Zoals eerder toegelicht, worden wij vanaf 2026, net als alle gemeenten, geconfronteerd met een forse daling van de uitkering uit het gemeentefonds. Vanaf dat moment is sprake van het spreekwoordelijke "ravijn" en laat de begroting een tekort zien. Daarnaast leiden meerdere grote opgaven en onzekerheden ertoe dat het meerjarige beeld de nodige financiële uitdagingen met zich meebrengt. Voor deze kadernota betekent dit dat alle jaarschijven een 2026 een negatief saldo als vertrekpunt hebben.

Ten opzichte van de saldi uit de meerjarenbegroting 2025-2028 is er vervolgens een aantal mutaties die leiden tot een bijgesteld structureel saldo voor de jaren 2026-2029. Deze mutaties betreffen de structurele effecten uit de 1e Tussentijdse rapportage 2025. In onderstaand overzicht zijn deze mutaties en de structurele saldi weergegeven.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029
Structurele ruimte	-7.283	-6.132	-5.469	-5.469
Begrotingswijzigingen 2025	-193	-193	-117	-117
Structureel saldo meerjarenbegroting 2025 na wijzigingen	-7.476	-6.325	-5.586	-5.586
1e Tussentijdse rapportage 2025				
Saldo 1e Tussentijdse rapportage 2025	1.007	856	623	2.262
Structureel saldo begroting 2026 - 2029	-6.469	-5.469	-4.963	-3.324

Bedragen x € 1.000

2.1.1 Ontwikkeling prijzen

De Nederlandse economie groeit in 2025 en 2026 met 1,5%. Maar wereldwijde geopolitieke spanningen zorgen voor veel onzekerheid en zijn in toenemende mate een bedreiging voor onze economie. De inflatie in Nederland is nog steeds te hoog. Die blijft de komende jaren rond 3%. Dat blijkt uit de najaarsraming van de DNB van december 2024. De inflatie blijft in Nederland hiermee de komende jaren hoger dan in het eurogebied. Het verschil komt vooral door binnenlandse factoren: hoge vraag, hoge loongroei en stijging van huren. Ook de verhoging van belastingen op bijvoorbeeld tabak en hotelovernachtingen dragen bij aan de inflatie in Nederland.

Op basis van het Centraal Economisch Plan (CEP) 2025 houden we voor de jaarschijf 2026 rekening met stijging van de prijzen met 2,7% ten opzichte van 2025.

Loonontwikkeling

In het algemeen worden werknemers gecompenseerd voor het verlies in koopkracht. Vakbonden zijn daarom hogere looneisen gaan stellen en er worden cao's afgesloten met hogere lonen. Ook de krapte op de arbeidsmarkt leidt tot stijgende lonen. Bij 5.4 Personele lasten is de verwachte cao-ontwikkeling vanaf 2025 opgenomen.

Ontwikkeling rente

Medio april 2025 is de rente door de Europese Centrale Bank (ECB) verlaagd naar 2,25%. Het is de zevende verlaging sinds juni vorig jaar. Toen stond de rente nog op 4%. Met de renteverlaging wil de ECB de consumptie en de investeringen een impuls geven en voorkomen dat de inflatie dit jaar te ver onder het streefniveau van 2% zakt. Eerder verhoogde de ECB vanaf juli 2022 de rente in tien stappen naar 4%.

Doel was om de economie af te laten koelen en zo de torenhoge inflatie naar beneden te krijgen. Prijzen waren omhooggeschoten in de nasleep van de pandemie en de Russische inval in Oekraïne. Inflatie was ver boven het doel van 2% dat de ECB op middellange termijn nastreeft. In de meerjarenbegroting 2025-2028 is gerekend met een rente van 3,0% voor nieuw aan te trekken geldleningen. In deze kadernota continueren we dit vooralsnog. Voorafgaand aan het opstellen van de begroting 2026 zullen we bezien of de ontwikkeling op de kapitaalmarkt aanleiding geeft om het gehanteerde percentage bij te stellen.

2.2 Aanpassingen

Ten opzichte van de begroting 2025 is sprake van een aantal aanpassingen. Dit betreft zowel exploitatie als investeringen. In het onderstaande worden de totalen per jaarschijf gepresenteerd. Een nadere toelichting op de individuele posten is opgenomen in bijlage 1.

2.2.1 Exploitatie

Onderstaand is eerst een totaaloverzicht opgenomen van de lasten en dekking per programma.

	2026	2027	2028	2029
Lasten	2.571	2.211	269	-40
Bestuur en ondersteuning	3.611	2.747	-796	-958
Veiligheid	-175	-175	-175	-175
Verkeer, vervoer en waterstaat	-262	-167	-220	-225
Economie	-10	-10	-10	-10
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	30	162	936	782
Sociaal Domein	-500	-276	564	546
Volksgezondheid en milieu	-123	-70	-30	0
Dekking	110	80	40	10
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	10	10	10	10
Volksgezondheid en milieu	100	70	30	0
Eindtotaal	2.681	2.291	308	-30

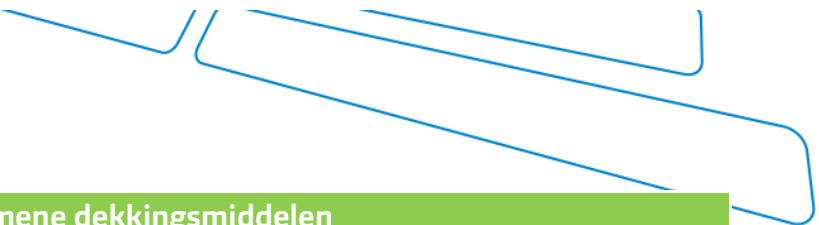
Bedragen x € 1.000

2.2.2 Investerings

Onderstaand is per programma een overzicht opgenomen van het totaal van de investeringen per programma. Het betreft zowel nieuwe als vervangingsinvesteringen. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten zijn, voor zover van toepassing, verwerkt binnen onderdeel 2.2.1. Exploitatie.

	Investering	2025	2026	2027	2028
Incidenteel					
Bestuur en ondersteuning	-10.029	-2.128	-3.214	-1.619	-3.068
Verkeer, vervoer en waterstaat	-25.136	-6.234	-6.834	-6.034	-6.034
Onderwijs, sport, cultuur en recreatie	-71.959	-35.586	-9.751	-35	-26.587
Volksgezondheid en milieu	-27.284	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
Eindtotaal	-134.408	-50.769	-26.620	-14.509	-42.510

Bedragen x € 1.000

2.3 Algemene dekkingsmiddelen

Dekking van uitgaven kan op verschillende manieren plaatsvinden. Incidentele lasten kunnen incidenteel worden gedekt uit reserves of door incidentele baten. Structurele lasten worden gedekt door structurele baten, tenzij expliciet anders vermeld. Voor uitgaven die betrekking hebben op periodiek onderhoud aan onze kapitaalgoederen (onder andere wegen, groen en gebouwen) wordt jaarlijks 'gespaard' door toevoeging van een bedrag aan de betreffende voorziening.

In de begroting presenteren wij u een volledig overzicht van de uitgaven, inkomsten en dekking, waarbij wordt ingegaan op het structurele of incidentele karakter ervan.

Het belangrijkste onderdeel van de dekking van de uitgaven zijn de algemene uitkering en de opbrengst van gemeentelijke belastingen.

2.3.1 Algemene uitkering

Volgens de provinciale kaders moet in de begroting 2026 minimaal uitgegaan worden van de in de meicirculaire 2025 gepresenteerde gegevens. Deze circulaire verschijnt over het algemeen pas eind mei of begin juni, waardoor het niet meer mogelijk is om de hierin opgenomen gegevens nog in deze kadernota te kunnen presenteren. U wordt daarom afzonderlijk over de meerjarige gevolgen van deze circulaire geïnformeerd, zodat u deze wel kunt betrekken bij de beraadslagingen over deze kadernota. Uiteraard worden de uitkomsten wel meegenomen bij het opstellen van de begroting 2026. Onderstaand kort een toelichting op een aantal onderdelen die nader worden uitgewerkt in de komende circulaire.

Gemeenten ontvangen ruim de helft van hun inkomsten via de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Bij het opstellen van de begroting en hun meerjarenramingen voorzien de meeste gemeenten vanaf 2026 grote tekorten. Dit wordt vooral veroorzaakt doordat met ingang van dat jaar de algemene uitkering terugloopt. Om dit deels te compenseren is in de meicirculaire 2024 de zogenoemde 'oploop van de opschalingkorting' geschrapt.

Bij de Miljoenennota 2025 zijn voor het eerst de accressen van het gemeente- en provinciefonds geactualiseerd op basis van de nieuwe bbp-systematiek. Het uitgangspunt van deze bbp-systematiek is dat het gemeente- en provinciefonds meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bruto binnenlands product volgen. Deze ontwikkeling is gesplitst in een volumedeel en een prijsdeel. Het volumedeel is gebaseerd op een 8-jaars (t-9 t/m t-2) historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp. Het prijsdeel bruto binnenlands product is op basis van het geraamde prijspeil bbp van het lopende jaar, zoals geraamd met het CEP (Centraal Economisch Plan) in het voorjaar.

Gemeenten krijgen te weinig geld van het rijk om de stijgende kosten door inflatie, vergrijzing en bevolkingsgroei op te vangen. Dat komt door een nieuw financieringssysteem voor inflatiecompensatie, dat gebaseerd is op ramingen van het Centraal Planbureau (CPB). Het probleem? Het CPB heeft de inflatie de afgelopen 7 jaar steeds te laag ingeschat. Hierdoor krijgen gemeenten jaarlijks € 400 miljoen te weinig.

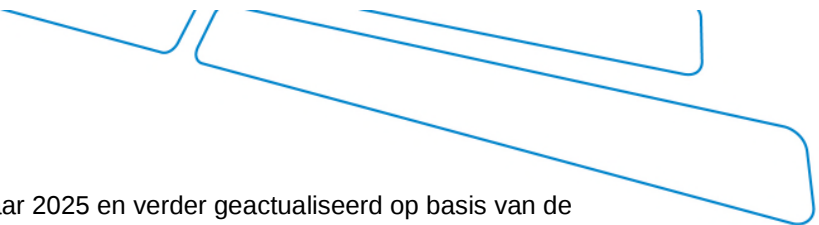
Jeugdzorg

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om zorgtaken uit te voeren, ook als ze daar onvoldoende geld voor krijgen van het rijk. Uiteraard proberen gemeenten zo efficiënt mogelijk te werk gaan om kosten te besparen. De Hervormingsagenda Jeugd (2023) is daar een voorbeeld van, volgens VNG een ambitieus plan om de jeugdzorg te verbeteren en financieel gezond te maken. Helaas gaat dat laatste niet lukken, constateert de onafhankelijke adviescommissie-Van Ark in januari 2025 in haar advies.

De commissie Van Ark adviseert daarom om de besparingen voorlopig terug te draaien en gemeenten voldoende geld te geven om de jeugdzorgtaken gewoon uit te kunnen voeren. In november heeft het kabinet al gezegd dat ze dit advies heel serieus zouden nemen. In maart spreekt de VNG hierover met het kabinet en verwachten ze een duidelijk antwoord.

Voorjaarsnota 2025

Op 18 april 2025 is de voorjaarsnota 2025 van het Rijk verschenen. De belangrijkste onderwerpen daarin voor gemeenten zijn de gedeeltelijke demping van het ravijn vanaf 2026 en de maatregelen in relatie tot de tekorten op de Jeugdzorg.

In de Voorjaarsnota is het accres voor het jaar 2025 en verder geactualiseerd op basis van de ontwikkeling van het bbp van het CEP door het CPB.

Het kabinet stelt extra geld beschikbaar om de daling van het gemeentefonds op te vangen. Daarnaast levert het Rijk een bijdrage om de huidige tekorten in de jeugdzorg te verlichten. Gemeenten hoeven pas vanaf 2028 financieel bij te dragen aan de uitvoering van de Hervormingsagenda Jeugd. Daar staat tegenover dat de structurele bezuinigingstaak vanaf dat moment wordt verhoogd van € 1 miljard naar € 1,5 miljard. Dit betekent dat er in de eerste twee jaar sprake is van een verlichting van de financiële druk, maar dat bezuinigingen (op de langere termijn) onvermijdelijk blijven. Bovendien nemen de financiële uitdagingen na 2028 verder toe, vooral op het gebied van jeugdzorg.

In 2021 werd besloten dat gemeenten € 1,8 miljard compensatie krijgen voor tekorten in de jeugdzorg. De geplande bezuiniging van € 1 miljard uit de Hervormingsagenda Jeugd wordt uitgesteld tot 2028 (in plaats van 2026). Daardoor hebben gemeenten in 2026 en 2027 tijdelijk minder financiële druk. De gemeenten krijgen hiermee twee jaar extra tijd om zich voor te bereiden op de hogere taakstelling.

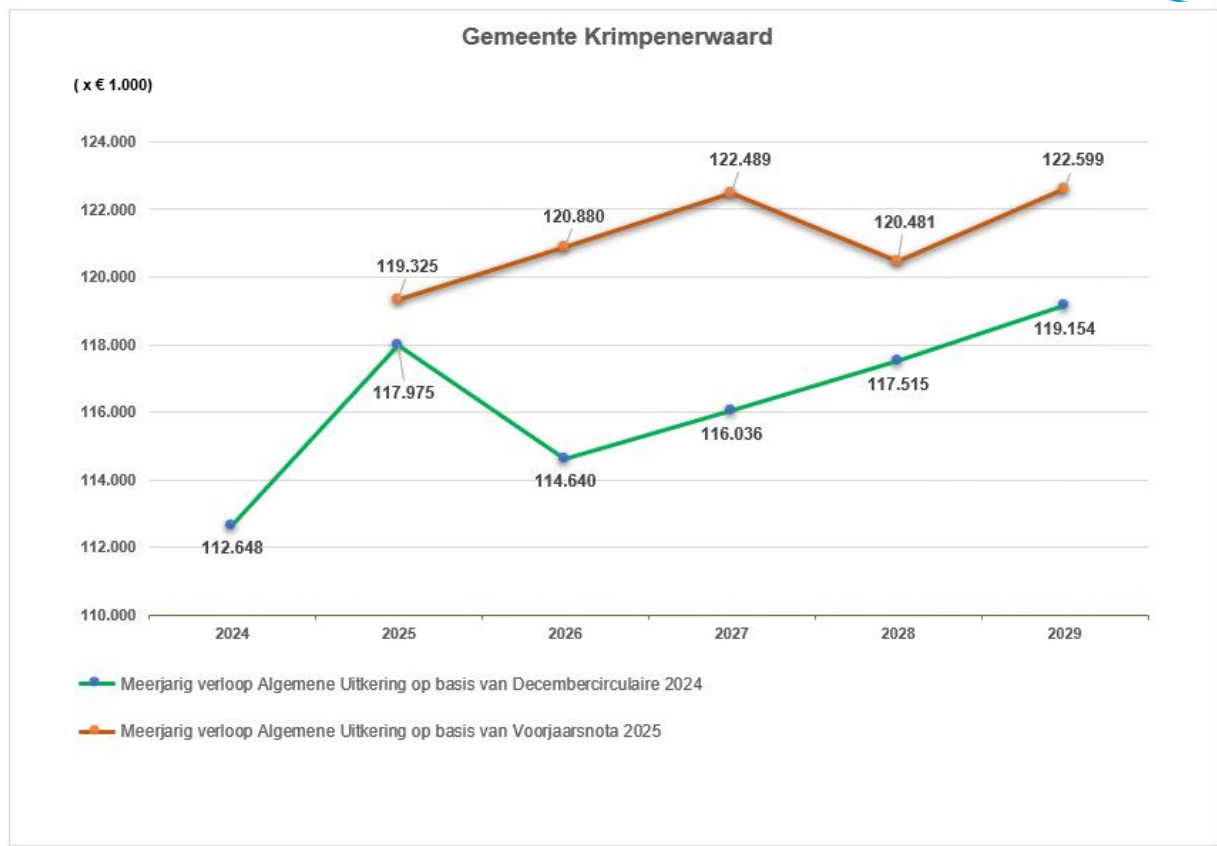
Verder wordt er met ingang van 1 januari 2028 gerekend met het invoeren van een eigen bijdrage voor de mensen die jeugdzorg ontvangen en zijn er afspraken gemaakt over betere sturing op de trajectduur. Daarnaast is de besparingsopgave van de hervormingsagenda berekend op het prijs- en volumepeil 2019. Nu een groot deel van deze maatregelen in 2028 ingaan, gaat het Rijk uit van een groter besparingspotentieel. Voor al deze onderdelen wordt het gemeentefonds gekort.

De voorjaarsnota laat nog een aantal andere (veelal kleinere) mutaties zien, die een beperkt effect zullen hebben op het financieel meerjarenbeeld van de gemeenten. Deze aanpassingen zullen worden meegenomen bij de verwerking van de meicirculaire 2025.

Op basis van de voorjaarsnota 2025 van het Rijk hebben we een inschatting gemaakt van de verwachte stijging (inclusief loon- en prijsstijgingen) voor de jaren 2025 tot en met 2029. Voor onze gemeente betekent dit een aanpassing in 2026 van ca. € 6,2 miljoen oplopend aflopend tot 3,4 miljoen in 2029. Vooruitlopend op de komende meicirculaire is deze aanpassing al meegenomen in deze kadernota.

Ravijnjaar vanaf 2028

Op basis van de voorjaarsnota (b)lijkt het beeld van het "ravijnjaar" te verschuiven van 2026 naar 2028. De algemene uitkering uit het gemeentefonds laat in de jaren tot en met 2027 een flinke stijging zien ten opzichte van eerdere jaren. Deze stijging is het gevolg van de stijgende rijksuitgaven in verband met de grote maatschappelijke opgaven en (gedeeltelijke) compensatie voor gestegen lonen en prijzen.

De bovenstaande grafiek laat het verschil zien van het meerjarige verloop op basis van de voorjaarsnota 2025 ten opzichte van de decemercirculaire 2024.

BTW compensatiefonds

Er is een directe financiële koppeling tussen het BCF en het Gemeentefonds. Het is aan de gemeenten zelf om een reële meerjarenraming voor het BCF op te nemen. Hierbij geldt dat de realisatie 2024 uitgangspunt is voor de raming.

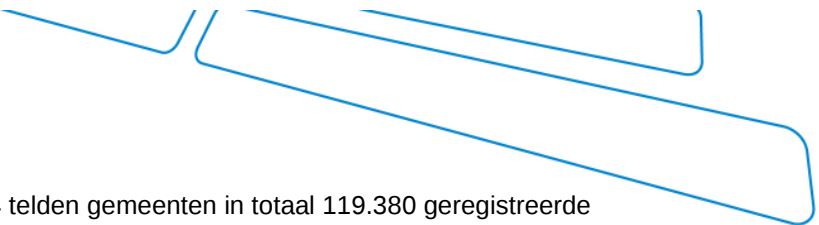
Voor alle genoemde onderwerpen geldt dat de financiële gevolgen voor onze gemeente pas verwerkt worden in de meicirculaire 2025. Zodra er meer duidelijkheid is, nemen we dit mee bij het opstellen van de P&C documenten.

2.4 Risicobeheersing

In 2025 wordt de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen behandeld in de gemeenteraad. In deze nota is bepaald dat er twee keer per jaar een volledige actualisatie van de risico's wordt gedaan. Bij deze inventarisatie worden risico's in beeld gebracht en worden zo mogelijk beheersmaatregelen geïmplementeerd. Begin 2025 zijn alle risico's geactualiseerd. De uitkomsten zijn opgenomen in de jaarrekening 2024. Voor de begroting 2026 vindt opnieuw een actualisatie plaats.

2.4.1 Gevolgen opvang vluchtelingen

De opvang van Oekraïense vluchtelingen in Nederland blijft een grote uitdaging. De instroom van vluchtelingen houdt aan, wat leidt tot een voortdurende druk op de opvangcapaciteit. In de opvanglocaties in Lekkerkerk en Krimpen aan de Lek is sprake van structurele overbezetting, met nauwelijks doorstroombmogelijkheden. Dit past binnen het landelijke beeld, waar de druk op opvanglocaties

onverminderd hoog blijft. Begin januari 2024 telden gemeenten in totaal 119.380 geregistreerde Oekraïense vluchtelingen. Voor deze groep zijn er 92.450 bedden beschikbaar in noodopvang, waarvan 92.100 in gebruik (stand per 17 januari 2024, rijksoverheid). De tijdelijke beschermingsmaatregel is verlengd tot 4 maart 2026.

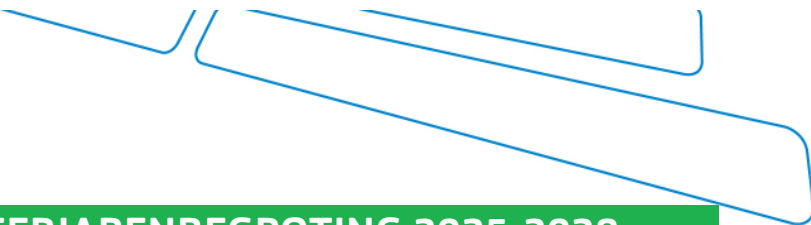
Door het gebrek aan perspectief en de bezetting neemt de leefbaarheid op de locaties af en de onveiligheid toe. De voorzieningen zijn niet gericht op langdurig verblijf. Dit leidt tot toenemende spanningen onder bewoners en personeel, met een stijging in het aantal incidenten als gevolg.

Gezien het aanhoudende conflict in Oekraïne blijft opvang voorlopig noodzakelijk. Per 1 juli 2024 dient onze gemeente 30 extra opvangplekken te realiseren. Om de zelfredzaamheid van vluchtelingen te bevorderen, is per 1 juli 2024 een verplichte eigen bijdrage ingevoerd voor werkende Oekraïense vluchtelingen van 18 jaar en ouder. Zij moeten voortaan meebetalen aan de kosten van hun opvang in de gemeente. Gemeenten hebben de ruimte gekregen om deze maatregel gefaseerd in te voeren, met een uiterlijke implementatiedatum van 1 januari 2025. Tegelijkertijd zijn de financiële middelen voor gemeenten sinds 1 januari 2025 verder beperkt, doordat het normbedrag per bed is verlaagd van € 61 naar € 44. Deze verlaging in combinatie met de toenemende taakstelling en de leefbaarheid is voor veel gemeenten een puzzel.

Overige vluchtelingen

Naast de opvang van Oekraïense vluchtelingen speelt ook de spreidingswet een grote rol in de gemeente. Voor deze gemeente is het verdeel besluit uitgekomen op in totaal 296 opvangplaatsen, waarvan 80 voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV). Op dit moment worden 80 Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV-ers) opgevangen in het klooster in Haastrecht. Deze 80 plaatsen tellen mee voor de spreidingswet. De opvanglocatie blijft operationeel tot medio 2026. De regionale opgave voor AMV-ers valt aanzienlijk hoger uit dan aanvankelijk verwacht. De aangekondigde intrekking van de spreidingswet en de verwachte asielwetgeving zorgt voor onzekerheid in dit dossier.

De opvang van AMV-ers brengt extra verantwoordelijkheden met zich mee, zoals het leveren van specifieke zorg vanuit de Jeugdwet en het organiseren van onderwijshuisvesting. Dit zorgt voor een zware financiële en organisatorische belasting. In 2024 bedroegen de kosten voor jeugdzorg bijna twintig keer de vergoeding die het Rijk beschikbaar stelde, wat neerkomt op slechts € 8.566 voor dat jaar. De verhoogde regionale opgave zet bovendien nog meer druk op de beperkte onderwijs capaciteit van de enige Internationale Schakelklas (ISK) in de regio, gevestigd in Gouda.

3. AANPASSINGEN MEERJARENBEGROTING 2025-2028

In dit hoofdstuk worden per begrotingsprogramma de cijfermatige aanpassingen voor de jaarschijven 2026-2029 weergegeven. Voor ieder programma geldt dat in wordt gegaan op de volgende onderdelen.

Eerst is er een korte beschrijving van de inhoud van het programma, conform de voorgaande begrotingen. Daaronder worden per programma kort de voorziene ontwikkelingen voor de komende periode weergegeven. Deze leiden in enkele gevallen nu al tot nieuwe aanvragen en/of bijstelling van beleid. Vervolgens is er per programma een overzicht opgenomen met daarin de financiële meerjarige gevolgen voor de exploitatie, inclusief kapitaallasten en, indien van toepassing, een overzicht met de meerjarige investeringen. Bij de gevolgen voor de exploitatie is een onderscheid gemaakt tussen lasten en dekking en tussen incidenteel en structureel. Tevens zijn de lasten, zoals reeds toegelicht in de inleiding, ingedeeld in 2 categorieën: noodzakelijk en beleidskeuze. Een nadere toelichting op de afzonderlijke posten is opgenomen in bijlage 1.

3.1 Bestuur en ondersteuning

Dit programma behandelt de overkoepelende taakvelden van het bestuur, de ondersteuning daarvan door de gemeentelijke organisatie en de relatie tussen de burger en het bestuur van de gemeente Krimpenerwaard. Betrokken en betrouwbaar in dienstverlening staat hierin centraal. De gemeente Krimpenerwaard staat voor een inwonergedreven dienstverlening. Speerpunten zijn: de vraag van de inwoner is leidend, snel, digitaal waar het kan en op maat waar nodig of gewenst.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor burgerzaken, dienstverlening, bestuurlijke samenwerking en ondersteuning van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad.

Ontwikkelingen Bestuur en ondersteuning 2026

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

Gemeenten zijn voor het grootste deel van hun inkomsten afhankelijk van het rijk. Als dat minder wordt, merken gemeenten dat meteen. Er is een nieuwe financieringssysteem voor het gemeentefonds aangekondigd en vooruitlopend daarop een korting vanaf 2026 op het gemeentefonds doorgevoerd. Tot een nieuwe systematiek is het nog niet gekomen waardoor er landelijk sprake is van het zogenaamde ravijnjaar 2026.

In 2024 heeft het wetsvoorstel voor aanpassing van de Algemene wet bestuursrecht (Awb): de Wet versterking waarborgfunctie Awb, voor consultatie voorgelegd. Het wetsvoorstel moet het wetgevingstraject nog verder doorlopen. De verwachting zal dit wetsvoorstel in 2026 in werking zal treden. De VNG voorziet dat de bijkomende kosten voor de uitvoering van deze wet hoger zullen zijn dan de mogelijke besparingen, wat resulteert in hogere structurele uitvoeringskosten.

In de tweede helft van 2025 zullen naar verwachting de Cyberbeveiligingswet (cbw) en het daarmee samenhangende Cyberbeveiligingsbesluit (cbb) en wijzigingen in de BIO (BIO2.0) worden vastgesteld. De implementatie van deze wet en bijbehorend besluit zullen inspanningen vragen van zowel bestuur als ook de organisatie waarbij naast capaciteit en tijd ook financiële investeringen naar verwachting noodzakelijk zullen zijn om aan de nieuw gestelde eisen in de wet te kunnen voldoen. De komende periode zullen de mogelijke implicaties in kaart worden gebracht. Tot dusver is wel gebleken dat er vanuit de Rijksoverheid geen bewegingen zijn om gemeenten voor de implementatie van de wet te compenseren via het gemeentefonds. Zodra er meer duidelijkheid is over de financiële impact komen wij hier zo spoedig mogelijk bij uw raad op terug.

Lokale ontwikkelingen :

Om de financiële uitdagingen voor de komende jaren het hoofd te kunnen bieden, en daarmee ook uitvoering te geven aan een eerder door de gemeenteraad aangenomen motie (M22-057), is een traject gestart om voldoende mogelijkheden te inventariseren om het jaar 2026 en verder structureel in evenwicht te brengen. Afhankelijk van door uw gemeenteraad hierin te maken keuzes lopen uitwerking hiervan en de gevolgen ook door in komende jaren.

Om dienstverlening te verbeteren is er een tweetal ontwikkelingen die we in onze gemeente kunnen gebruiken en onderzoeken. Naast de algemene burgerpeiling en enquêtes kan de klanttevredenheid ook gemeten worden nadat er een klantcontact is geweest: de direct-klantcontact meting. Op enkele onderdelen passen we dit al toe. Uit deze metingen komt gerichtere (verbeter) informatie. Daarnaast is proactieve dienstverlening een ontwikkeling waarop we ons kunnen oriënteren. Bij proactieve dienstverlening wacht de gemeente niet tot de inwoner iets (aan)vraagt, maar neemt zij zelf het initiatief om iets te doen/ toe te kennen. Dit op basis van de informatie waarover wij al beschikken. Bij deze ontwikkeling zijn we afhankelijk van andere overheidsinstanties en ICT-oplossingen die landelijk gecoördineerd worden.

Dienstverlening: Inwoner centraal

AMBITIE	Het is onze ambitie dat inwoners, ondernemingen en organisaties ook echt een verschil gaan merken in onze dienstverlening. We denken vanuit onze inwoners en streven naar meer nabijheid. We richten ons met name op zoveel mogelijk persoonlijk contact tussen bestuur, inwoners, organisaties en ondernemers. We zetten in op het eenvoudiger en sneller aanvragen van (digitale) producten en diensten.
ER-DOEL	We werken proactief aan een dienstverlening die meer op de vraag gericht is.
WE METEN	De klanttevredenheid via KlantinFocus. Algemene indicator is de driejaarlijkse burgerpeiling.
INSPANNINGEN 2026	We meten de klanttevredenheid van enkele diensten direct na de uitvoering en verstrekking van onze diensten en producten. De uitkomsten worden verwerkt in het verbeteren van onze werkprocessen.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	Als de vraag naar onze dagelijkse dienstverlening toeneemt, zetten we meer mensen in op de uitvoering. Datagedreven dienstverlening wordt al op kleine schaal toegepast. We meten dan direct na uitvoering van onze diensten, producten en klantcontact de klanttevredenheid. In 2026 breiden we de pilots uit naar de organisatieonderdelen waar dat van toegevoegde waarde is.
MIDDELEN 2026	-

Burger- en overheidsparticipatie

AMBITIE	Betere en meer gedragen besluitvorming door burger- en overheidsparticipatie.
ER-DOEL	We betrekken inwoners en ondernemers meer en beter bij initiatieven.
WE METEN	Het al dan niet realiseren van het digitaal participatieplatform. Het aantal ontwikkelde participatie-instrumenten. Het aantal burger- en overheidsparticipatietrajecten per jaar via het platform.
INSPANNINGEN 2026	De beleidswijzigingen na de evaluatie uit 2025 verwerken we in onze werkprocessen en trainingen.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We organiseren burger- en overheidsparticipatie als vast onderdeel van beleid, initiatieven en projecten.
MIDDELEN 2026	-

Realisatie nieuw gemeentekantoor

AMBITIE	Het realiseren van een nieuwe huisvesting voor de gemeentelijke organisatie, gunstig gelegen en goed bereikbaar voor alle inwoners van de Krimpenerwaard.
ER-DOEL	We starten uiterlijk 2024 (onder voorbehoud van bezwaar en beroep) met de bouw van een 'Huis voor de gemeente' als centrale werk- en ontmoetingsplek.
WE METEN	De realisatie van de nieuwe huisvesting waarbij we rekening houden met de vastgestelde uitgangspunten.
INSPANNINGEN 2026	Afronden bouw, de oplevering en het in gebruik nemen van de nieuwe huisvesting.
MIDDELEN 2026	-

Structureel sluitende begroting

AMBITIE	We maken continu de afweging tussen inzet om onze ambities te bereiken, uitvoering van wettelijke taken, redelijke lasten voor onze inwoners en een gezonde financiële positie. Bij eventuele bezuinigingsscenario's zijn participatie en draagvlak van belang.
ER-DOEL	We blijven een financieel stabiele en gezonde gemeente.
WE METEN	Structurele exploitatieruimte $\geq 0\%$ Netto schuldquote $\leq 100\%$
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We werken de geïnventariseerde mogelijkheden om te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting uit.
MIDDELEN 2026	-

Samenwerking met andere overheden

AMBITIE	De gemeente Krimpenerwaard werkt positief, vanuit een zelfbewustzijn en met oog voor eigen ambities, samen met andere overheden. Om zo doelen op het gebied van woningbouw en werkgebieden, de toekomst van het landelijk gebied, bereikbaarheid en gezamenlijke taken op het gebied van het sociaal domein dichterbij te brengen.
ER-DOEL	We bereiken meer samen met andere overheden.
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2026	In 2025 wordt het plan uitgewerkt voor de versterking van de regio. Dit plan gaat over de inhoud/programma, de governance en organisatiestructuur. Na afronding en besluitvorming over dit plan en waar nodig de aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling gaat de uitvoering van start. In 2026 krijgt de uitvoering van het plan en dan afgesproken programma dan verder vorm.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We (blijven) participeren in regionale samenwerking, lobbyen en proactief samen optrekken met andere overheden om voor nu en in de toekomst Krimpenerwaard vitaal te houden.
	We versterken de uitvoeringskracht in de regio.
MIDDELEN 2026	-

Aantrekkelijk werkgeverschap

AMBITIE	Door zich te profileren als een aantrekkelijk werkgever wil de gemeente Krimpenerwaard nu en in de toekomst goed personeel behouden en werven.
ER-DOEL	We zijn een aantrekkelijker werkgever.
WE METEN	De instroom, doorstroom en uitstroom van personeel.
	Medewerkerstevredenheid.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	Verdere uitrol van alle onderdelen van het strategisch P&O plan die een bijdrage leveren aan het aantrekkelijk werkgeverschap.
MIDDELEN 2026	-

Financieel overzicht				
EXPLOITATIE				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-119	-159	0	0
Gastvrouw/gastheer	-119	-159	0	0
Structureel	3.730	2.906	-796	-958
Beleidskeuze	-295	-295	-295	-295
Catering nieuw gemeentehuis	-45	-45	-45	-45
Dubbele formatie bij vertrek om in te werken	-250	-250	-250	-250
Noodzakelijk	4.025	3.201	-501	-663
Algemene uitkering	6.240	6.453	2.966	3.445
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	-319	-313	-309	-309
Gevolgen CAO	-1.639	-2.365	-2.365	-2.365
Indexering baten	900	900	900	900
Indexering lasten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Indexering voorziening Gebouwenbeheer	-49	-49	-49	-49
Rentelasten	1.543	1.251	1.157	527
Vervanging materieel 2026-2029 (afschrijving)	0	-5	-18	-25
Vervanging wagenpark 2026-2029 (afschrijving)	0	18	-106	-169
Wachtgeld	-151	-189	-177	-118
Eindtotaal	3.611	2.747	-796	-958
INVESTERINGEN				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-3.352	-2.771	-2.888	-1.340
Noodzakelijk	-3.352	-2.771	-2.888	-1.340
Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed 2026	-1.476	-1.058	-1.963	-963
MJOP ICT 2026-2029	-211	-603	-375	-192
Vervanging materieel 2026-2029	-145	-170	-70	-85
Vervanging wagenpark 2026-2029	-1.520	-940	-480	-100
Eindtotaal	-3.352	-2.771	-2.888	-1.340

Bedragen x € 1.000

3.2 Veiligheid

Binnen dit programma staat de gemeente Krimpenerwaard samen met bewoners, bedrijven en partners voor een gemeente die veilig is en voelt op het gebied van wonen, werken en leven. In het veiligheidsdomein heeft de gemeente vooral een regierol; de gemeente kan het echter niet alleen. Naast de hulpverleningsorganisaties, zoals politie en brandweer, hebben bedrijven en inwoners ook een eigen verantwoordelijkheid. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor onder andere het organiseren van de crisisbeheersing.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor onder andere onze deelname aan de Veiligheidsregio Hollands Midden, handhaving APV en crisisbeheersing.

Ontwikkelingen Veiligheid 2026

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

De wereld om ons heen is aan het veranderen, dat geeft onzekerheid, het blijft afwachten wat dat voor veiligheid gaat betekenen. Uiteraard blijven wij dat ook monitoren. Het boa bestel blijft landelijk aandacht vragen. Hierbij is er aandacht voor zowel de huidige organisatievorm als voor de inhoud van het werk. Het projectmatig, kerngericht werken blijft in onze gemeente voorop staan. In de Krimpenerwaard krijgt waterveiligheid meer aandacht. Het is belangrijk Inwoners bewust te maken over overstromingen door hoog water en langdurige stroom uitval.

Lokale ontwikkelingen :

In 2026 lopen enkele grote beleidsdocumenten af, o.a. het Integraal Veiligheidsbeleid, evenementenbeleid en het uitvoeringsplan boa's. Begin 2026 gaan wij starten met het proces om te komen tot nieuw beleid. De aanpak van ondermijning blijft hoog op de agenda staan.

Ondermijning

AMBITIE	Wij borgen de structurele aanpak van ondermijnende criminaliteit.
ER-DOEL	We pakken ondermijning structureel beter aan.
WE METEN	Het percentage bestuurlijke rapportages, afkomstig van de politie, dat in behandeling wordt genomen.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We nemen 100% van de bestuurlijke rapportages van de politie in behandeling.
	We brengen Meld Misdaad Anoniem meer onder de aandacht bij inwoners en bedrijven.
	We geven voorlichting aan onze collega's over de verschillende onderwerpen op het gebied van ondermijning.
	Jaarlijks organiseren wij diverse bijeenkomsten om extern de bewustwording rondom ondermijning onder de aandacht te brengen.
	We organiseren jaarlijks integrale controles op o.a. bedrijventerreinen.
MIDDELEN 2026	-

Betrekken van inwoners en bedrijven bij veiligheid

AMBITIE	Samen werken aan veiligheid met inwoners, bedrijven, organisaties en partners, waarbij de boa's het visitekaartje zijn van de gemeente op het gebied van schoon, heel en veilig.
ER-DOEL	We nemen gezamenlijk meer verantwoordelijkheid voor veiligheid.
WE METEN	Groei aantal werkgroepen Samen Veilig Ondernemen (voorheen Keurmerk Veilig Ondernemen).
	Het aantal WhatsApp groepen
	Het aantal deelnemers aan burgernet
INSPANNINGEN 2026 - 2029	De boa's werken projectmatig en kerngericht. Ook brengen zij veiligheid onder de aandacht op sociale media. Om te komen tot een nieuw uitvoeringsplan voor onze boa's worden in 2026 de eerste stappen gezet.
	We vragen blijvend aandacht voor WhatsAppbuurtpreventie, Burgernet, Meld Misdaad Anoniem en andere burgerparticipatiemogelijkheden op het gebied van veiligheid. We gebruiken daarvoor onze sociale media kanalen actiever.
	We gaan starten met het proces om te komen tot een nieuw integraal veiligheidsbeleid vanaf 2027.
MIDDELEN 2026	-

Digitale veiligheid

AMBITIE	Vergroten van de bewustwording en weerbaarheid op het gebied van digitale veiligheid.
ER-DOEL	We vergroten de bewustwording en weerbaarheid op het gebied van digitale veiligheid.
WE METEN	Het aantal deelnemers aan het online spel HackShield.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We hebben jaarlijks minimaal 3 activiteiten op het gebied van digitale veiligheid.
	Wij gaan door met het aanbieden van HackShield.
	We vragen op onze sociale media aandacht voor de verschillende onderwerpen op het gebied van digitale veiligheid, waaronder HackShield. Ook is digitale veiligheid een onderwerp bij de werkgroepen Samen Veilig Ondernemen.
	We gaan de doelgroep ouderen en andere kwetsbare volwassen inwoners effectief voorlichten over digitale veiligheid.
MIDDELEN 2026	-

Financieel overzicht

EXPLOITATIE				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Structureel	-175	-175	-175	-175
Beleidskeuze	-175	-175	-175	-175
Beheerskosten Maatwerkwonen	-175	-175	-175	-175
Eindtotaal	-175	-175	-175	-175

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

3.3 Verkeer, vervoer en waterstaat

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard samen met inwoners en bedrijven aan een zo goed mogelijk bereikbare en verkeersveilige gemeente voor alle vormen van vervoer. Door het versterken van het netwerk, beter benutten van de bestaande infrastructuur met aandacht voor de verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit wordt een balans gevormd tussen bereikbaarheid en omgevingskwaliteit en duurzame mobiliteit in een gastvrije Krimpenerwaard.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van het verkeersbeleid en het onderhouden en in stand houden van de wegen, parkeervoorzieningen, openbare verlichting, civiele kunstwerken en de havens.

Ontwikkelingen Verkeer, vervoer en waterstaat 2026

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

Het openbaar vervoer speelt een belangrijke rol in het bereikbaar houden van Zuid- Holland. Behoeften en wensen van reizigers sluiten nog niet altijd aan bij het aanbod van OV en vragen om meer flexibiliteit. Tegelijkertijd groeit het aantal inwoners en arbeidsplaatsen in de provincie. De beschikbare ruimte, verkeersveiligheid en leefbaarheid in stedelijk gebied staan steeds meer onder druk en vragen een OV-systeem dat veilig, efficiënt en duurzaam is. De provincie Zuid-Holland heeft daarom de wens om samen met haar partners een toegankelijk en breed gedragen OV-visie op te stellen. In de visie zullen onder andere de ontwikkelingen en gewenste beleidsrichtingen in de wereld van mobiliteit, openbaar vervoer en daarvoor relevante maatschappelijke ontwikkelingen worden geschetst. Het doel is om de uitgangspunten van deze visie te gebruiken als input voor OV-ontwikkelingen van nu en in de toekomst, zodat een aantrekkelijk OV-systeem ontstaat dat goed past bij de maatschappelijke opgaven. De provincie Zuid-Holland werkt momenteel ook aan een herzien fietsplan vanaf 2026 die aansluiten op de fietsambities in het gebied.

De Algerabrug (N210) tussen Krimpen aan den IJssel en Capelle aan den IJssel wordt vanaf augustus 2026 meerdere weken afgesloten in verband met groot onderhoud. Als gevolg van de afsluiting wordt ook op het omliggend wegennet in de regio tijdelijk extra verkeersdrukte verwacht.

Lokale ontwikkelingen :

Op 4 juli 2023 is de nieuwe woonvisie van de gemeente Krimpenerwaard vastgesteld. De Krimpenerwaard zet in op de bouw van 4.000 woningen in de periode 2023-2040. Hierbij streeft de gemeente ernaar om de komende jaren in alle kernen woningen te bouwen. In 2026 worden de uitbreidingslocaties verder uitgewerkt en zijn het bereikbaar en verkeersveilig houden van de bestaande als wel de nieuwe woonomgevingen aandachtspunten.

De dijk langs de Hollandsche IJssel moet van Krimpen aan den IJssel tot Gouderak versterkt worden. Ook moeten de kabels en leidingen in de dijk vernieuwd worden. Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en de nutspartijen (Stedin, Oasen, gemeente Krimpenerwaard en Glasdraad) werken samen aan dit project.

Bereikbaarheid

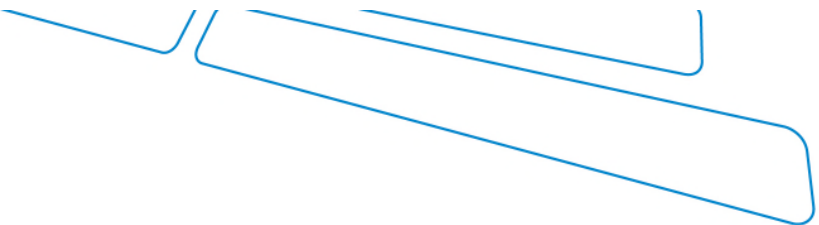
AMBITIE	Voor de vitaliteit van het gebied, voor bewoners en voor ondernemers, is een betere doorstroming van de ontsluitingen richting Gouda en Rotterdam belangrijk. We zetten in op een duurzame en complete aanpak van de mobiliteitsvraag. We hebben speciale aandacht voor specifieke en kwetsbare groepen in het kader van toegankelijkheid van het openbaar vervoer.
ER-DOEL	We versterken onze samenwerking om bereikbaarheid in brede zin te verbeteren.
WE METEN	Veranderingen in het aanbod van de wegcapaciteit van de auto en veranderingen in het aanbod van capaciteit van de alternatieven voor de auto.
INSPANNINGEN 2026	Er wordt verdere uitwerking gegeven aan de acties en projecten voortkomend uit het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Vanuit Verkeer leveren we een actieve bijdrage in de vorm van advisering bij de uitbreidingslocaties en tegelijkertijd zetten we in op de bereikbaarheid van de Krimpenerwaard. Dit doen we onder andere op basis van de uitkomsten van het gemeentebrede verkeersonderzoek. We gaan in gesprek met de provincie om OV-knooppunten te verbeteren en de busverbindingen sterker te maken. De verbetering van de toegankelijkheid van de bushaltes is een belangrijke actie voor de gemeente, we werken hiervoor samen met de provincie. In 2026 staat er een tijdelijke afsluiting van de Algerabrug op de planning en is dijkversterkingsproject KIJK bezig. Beide werkzaamheden zijn van grote invloed op de bereikbaarheid van de gemeente. Wij blijven in 2026 actief betrokken in de verschillende werkgroepen om de bereikbaarheid van de gemeente Krimpenerwaard zoveel mogelijk te waarborgen in samenwerking met andere overheden en partijen.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We brengen bij ieder jaarplan van de concessiehouder openbaar vervoer de belangen van de Krimpenerwaard in en proberen daarmee zoveel mogelijk invloed uit te oefenen op de kwaliteit van het openbaar vervoer in de gemeente Krimpenerwaard. Dit doen we in regionaal verband (Midden Holland). De komende jaren wordt er ook verdere uitwerking gegeven aan de acties en projecten voortkomend uit het Omgevingsprogramma Mobiliteit.
MIDDELEN 2026	-

Verkeersveiligheid

AMBITIE	We hechten veel waarde aan de verkeersveiligheid van onze gemeente. We zetten daarom in op veilige schoolfietsroutes, een adequate aanpak van onveilige situaties en het vergroten van het bewustzijn onder inwoners.
ER-DOEL	We willen de verkeersveiligheid in de Krimpenerwaard gericht verbeteren.
WE METEN	Ongevallendata (op basis van politieregistratie, gericht op wat er fout is gegaan).
	Risicobenadering verkeersveiligheid (op basis van studie adviesbureau DTV, gericht op wat er fout kan gaan).
INSPANNINGEN 2026	Uitvoering geven aan de verkeersveiligheidsambities uit het Omgevingsprogramma Mobiliteit (OPM).
	We werken aan een uniforme inrichting van de schoolomgevingen om de verkeersveiligheid te blijven verbeteren. Door een uniforme aanpak wordt de verkeersveiligheid rondom scholen verhoogd. De gemeente streeft ernaar om 2 - 3 basisschoolomgevingen aan te pakken.
	We streven ernaar om als gemeente een snelheidsregime van 30 km/h te hebben op de gebiedsontsluitingswegen als op de erftoegangswegen binnen de bebouwde kom. In 2026 willen we laten onderzoeken op welke wegen we het snelheidsregime omlaag willen brengen en welke infrastructurele aanpassingen ervoor nodig zijn volgens de uitgangspunten van het wegcategorisering in het OPM.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We geven uitvoering aan de verkeersveiligheidsambities uit het Omgevingsprogramma Mobiliteit.
MIDDELEN 2026	Incidenteel: €25.000,- onderzoeks- en advieskosten voor onderzoek naar 30 km/h inrichting

Financieel overzicht

EXPLOITATIE				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-75	0	0	0
Noodzakelijk	-75	0	0	0
Areaalpeiling en update beheerplan baggeren	-75	0	0	0
Structureel	-187	-167	-220	-225
Noodzakelijk	-187	-167	-220	-225
Dijkversterking Project KIJK vervangen OVL 2026-2028 (afschrijving)	0	-5	-10	-15
Groot onderhoud / vervangingen OVL 2026-2029 (afschrijving)	0	0	1	1
Indexering voorziening IBOR	-187	-187	-187	-187
Verkeersveilige maatregelen Veerweg (afschrijving)	0	25	0	0
Vervangen vijf verkeersbruggen (afschrijving)	0	0	-23	-23
Vervangingen CV 2026-2029 (afschrijving)	0	0	-1	-1
Eindtotaal	-262	-167	-220	-225

INVESTERINGEN				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-8.194	-6.994	-6.194	-6.194
Noodzakelijk	-8.194	-6.994	-6.194	-6.194
Dijkversterking Project KIJK vervangen OVL 2026-2028	-160	-160	-160	-160
Groot onderhoud / vervangingen OVL 2026-2029	-430	-430	-430	-430
IBOR 2026-2029	-5.204	-5.204	-5.204	-5.204
Verkeersveilige maatregelen Veerweg	-200	-800	0	0
Vervangen vijf verkeersbruggen	-1.800	0	0	0
Vervangingen CV 2026-2029	-400	-400	-400	-400
Eindtotaal	-8.194	-6.994	-6.194	-6.194

3.4 Economie

Met dit programma stimuleert de gemeente het ondernemers- en vestigingsklimaat. In dit programma staan ook activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente. Dit doen we samen met ondernemers, organisaties, provincie en andere gemeenten.

In dit programma zijn middelen opgenomen voor de dienstverlening aan ondernemers, (samenwerkings-) projecten van arbeidsmarkt en onderwijs, de herstructurering van bedrijfslocaties, investeringen in winkelgebieden, het stimuleren van snel internet en de transitie naar een toekomstbestendige landbouw.

Ontwikkelingen Economie 2026

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

De verwachting is dat onze economie landelijk dit jaar en 2026 met 1,5 % zal groeien vooral door de binnenlandse vraag. De wereldwijde geopolitieke spanningen beïnvloeden dit en geven veel onzekerheid. De inflatie in Nederland blijft hoog. De verwachting is dat deze in 2026 licht zal afnemen. In 2026 zullen naar verwachting 457.000 vacatures zijn voor gediplomeerde MBO schoolverlaters. De vergrijzing remt de groei van de werkgelegenheid. Er blijven vooral knelpunten in de sectoren onderwijs, techniek, ICT, zorg, veiligheid en openbaar bestuur.

Lokale ontwikkelingen :

Na jaren van overschot aan kantoorruimte in de regio/lokaal lijkt er een kentering te zijn. De verwachting is dat er weer meer vraag ontstaat naar kantoorruimte. Ruimte voor de lokaal gewortelde bedrijven vraagt een noodzakelijke aanpak. De focus ligt niet alleen op een verkenning naar nieuwe bedrijventerreinen maar ook om aanpak van bestaande terreinen (revitalisering en beter benutten). De winkelgebieden staan wat onder druk met name in de sectoren kleding, media, sport en speelgoed. De huurprijzen in de winkelgebieden lijken te gaan dalen om leegstand tegen te gaan en startende ondernemers te faciliteren. Online aankopen dalen niet en tegelijkertijd zien we de grotere webshops steeds meer fysieke winkels openen. Ook de horeca staat onder druk.

Onderwijs en arbeidsmarkt

AMBITIE	Wij blijven samen met onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven sterk inzetten op een goede afstemming tussen het onderwijs, het beschikbare arbeidspotentieel en de lokale werkgevers.
ER-DOEL	We willen de match tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt verbeteren. Dit doen wij samen met onderwijsinstellingen en ondernemersorganisaties.
WE METEN	De resultaten van het gezamenlijke werkprogramma van de 3 O's: overheid, onderwijs, ondernemingen.
INSPANNINGEN 2026	We bouwen samen met de betrokkenen doorlopende leerlijnen in het beroepsonderwijs uit. Waar nodig vullen we dit aan met andere scholings- en opleidingsmogelijkheden.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We faciliteren Krimpenerwaard Werkt als platform voor onderwijs en ondernemers om de aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt te verbeteren.
MIDDELEN 2026	-

Agrarische sector

AMBITIE	We denken mee over de versterking van het verdienmodel van de agrarische sector. Dit doen we samen met de agrarische ondernemers uit het gebied zelf. We werken hierbij intensief samen met provincie en waterschap. We werken samen aan de ontwikkeling naar een toekomstbestendige landbouw, met minder uitstoot van broeikasgassen en stikstof, hogere waterkwaliteit en met aandacht voor biodiversiteit.
ER-DOEL	We faciliteren een meer toekomstbestendige agrarische sector.
WE METEN	Aantal hectare bodemdalingremmende maatregelen (bron: gebiedsprocessen).
	Aantal agrariërs dat deelneemt aan gebiedsprocessen (bron: gebiedsprocessen).
INSPANNINGEN 2026	In het gebiedsplan "Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied" (ZH-PLG) wordt een actielijst opgenomen waarin de inspanningen vanaf 2026 zijn opgenomen.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We continueren de faciliterende rol bij de gebiedsprocessen voor de planvorming ZH-PLG (klimaat, stikstof, natuur). We verbinden onze lokale ambities aan de wettelijke (Europese) opgaven en de doelstellingen van de provincie. We brengen onze lokale ambities in het ZH-PLG proces. Deze lokale ambities zijn onder andere een toekomstbestendige landbouw en een duurzaam beheer van het buitengebied.
MIDDELEN 2026	-

Ruimte voor bedrijvigheid

AMBITIE	Wij zetten in op het realiseren van voldoende ruimte voor de ontwikkelingsmogelijkheden van lokale bedrijven. Hiervoor zorgen we voor een heldere bedrijventerreinenstrategie en actieve lobby richting de provincie.
ER-DOEL	We zetten in op meer ruimte voor de duurzame ontwikkeling van lokaal gebonden bedrijven.
WE METEN	·Het aantal hectares bedrijventerrein. ·De (lokale en regionale) behoefte aan bedrijventerreinen.
INSPANNINGEN 2026	In 2026 wordt een plan van aanpak geïmplementeerd voor nieuwe bedrijventerreinen in Krimpenerwaard. Ook gaan we aan de slag met een aanpak van bestaande bedrijventerreinen op gebied van revitalisering en beter benutten.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We implementeren de bedrijventerreinenstrategie. Zo realiseren we meer ruimte voor de ontwikkeling van lokaal gebonden bedrijven.
MIDDELEN 2026	-

Korte ketens in de agrarische sector

AMBITIE	Voedselvoorziening is cruciaal, zeker gezien de ontwikkelingen in de wereld. Onze agrariërs hebben, in relatie tot de recreatieve mogelijkheden, hierbij in de gemeente Krimpenerwaard een belangrijke rol. We stimuleren dat meer (voedsel)producten uit ons gebied terecht komen bij onze inwoners. 'Korte ketens tussen productie en verbruik maken de cirkel rond'.
ER-DOEL	We stimuleren dat meer voedselproducten uit ons gebied direct terechtkomen bij de klant.
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2026	Korte ketens zijn in de voorlopige projectenlijst van de Regio Deal opgenomen. Als het project definitief wordt in de Regio Deal gaat dit vanaf 2026 lopen. Vanuit de gemeente coördineren we de projecten die in Krimpenerwaard vanuit de Regio Deal starten.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We onderhouden een netwerk met: Voedselfamilie Krimpenerwaard, Rotterdam de Boer op en Cheese Valley. We koppelen initiatieven voor korte ketens aan initiatieven voor recreatie en toerisme (onder andere Stichting Promotie Krimpenerwaard). We kennen (leader)subsidies toe om initiatieven op het gebied van korte ketens en streekproducten te stimuleren.
MIDDELEN 2026	-

Vitale winkelgebieden

AMBITIE	Wij zetten in op versterking van de detailhandelstructuur en waar mogelijk het op peil houden van het huidige winkelaanbod.
ER-DOEL	We versterken de beleving en aantrekkelijkheid van onze winkelgebieden.
WE METEN	Het aantal winkels, het aantal vierkante meters winkelaanbod, leegstand, waardering (via tweejaarlijkse koopstromenonderzoek). (bron 2021: kso2021.nl)
INSPANNINGEN 2026	In 2025 zijn trends en ontwikkelingen in de retailsector (winkelgebieden) in Krimpenerwaard in beeld gebracht. In 2026 worden de lokale effecten daarvan verwerkt in een lokale uitvoeringsagenda. Deze wordt opgesteld door de lokale winkeliersverenigingen en de gemeente. Afhankelijk van de aard en inhoud van deze acties gaan we de bijbehorende acties uitvoeren.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We versterken de (onderlinge) samenwerking van en met winkeliersverenigingen via reguliere overleggen en via de bestaande samenwerkingsverbanden. Hierbij hebben we aandacht voor lokaal kopen. We bepalen in overleg met de winkeliersverenigingen welke acties nodig en haalbaar zijn. Dit doen wij aan de hand van de uitkomsten van het koopstromenonderzoek. Deze acties voeren wij uit.
MIDDELEN 2026	-

Bodemdaling

AMBITIE	We zetten ons in om bodemdaling te verminderen en wisselen hierover kennis uit.
ER-DOEL	We zetten binnen en buiten de bebouwde kom in op minder bodemdaling.
WE METEN	We monitoren de effecten en wisselen actief ervaringen uit met andere gemeenten.
INSPANNINGEN 2026	Huidige samenwerkingen op het gebied van bodemdaling lopen door in 2026.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We werken samen met Waterschappen en Provincie om bodemdaling in het landelijk gebied tegen te gaan.
	We nemen deel aan het platform Slappe Bodem.
	We experimenteren met de toepassing van (innovatieve) lichte ophoogmaterialen onder wegen en achterpaden.
MIDDELEN 2026	-

Buitengebied

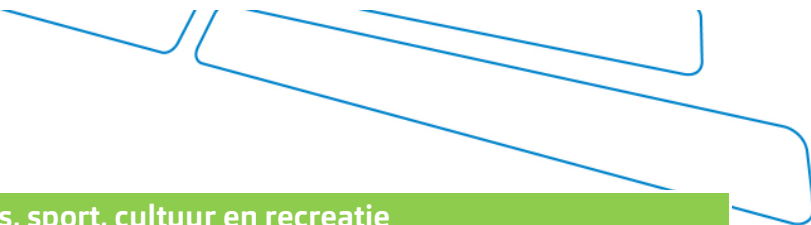
AMBITIE	Samen met onze partners (waaronder de agrarische sector) zoeken we naar economische perspectieven die het buitengebied versterken. We staan positief tegenover maatwerkoplossingen. Bijvoorbeeld op het gebied van bouwvlakken, windmolens tot een ashoogte tot 15 meter voor eigen energie-opwek, herbestemming van vrijkomende agrarische bebouwing en nevenactiviteiten in onder andere de recreatieve sfeer. Bij te nemen maatregelen bij de inrichting van het buitengebied en het voldoen aan (bijvoorbeeld stikstof-) opgaven van het Rijk zijn de ambities vanuit de gemeente leidend, waarbij wij rekening houden met de belangen van het Rijk
ER-DOEL	We vinden meer economische perspectieven die het buitengebied versterken.
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2026	In de uitvoering van de Regio Deal werken we vanaf 2026 aan een toekomstbestendige landbouw en een breed economisch perspectief. Projecten binnen de Regio Deal zijn hier dan ook grotendeels op gericht.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We stellen een omgevingsprogramma landbouw vast, waarin concrete plannen en processen zijn uitgewerkt.
	We kennen (Leader)subsidies toe om initiatieven te stimuleren die agrariërs economisch perspectief kunnen bieden.
MIDDELEN 2026	-

Financieel overzicht

EXPLOITATIE				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Structureel	-10	-10	-10	-10
Beleidskeuze	-10	-10	-10	-10
Subsidies Economie	-10	-10	-10	-10
Eindtotaal	-10	-10	-10	-10

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

3.5 Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

In dit programma legt de gemeente Krimpenerwaard de basis voor het beleid om kinderen en jongeren gezond en veilig te laten (op)groeien in een stimulerende omgeving, zodat zij hun talenten kunnen ontwikkelen en volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. De gemeente is verantwoordelijk voor de voor- en vroegschoolse educatie, openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid waaronder ook de afstemming van het passend onderwijs en leerlingvoorzieningen.

Met dit programma stimuleert de gemeente tevens het culturele en sportieve klimaat. Dit draagt bij aan de goede gezondheid, talentontwikkeling en participatie van inwoners. Ook draagt het bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat in de gemeente.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van openbaar onderwijs, onderwijshuisvesting, onderwijsbeleid, leerlingzaken, de taakvelden Sportbeleid en activering, Sportaccommodaties, Culturele presentatie, -productie en -participatie, Musea Cultureel erfgoed, Media (waaronder het bibliotheekwerk), Openbaar groen en (openlucht) recreatie.

Ontwikkelingen Onderwijs, sport, cultuur en recreatie 2026

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

Het onderwijs heeft de opdracht toe te werken naar inclusiever onderwijs, zodat kinderen zoveel mogelijk binnen het reguliere (basis)onderwijs kunnen blijven. Tegelijkertijd heeft het onderwijs ook te maken met de maatschappelijke opgave van kansen(on)gelijkheid. We hebben te maken met prestatiedruk en maakbaarheidsdenken. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt blijft een continue aandachtspunt.

Sport, cultuur en recreatie worden steeds meer verbonden met andere beleidsterreinen uit zowel het sociaal domein als het ruimtelijk domein. Sport, cultuur en recreatie zijn een middel om de sociale en fysieke leefomgeving van mensen te verbeteren en daarmee het welzijn en welbevinden van mensen te verhogen. In het verlengde hiervan heeft het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een aantal uitkeringen bedoeld voor het stimuleren van gezondheid, sport en bewegen, cultuurparticipatie en het versterken van de sociale basis gebundeld in één Brede Regeling specifieke uitkering (SPUK). Door landelijk, regionaal en lokaal intensiever in te zetten op preventie en het versterken van de sociale basis proberen we de vraag naar zorg en ondersteuning (op langere termijn) te verminderen. Dit vraagt – in samenhang – te investeren in bestaanszekerheid, het vergroten van kansengelijkheid en gezond samenleven.

Lokale ontwikkelingen :

Krimpenerwaard wil voor haar inwoners een leefbare gemeente zijn met vitale gemeenschappen, vitale kernen en een vitaal buitengebied. Daarvoor gaat aantrekkelijke en passende woningbouw hand in hand met een sterke sociale basis. Een sterke sociale basis met daarin een afwisselend en robuust voorzieningenniveau. We zetten in op een beweegvriendelijke omgeving, ruimte voor ontmoeting, positieve gezondheid, eenduidig beheer en exploitatie, ontwikkeling van een integrale en lokale toegang, clustering van voorzieningen en het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties. Hierbij werken we samen met diverse partners die actief zijn in de sociale basis. Denk daarbij aan bibliotheken, sport- en cultuuraanbieders, de GGD en het onderwijs.

Onderwijs

AMBITIE	De gemeente wil inclusiever en toegankelijk onderwijs. Wij zetten daarbij in op goede en gezonde onderwijshuisvesting ook in de kleinere kernen met aandacht voor clustering van scholen en andere maatschappelijke voorzieningen.	
ER-DOEL	We zetten in op een veiliger en gezonder klimaat binnen de scholen vanuit zowel huisvesting als pedagogisch klimaat.	
SUBDOELEN	Onderwijshuisvesting is meer multifunctioneel, gezonder en duurzamer.	Meer kinderen doorlopen hun schoolloopbaan binnen het regulier (basis)onderwijs in Krimpenewaard.
WE METEN	Percentage vroegtijdig schoolverlaters (www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	Het aantal opgeleverde schoolgebouwen.	
	Score voorzieningenniveau basisonderwijs (waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2026	De werkzaamheden in de omgeving van de nieuwbouw van Schoonhoven College Vlisteweg worden afgerond.	We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma Voor- en Vroegschoolse Educatie 2026-2029 (VVE) op
	We treffen voorbereidingen voor nieuwbouw van Kiezel & Kei Bergambacht.	We evalueren de uitkomsten van de pilot Inclusief onderwijs. De uitkomsten kunnen leiden tot een integraal en duurzaam plan Inclusief onderwijs, waarvan de kinderopvang eveneens onderdeel is.
	Het ontwerp van De Kromme Draai Ammerstol wordt afgerond en voorbereidingen voor realisatie worden getroffen.	We starten een pilot die bijdraagt aan inclusieve kinderopvang. In deze pilot brengen we de jeugdhulp naar de kinderopvang.
	Het ontwerpproces voor nieuwbouw van Koningin Emma Centrum en De Krullebaar in Schoonhoven wordt gestart.	
	Voor een van de twee VO-scholen in Lekkerkerk start de renovatie.	
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We realiseren de nieuwbouw van De Ark (oplevering gepland in 2027).	We ontwikkelen activiteiten en acties die bijdragen aan de kansengelijkheid van inwoners. Dit doen we door het versterken van de pedagogische basis, inclusief onderwijs en het terugdringen van onderwijsachterstanden.
	Op basis van het IHP 2018 is gestart met een aantal nieuwbouwprojecten. Conform planning leveren we in de periode tot 2028 vier nieuwe schoolgebouwen op.	
	We stimuleren scholen om te komen tot groene schoolpleinen.	
MIDDELEN 2026	Structureel: De jaarlijkse afschrijvingslasten als gevolg van oplevering nieuwe scholen	-

Cultuur

AMBITIE	We versterken het rijke culturele leven in de gemeente en maken het zichtbaar. Dit doen wij door het nastreven van de doelen uit het Uitvoeringsprogramma Cultuur. We zetten in op culturele vorming en participatie van iedereen en vooral van de jeugd. Via kunst en cultuur zetten we in op het meer zichtbaar maken van de identiteit van de kernen. We verbinden verschillende culturele organisaties en initiatieven in de gemeente en versterken het cultureel ondernemerschap. Cultuur moet ook toegankelijk blijven voor mensen met minder financiële middelen.	
ER-DOEL	Meer inwoners ervaren een gezonde en cultuurrijke leefomgeving.	
SUBDOELEN	Meer cultuurparticipatie door jong en oud.	Betere zichtbaarheid van de identiteit van de kernen door de inzet van kunst en cultuur.
WE METEN	Percentage deelname jeugdfonds cultuur. Percentage dat geen lid is van vereniging of organisatie in klas 4 van het voorgezet onderwijs (www.eengezonderhollandsmidden.nl). Aantal scholen en culturele instellingen dat deelneemt aan het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024	
INSPANNINGEN 2026	We evalueren het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2021-2025.	We geven uitvoering aan het Collectieplan kunst.
	We stellen het Uitvoeringsprogramma Cultuur voor de periode 2026-2029 op.	
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We realiseren het Uitvoeringsprogramma Cultuur 2026-2029.	We geven uitvoering aan het Uitvoeringsprogramma Cultuur.
MIDDELEN 2026	-	-

Sport

AMBITIE	We willen de maatschappelijke kracht van sport benutten. Dit doen we samen met sportaanbieders, welzijnsinstellingen en onderwijs. Naast sport bij een vereniging stimuleren we bewegen en sporten in de openbare ruimte. Sport moet toegankelijk zijn en blijven voor mensen met minder financiële middelen.	
ER-DOEL	Meer inwoners bewegen voldoende.	
SUBDOELEN	Meer inwoners hebben een gezonde levensstijl en gezond gewicht.	Meer samenwerking met en tussen sportaanbieders en andere maatschappelijke partners.
WE METEN	· Percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn (bron: www.eengezonderhollandsmidden.nl). · Percentage inwoners met overgewicht. (bron: www.eengezonderhollandsmidden.nl)	
INSPANNINGEN 2026	We stimuleren een gezonde leefstijl onder inwoners door middel van buurtportcoaches, een JOGG-regisseur en Team:Fit.	We stellen het beheermodel Sport vast en starten met de implementatie ervan.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We voeren de activiteiten uit het Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027 uit.	De Stimuleringsopdracht Sport, Gezondheid en Cultuur wordt door Team Sportservice Krimpenerwaard volgens het uitvoeringskader uitgevoerd en wordt voortdurend op basis van kennis en ontwikkelingen bijgestuurd.
MIDDELEN 2026	-	Incidenteel: Frictiekosten. De hoogte is afhankelijk van te maken keuzes in het verzelfstandigingplan. Globale schatting € 150.000 in 2026.

Recreatie en Toerisme

AMBITIE	Wij faciliteren en stimuleren nieuwe bestaande recreatieve voorzieningen, waaronder overnachtingsmogelijkheden. Wij staan voor een integrale benadering en de koppeling van streekproducten met de promotie van het toerisme.
ER-DOEL	We stimuleren meer voorzieningen voor recreatief en toeristisch bezoek en verblijf.
WE METEN	Aantal overnachtingen in de Krimpenerwaard (bron: SVHW).
	Aantal banen in de sector R&T (bron: LISA).
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We blijven betrokken bij de planvorming en uitvoering van de provincie op het gebied van recreatieve toevoegingen in de NNN gebieden.
MIDDELEN 2026	-

Financieel overzicht

EXPLOITATIE				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-150	0	0	0
Collegeprogramma	-150	0	0	0
Beheermodel sport	-150	0	0	0
Structureel	180	162	936	782
Noodzakelijk	180	162	936	782
10% meer bomen (afschrijving)	0	-18	-18	-18
IHP – Bijstelling afschrijving nieuwbouw en renovatie scholen	201	201	975	821
Nieuwe exploitatiekosten De Meent	-21	-21	-21	-21
Eindtotaal	30	162	936	782

Dekking

(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Structureel	10	10	10	10
Budgetneutraal	10	10	10	10
Subsidies Economie (dekking)	10	10	10	10
Eindtotaal	10	10	10	10

INVESTERINGEN				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-17.298	0	-27.126	-9.707
Noodzakelijk	-17.298	0	-27.126	-9.707
10% meer bomen	-725	0	0	0
IHP 2.0 - De Krullebaar (nieuwbouw) - SCH	-3.683	0	0	0
IHP 2.0 - De Rank (nieuwbouw) - SCH	0	0	-8.367	0
IHP 2.0 - De Vlieger (nieuwbouw) - SCH	0	0	-5.767	0
IHP 2.0 - Emmaschool (nieuwbouw) - SCH	-4.604	0	0	0
IHP 2.0 - Gemini college (renovatie) - LKK	-8.286	0	0	0
IHP 2.0 - Kon. Wilheminaschool vernieuwbouw) - LKK	0	0	0	-8.223
IHP 2.0 - Polsstok (renovatie) - BKW	0	0	0	-1.484
IHP 2.0 - Schoonhovens college AP (renovatie) - SCH	0	0	-12.992	0
Renovatie sportvelden	0	0	0	-71
Eindtotaal	-17.298	0	-27.126	-9.778

3.6 Sociaal domein

Dit Programma richt zich op de vraagstukken over welzijn, welbevinden van en (inkomens-) ondersteuning aan inwoners. We versterken de zelfredzaamheid en onderlinge verbondenheid van inwoners en bieden een vangnet waar nodig.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van de transformatieopgave (van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'), die volgt uit de transitie van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Participatiewet.

Ontwikkelingen Sociaal domein 2026

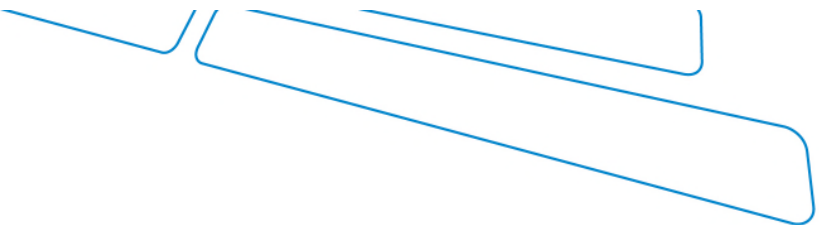
Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

Het rijksbeleid blijft gericht op toegankelijke en betaalbare zorg en een gezonde generatie in 2040. Samen met zorg- en welzijnspartners geven gemeenten uitvoering aan akkoorden als IZA, GALA en WOZO. Momenteel (april 2025) wachten gemeenten op duidelijkheid over de toekomst van het IZA, na de tijdelijke terugtrekking van VNG als partner. Dit heeft mogelijk gevolgen voor financiering via de IZA-SPUK vanaf 2026. Regionale scenario's worden uitgewerkt; een gezamenlijke bijdrage van de vijf gemeenten in Midden Holland is nodig, met in elk geval € 515.000 aan reeds gemaakte verplichtingen.

Personeelstekorten en wachtlijsten blijven groot. Niet geld, maar personeel gaat de grootste uitdaging vormen. De vergrijzing, inflatie en maatschappelijke spanningen versterken de druk op zorg en mentale gezondheid. Sociaal-economische ongelijkheid groeit, vooral onder mensen met weinig hulpbronnen. Dit vergroot gezondheidsverschillen en zet de sociale cohesie onder druk.

Er komen wetswijzigingen in de Participatiewet, Wmo en Jeugdwet. Het doel van deze wijzigingen is om meer vorm en inhoud te geven aan normaliseren, het hanteren van de menselijke maat, zelf bieden van basishulp en betere zorg aan kinderen en volwassenen waar sprake is van onveiligheid. Voorwaardelijk voor deze ontwikkeling is een sterke sociale basis waar inwoners elkaar kennen, omzien naar elkaar en elkaar steun bieden bij alledaagse problemen. Professionals sluiten aan bij de vragen van de inwoners en werken daarbij domein overstijgend samen.

De opvang van vluchtelingen en statushouders vraagt om blijvende inzet op huisvesting, zorg, onderwijs en welzijn. Zie verder: Opvang vluchtelingen.

Lokale ontwikkelingen :

Gemeente Krimpenerwaard streeft naar een leefbare omgeving met vitale gemeenschappen en kernen. Uit de kwaliteitsmonitor blijkt een negatieve trend op het gebied van middelengebruik, bewegen en vaccinatiegraad. Steeds meer inwoners ervaren druk op hun bestaanszekerheid. Bij het Geldpunt is een stijging zichtbaar in vragen over financiën. Dit preventieve aanbod én vroegsignalering draagt mogelijk bij aan het feit dat minder mensen zich melden voor schuldhulp, al nemen problematische schulden wel toe.

Voor het versterken van de sociale basis, het sportakkoord en gezondheid ontvangt de gemeente incidentele SPUK-middelen tot en met 2026. De opgave blijft echter structureel, ook na 2026, en zet de begroting onder druk.

Het advies van de commissie van Ark benadrukt het belang van een sterke lokale toegang en basisvoorzieningen. De beoogde besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd worden echter betwijfeld. Onze aanpak op jeugdproblematiek richt zich daarom breder op wonen, onderwijs, bestaanszekerheid en volwassenenzorg. We werken samen met ouders, mede-opvoeders en de sociale basis aan de kansen voor de jeugd, met aandacht voor de oorzaken van problemen en domein overstijgende samenwerking. Welzijnspartners spelen hierbij een sleutelrol, in het versterken van verbindingen in wijken en kernen, het versterken van de lokale toegang, het bereiken van de meest kwetsbare inwoners en meer groepsgericht werken.

Veerkracht en mentale gezondheid

AMBITIE	We zetten in op het mentaal welbevinden van onze inwoners, waarbij we een focus leggen op het voorkomen van eenzaamheid onder ouderen en jongeren en het bespreekbaar maken van mentale problemen (taboes doorbreken) om erger te voorkomen. In het bijzonder onder onze jongeren. We zetten in op het faciliteren van informele en sociale steun. Inwoners moeten het zelf doen, maar niet alleen. We richten ons niet op de problemen, maar op de kansen. We zoeken actief naar (normaliserende) activiteiten en mogelijkheden in de buurt om de talenten van jong en oud verder te ontwikkelen.	
ER-DOEL	Meer sociale samenhang in de kernen.	
SUBDOELEN	Minder sociale eenzaamheid onder ouderen en jongeren.	Meer inwoners maken gebruik van informele en sociale netwerken.
WE METEN	Percentage ernstige eenzaamheid onder 65+ (www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	Percentage hoog risico op angststoornissen en depressie (19-64 jaar) (www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
	Score verbondenheid met de buurt (Bron: www.waarstaatjegemeente.nl).	
	Score voorzieningenniveau (Bron: www.waarstaatjegemeente.nl).	
	Vertrouwen in de toekomst onder 15- en 16- jarigen (bron: www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
INSPANNINGEN 2026	We onderzoeken de mogelijkheid om de maatschappelijke diensttijd (MDT) in te zetten in samenwerking met partners.	We investeren in de sociale basis door het beschikbaar stellen van budget, voor activiteiten georganiseerd voor én door inwoners.
		Door middel van subsidies sturen we op het organiseren van activiteiten die gericht zijn op het vormen van informele en sociale netwerken.
		We geven invulling aan het opdrachtgeverschap van het Sociaal Preventieteam met nadrukkelijk aandacht voor versterken sociale cohesie in wijken en kernen.
		We geven invulling aan het Omgevingsprogramma Sociale basis en maatschappelijke voorzieningen.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We voeren het Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027 uit.	We investeren in de sociale basis door het beschikbaar stellen van een budget, voor activiteiten georganiseerd voor én door inwoners.
		We zetten in op het (verder) versterken van de sociale basis en benutten daarvoor het budget vanuit de SPUK-middelen. Daarnaast geven we uitvoering aan het Omgevingsprogramma Sociale Basis en Maatschappelijke Voorzieningen.
MIDDELEN 2026	-	-

Leefstijl en lichamelijke gezondheid

AMBITIE	Een gezonde leefstijl is van invloed op de lichamelijke gezondheid. We bevorderen sport en bewegen in samenwerking met lokale organisaties. We zetten in op een rookvrije generatie. Wij zetten preventief in op het terugdringen van drank- en drugsgebruik, gok- en seksverslaving en andere verslavingsvormen.	
ER-DOEL	Meer inwoners hebben een gezonde levensstijl.	
SUBDOELEN	Minder roken, drank- en drugsgebruik en andere verslavingsvormen onder jongeren.	Meer inwoners groeien op in een gezonde omgeving.
WE METEN	Percentage inwoners dat voldoet aan de beweegrichtlijn.	
	Percentage inwoners met overgewicht.	
	Percentage inwoners van 18 jaar en ouder die een goede gezondheid ervaren.	
	Percentage middelengebruik onder jongeren (al deze indicatoren: bron www.eengezonderhollandsmidden.nl).	
INSPANNINGEN 2026	We gaan verder met de implementatie van het traject Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), dat gericht is op aanpak middelengebruik onder jongeren.	We voeren activiteiten uit volgens de ambities van het Sportakkoord 2.0 samen met Teamsportservice en de sportverenigingen.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We voeren de activiteiten uit het Uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024-2027 uit, waaronder het implementatietraject Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO). De OKO-cyclus van monitoring naar dialoog, beleidsvorming en uitvoering wordt tweemaal doorlopen.	We onderzoeken en voeren een vervolg van het sportakkoord en de combinatiefuncties uit.
MIDDELEN 2026	-	-

Sociale leefomgeving

AMBITIE	We zetten ons in voor een veilige sociale leefomgeving. De komende jaren zetten we ons in voor een goede integratie van nieuwe inwoners van de gemeente Krimpenerwaard. We verbeteren de toegankelijkheid voor mensen met een beperking. We nemen stelling tegen racisme en discriminatie.	
ER-DOEL	Meer inwoners voelen zich verbonden met elkaar.	
SUBDOELEN	Meer sociale veiligheid in de kernen, de wijken en gezinnen.	Meer inwoners ervaren een inclusieve leefomgeving.
WE METEN	Score verbondenheid met de buurt (bron: waarstaatjegemeente.nl).	
	Percentage meldingen van discriminatie (bron: monitor discriminatie).	
	Score sociale veiligheid (bron: waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2026	We investeren in informele netwerken om de verbondenheid in de buurten te vergroten. Hiervoor verstrekken we subsidie aan het SPT om dit te faciliteren en te stimuleren.	We voeren het Uitvoeringsprogramma Inburgering 2022-2027 uit.
	We geven aandacht aan landelijke campagnes de week van de ouderenmishandeling en Orange the World.	
	We werken regionaal mee aan de uitvoering van de plannen rondom Dak tot Dak en Grip op Onbegrip.	
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We geven verder uitvoering aan het Uitvoeringsplan Huiselijk Geweld/Kindermishandeling.	We voeren het Uitvoeringsprogramma Inburgering 2022-2027 uit.
MIDDELEN 2026	-	-

Sociaal economische status

AMBITIE	We vinden het belangrijk dat al onze inwoners mee kunnen doen in de samenleving en gelijke kansen krijgen, iedereen naar eigen vermogen. Daarbij is het belangrijk dat iedereen een bestaanszekerheid kan opbouwen. Dat is niet voor alle inwoners vanzelfsprekend, deze inwoners ondersteunen wij. Kinderen die opgroeien in huishoudens met een laag inkomen krijgen onze specifieke aandacht.	
ER-DOEL	Meer inwoners doen mee naar vermogen.	
SUBDOELEN	Meer inwoners hebben duurzaam betaald werk of doen mee naar vermogen.	Meer inwoners met een laag inkomen hebben bestaanszekerheid.
WE METEN	Percentage inwoners dat door een traject meer kans op een baan krijgt (bron: cliëntervaringsonderzoek).	
	Percentage uitstroom uit de bijstand (bron: Divosa).	
	Score aantal gerealiseerde banen beschut werk (bron: Csam).	
	Score aantal succesvol afgesloten schuldhulpverleningstrajecten.	
	Score bereik minimaregelingen (onder andere kinderen) (bron: CBS).	
	Eigen kracht (burgerpeiling, waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2026	We ontwikkelen activiteiten en acties die bijdragen aan de bestaanszekerheid van inwoners. Dit doen we door te zorgen voor een voorspelbaar inkomen, ondersteuning en toeleiding naar werk, het voorkomen en stabiliseren van schulden en het inzetten van minimaregelingen.	We geven uitvoering aan de minimaregelingen en vergroten het bereik ervan.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We zetten de activiteiten en acties uit 2026 voort en stellen deze waar nodig bij.	We ontwikkelen activiteiten en acties die bijdragen aan de bestaanszekerheid van inwoners. Dit doen we door te zorgen voor een voorspelbaar inkomen, ondersteuning en toeleiding naar werk, het voorkomen en stabiliseren van schulden en het inzetten van minimaregelingen.
MIDDELEN 2026	-	-

Organisatie en financiën van zorg

AMBITIE	Als gemeente én samenleving zullen we de komende jaren keuzes moeten maken om te komen tot een goede afbakening van wat wel en niet onder (jeugd)zorg én de verantwoordelijkheid van de gemeente valt. We zetten in op meer laagdrempelige en vroegtijdige ondersteuning en het vergroten van de nabijheid van zorgaanbieders. Daarnaast is samenwerking tussen gemeente, het preventieteam, huisartsen, Welzijn Krimpenerwaard, (passend) onderwijs, jeugdwerkers en zorgaanbieders essentieel. We maken duidelijke afspraken en voeren adequate controle uit op de financiën.	
ER-DOEL	We zetten in op een robuuster systeem en het meer versterken van het informele netwerk.	
SUBDOELEN	Meer passend aanbod en verbindingen in het preventief domein.	Meer inzet op (financiële) doelmatigheid bij maatwerkvoorzieningen zorg.
WE METEN	Aantal unieke cliënten jeugd (bron: Csam). Percentage herhaald beroep op jeugdzorg (bron: CBS). Percentage positief tegenover effect ondersteuning (jeugdigen) (bron: clientenervaringsonderzoek). Aantal unieke Wmo-clients (bron:Csam). Percentage positief tegenover effect Wmo-ondersteuning (bron: clientenervaringsonderzoek).. Sociaal vangnet (bron: burgerpeiling, www.waarstaatjegemeente.nl).	
INSPANNINGEN 2026	We geven invulling aan het opdrachtgeverschap van het Sociaal Preventieteam met nadrukkelijk aandacht voor versterken van de sociale cohesie in wijken en kernen, en passende ondersteuning voor alle inwoners.	We implementeren de integrale toegang Krimpenerwaard breed.
	Met de inzet van een coördinator Preventie Jeugd investeren en versterken we het netwerk rondom opvoeden en opgroeien, gericht op samenwerking tussen informele en formele partners en het komen tot passend preventief aanbod.	We implementeren de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd en verbreden onze aanpak conform advies commissie van Ark.
	We geven uitvoering aan de ketenaanpakken Brede SPUK en daarbij de samenwerking tussen sociaal en medisch domein: Valpreventie, Kansrijke Start, Welzijn op Recept, Gezonde Leefstijl Interventie, Kinderen op Gezond Gewicht.	We implementeren de inkoop Jeugd en Wmo lokaal.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We geven invulling aan het opdrachtgeverschap van het Sociaal Preventieteam. We sturen via de subsidieverstrekking op het gezamenlijke werkplan van de partners van het Sociaal Preventieteam.	Gespreide aanbestedingen contracten Wmo en Jeugd; via de GR JW.
	Met de inzet van een coördinator Preventie Jeugd investeren en versterken we het netwerk rondom opvoeden en opgroeien, gericht op samenwerking tussen informele en formele partners en het komen tot passend preventief aanbod.	We implementeren maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd (t/m 2028).
MIDDELEN 2026	-	-

Financieel overzicht

EXPLOITATIE

(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Structureel	-500	-276	-276	-276
Beleidskeuze	0	-176	-176	-176
Indexatie subsidieplafonds 2027	0	-176	-176	-176
Noodzakelijk	-500	-100	-740	722
Eigen bijdrage Wmo*	-500	-100	-100	-100
Maatregelen Rijk beheersing Jeugdzorg**	0	0	840	822
Eindtotaal	-500	-276	564	546

*In de meicirculaire 2025 wordt duidelijkheid verwacht over de compensatie op de eigen bijdrage.

**Pas bij het verschijnen van de meicirculaire 2025 komt er meer duidelijkheid ten aanzien van de haalbaarheid van deze post.

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

3.7 Volksgezondheid en milieu

Binnen dit programma werkt de gemeente Krimpenerwaard aan het behouden en bevorderen van een gezonde en duurzame leefomgeving.

In dit programma zijn de middelen opgenomen voor het uitvoeren van taken op het gebied van volksgezondheid, milieu, klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie, biodiversiteit en dierenwelzijn.

Ontwikkelingen Volksgezondheid en milieu 2026

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

Landelijk wordt ingezet op een versnelling van klimaatadaptatie en een waterrobuuste inrichting van ons land. Tegelijkertijd is er een ambitie uitgesproken om het primaire grondstoffengebruik in 2030 te halveren. Dit wordt gerealiseerd via een circulaire economie die inzet op preventie, hergebruik en recycling van materialen. Een andere landelijke ontwikkeling is de uitbreiding van de producentenverantwoordelijkheid, o.a. voor textiel, luiers en incontinentiemateriaal. Daarnaast wil Nederland minder afhankelijk worden van buitenlandse energiebronnen. Daarom ligt de focus op het opwekken van hernieuwbare energie, het besparen van energie en het aanpakken van netcongestie. Ook op het gebied van gezondheid wordt ingezet op preventie en vitaliteit. De uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) staat hierbij centraal, met aandacht voor thema's zoals mentale gezondheid, een gezond gewicht en het vitaal ouder worden.

Lokale ontwikkelingen :

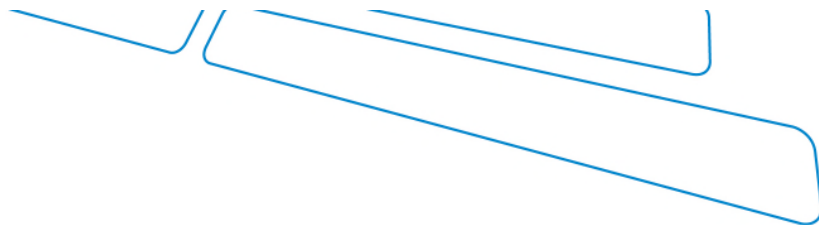
Deze landelijke ambities vertalen zich ook naar de lokale context. Binnen de gemeente en de regio wordt gewerkt aan een versnelde uitvoering van klimaatmaatregelen. De afvalinzameling wordt aangepast in lijn met de nieuwe producentenverantwoordelijkheden, wat niet alleen bijdraagt aan een betere afvalscheiding, maar mogelijk ook leidt tot een lagere afvalstoffenheffing voor inwoners. In 2026 staat een actualisatie van het lokale warmtebeleid op de agenda, waarbij de gemeente verplicht is een Warmteprogramma vast te stellen. De voortgang op het gebied van duurzame energieopwekking loopt via de Regionale Energiestrategie Midden-Holland. Daarnaast wordt actief gecommuniceerd en ondersteuning geboden aan inwoners en ondernemers om energie te besparen. Tot slot krijgt het uitvoeringsprogramma Gezondheid 2024–2027 een vervolg, waarin dezelfde thema's als in het GALA centraal staan.

Klimaatadaptatie

AMBITIE	Het klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte en het stimuleren van inwoners en ondernemers om in het particulier grondgebied zo veel mogelijk klimaatadaptieve maatregelen toe te passen.
ER-DOEL	We richten samen met onze inwoners en ondernemers de buitenruimte klimaatbestendiger en waterrobuuster in.
WE METEN	De kwetsbaarheden in ons gebied met betrekking tot extreme neerslag, hitte, droogte en overstroming.
INSPANNINGEN 2026	Op basis van scenario 3 "Versneld aan de slag" van de vastgestelde klimaatadaptatiestrategie continueren we de uitvoering van de maatregelen op basis van de zes pijlers (informerende, stimulerende, verankerende, verplichtende, meekoppelen en onderzoeken) die hiervoor de kern vormen. Deze maatregelen zijn opgenomen in de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie van het Omgevingsprogramma Riolerings- en Klimaatadaptatie.
	In navolging van de eerste DPRA-cyclus (Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie) wordt op basis van de in 2025 te houden regionale stresstest uitvoering gegeven aan de tweede DPRA-cyclus, welke start met een gemeentelijke stresstest.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We geven uitvoering aan de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie van het Omgevingsprogramma Riolerings- en Klimaatadaptatie.
	We geven verdere uitvoering aan de tweede DPRA-cyclus.
MIDDELEN 2026	-

Energietransitie

AMBITIE	We onderstrepen de urgentie van de energietransitie. Hierbij zetten we in op zowel het opwekken van duurzame elektriciteit, maar zeker ook op energiebesparing. We werken samen in de regio en staan open voor innovatieve ontwikkelingen en technieken. Mede om te zorgen voor een stabiel stroomnet, samen met de coöperaties. We hebben zoekgebieden aangewezen waarbij we lokale betrokkenheid en ondernemerschap stimuleren. We geven de voorkeur aan het opwekken van zonne-energie op die plekken die andere of bestaande functies versterken. Denk aan zon op daken of bij grote parkeerplaatsen.
ER-DOEL	We zetten in op minder gebruik van fossiele energie en meer op hernieuwbare energie.
WE METEN	C02-uitstoot in de Krimpenerwaard (Klimaatmonitor).
	Energieverbruik (Klimaatmonitor).
	Hoeveelheid hernieuwbare energie (Klimaatmonitor).
INSPANNINGEN 2026 - 2029	Het klimaat- en energiebeleid van het Rijk krijgt steeds meer vorm. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van dit beleid. We werken langs de volgende inspanningen aan een duurzaam en vitaal Krimpenerwaard: Uitvoering Omgevingsprogramma Warmtetransitie (2024-2030) met een focus op onder andere energiebesparing, de isolatiesubsidie en het tegengaan van energiearmoede.
	We faciliteren de opwek van hernieuwbare energie via de Regionale Energiestrategie (RES) Midden-Holland en via lokaal beleid voor kleinschalige opwek.
	We werken aan een verkenning van een Lokaal Energiesysteem waarin een vitaal en toekomstbestendig Krimpenerwaard centraal staat. Hierbij gaat het om de vraag op welke wijze de gemeente de samenhang tussen opwek, gebruik, transport en opslag van (schone en betrouwbare) energie kan faciliteren.
	We werken samen met inwoners en ondernemers aan de energietransitie. We zetten in op het faciliteren en stimuleren van acties die bijdragen aan onze gezamenlijke doelstellingen. Daarnaast werken we aan een goede samenwerking met energiecoöperatie Waardstroom.
MIDDELEN 2026	-

Benutten van grondstoffen

AMBITIE	We zetten nog meer in op het stimuleren van afvalscheiding. Hierbij onderzoeken we de mogelijkheid voor (gedeeltelijke) nascheiding van afval.
ER-DOEL	We willen meer grondstoffen uit het restafval benutten.
WE METEN	Het aandeel van fijn en grof huishoudelijk restafval in kilogram per inwoner per jaar.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We stellen een grondstoffenbeleidsplan vast. We breiden de bewustwordingscampagne uit met onder meer het project Afvalvrije school We zetten afvalcoaches in om inwoners te informeren en te assisteren bij het optimaal scheiden van huishoudelijk afval. We maken een plan van aanpak voor het nascheiden van grondstoffen uit grof restafval op de milieustraat door middel van sorteren, demontage en hergebruik.
MIDDELEN 2026	-

Samen de biodiversiteit vergroten

AMBITIE	De diversiteit en soortenrijkdom staan onder druk en vragen om maatregelen. Binnen de kernen zetten wij in op bevordering van diversiteit van soorten. Denk aan natuurvriendelijke oevers, variatie in de beplanting en een flexibel snoei- en maaibeleid.
ER-DOEL	Samen met inwoners en andere overheden de biodiversiteit vergroten.
WE METEN	Het aantal bomen in de kernen en het aantal uitgedeelde bomen. Het aandeel nieuwbouwprojecten waarbij een afspraak is gemaakt over het vergroten van de biodiversiteit. Het aantal verleende subsidies voor biodiversiteitsinitiatieven.
INSPANNINGEN 2026	In 2025 werken we met partners aan de invulling van een tweede convenantperiode van Prachtlint Krimpenerwaard. Hierin staan de inspanningen vanaf 2026.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We planten bomen in de openbare ruimte (1.000) en delen bomen uit aan particulieren (750). We beheren bermen en oevers zoveel mogelijk ecologisch. We voeren projecten Operatie Steenbreek en Prachtlint uit. We ondersteunen biodiversiteitsinitiatieven van inwoners met subsidie. We werken samen met gebiedspartners om de rivierkreeftenproblematiek onder de aandacht te brengen bij LNV en we werken mee aan bewustwordingscampagnes over de bestrijding van invasieve soorten/ exoten.
MIDDELEN 2026	-

Betrokkenheid bij het beheer van de openbare ruimte

AMBITIE	De openbare buitenruimte is van ons allemaal. Daarom betrekken we inwoners actief bij het beheer en onderhoud ervan.
ER-DOEL	We vergroten de tevredenheid en betrokkenheid van onze inwoners met het beheer van de openbare ruimte.
WE METEN	De tevredenheid over de leefomgeving en dienstverlening (door burgerpeiling) De beoordeling van de fysieke leefomgevingskwaliteit (door Kwaliteitsmonitor Sociaal Domein)
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We intensiveren de communicatie over het beheer. Welke kwaliteit kan de inwoner verwachten, wat is de afspraak. We zetten in op verdere participatie bij het werken in de openbare ruimte.
MIDDELEN 2026	-

Financieel overzicht

EXPLOITATIE				
(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-123	-70	-30	0
Beleidskeuze	-23	0	0	0
Uitbreiding subsidie t.b.v. St. Cultureel Centrum Concordia	-23	0	0	0
Noodzakelijk	-100	-70	-30	0
Subsidie Hospice	-100	-70	-30	0
Eindtotaal	-123	-70	-30	0

Dekking

(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	100	70	30	0
AR vrij vermogen	100	70	30	0
Subsidie Hospice (dekking)	100	70	30	0
Eindtotaal	100	70	30	0

INVESTERINGEN

(x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
Noodzakelijk	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
Progr. Riolering & Klimaatadaptatie	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
Eindtotaal	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821

3.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Dit programma richt zich op ontwikkeling en behoud van een kwalitatief hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving.

In dit programma zijn middelen opgenomen voor advisering op het gebied van wonen en de kwaliteit van de leefomgeving, het voeren van projecten en grondexploitaties, het faciliteren van ontwikkelingen van inwoners en ondernemers en het begeleiden van bestemmingsplannen en afgeven van en toetsen op

omgevingsvergunningen. Door de introductie van Omgevingswet veranderen veel van de bestaande instrumenten en werkwijzen.

Ontwikkelingen Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing 2026

Algemene (landelijke/regionale) ontwikkelingen :

In 2026 wordt (waarschijnlijk) de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting ingevoerd. De Wet Versterking Regie Volkshuisvesting geeft Rijk, provincies en gemeenten meer sturingsmogelijkheden op wat, waar en voor wie er gebouwd wordt. Gemeenten worden verplicht een volkshuisvestingsprogramma op te stellen en moeten minimaal twee derde betaalbare woningen realiseren, waaronder ten minste 30% sociale huur. Provincies krijgen de bevoegdheid om in te grijpen als gemeenten onvoldoende bijdragen aan de regionale woonopgave.

Lokale ontwikkelingen :

Door invoering van de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting moet lokaal de Huisvestingsverordening opnieuw worden geactualiseerd. De invoering van deze wet heeft mogelijk ook gevolgen voor de Woonvisie / Programma Volkshuisvesting en beleid over wonen op erven. De provincie houdt toezicht en kan ingrijpen als we onvoldoende sturen. Deze wet vraagt om stevige keuzes en regie in ons lokale woonbeleid.

In het omgevingsprogramma woningbouw worden de zaken die overkoepelend geregeld moeten worden voor de woningbouwambitie opgepakt. Het betreft bijvoorbeeld de afspraken met de hoogheemraadschappen, hoe er met voorzieningen wordt omgegaan, subsidies en klimaatbestendig bouwen. Op dit moment wordt gewerkt aan verschillende onderzoeken waarover de raad later dit jaar geïnformeerd wordt. De woningbouwambitie van de gemeente Krimpenerwaard is groot en op dit moment zijn we volop in gesprek met o.a. de provincie Zuid Holland om woningbouwprojecten mogelijk te kunnen maken. Richting het opstellen van de begroting onderzoeken we hoeveel inzet van capaciteit en middelen dit met zich meebrengt.

Leefbaarheid en vitaliteit

AMBITIE	De ambitie is om vitaliteit en leefbaarheid niet te laten begrenzen door schijnbare onmogelijkheden (zoals regelgeving van hogere overheden of conflicterende belangen). Met daadkracht willen we ons laten leiden door wat goed is voor de Krimpenerwaard. We gaan uit van onze eigen kracht! De Strategische visie Krimpenerwaard schetst in de optie "Schouders eronder" (en op onderdelen "Met brede blik) onze ambitie. Hier gaan we actief mee aan de slag. We zetten in op het instrument van actieve grondpolitiek indien het bijdraagt aan het realiseren van deze maatschappelijke doelen.
ER-DOEL	We versterken de vitaliteit en leefbaarheid van onze gemeente.
WE METEN	Leefbarometer (ministerie BZK). Sociale verbondenheid met de buurt.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We brengen de instrumenten voor grondpolitiek in beeld. Er wordt uitvoering gegeven aan de vastgestelde nota grondbeleid 2024 door het instellen van een investeringsfonds. Daarbij wordt het kostenverhaal toegepast bij Ruimtelijke ontwikkelingen en sociaal bouwen. De methodiek wordt uitgewerkt in de nota kostenverhaal.
MIDDELEN 2026	-

Kernen

AMBITIE	We stimuleren initiatieven vanuit de kernen die aansluiten bij de behoefte en identiteit van de eigen kern. De gemeente faciliteert hierbij. Dit past bij de nieuwe Omgevingswet. Aan de randen van onze kernen maken we ruimte voor wonen en werken.	
ER-DOEL	We versterken de vitaliteit en leefbaarheid van onze kernen.	
SUBDOEL	We verbeteren de samenwerking tussen de samenleving en de overheid.	We maken meer ruimte voor wonen en werken.
WE METEN	-	
INSPANNINGEN 2026 - 2029	We faciliteren initiatieven uit de samenleving door ze in behandeling te nemen via de intake tafel.	We voeren de woonvisie en de lokale bedrijventerreinenstrategie uit
MIDDELEN 2026	-	

Wonen

AMBITIE	Om de vitaliteit van de kernen te versterken zetten we vol in op het ontwikkelen woningen. Dit doen we in én aansluitend aan de randen van de bestaande kernen. We werken daarbij samen met woningbouwverenigingen. We kijken daarbij ook naar levensloopbestendige woningen, combinaties van wonen en zorg, creatieve woonvormen en andere oplossingen.	
ER-DOEL	We willen meer en sneller woningen realiseren.	
WE METEN	Het aantal nieuwe woningen per jaar (CBS).	
INSPANNINGEN 2026 - 2029	Versnellingsagenda wonen: we zijn en blijven bezig met praktische en concrete versnelling van woningbouwprojecten. Dit doen we niet door een agenda te schrijven, maar op een praktische manier ervoor te zorgen dat dat het proces om te komen tot een nieuw woningbouwproject niet vertraagd en juist versnelt kan worden. We blijven ons inspannen om alle acties uit het uitvoeringsprogramma van de woonvisie uit te voeren. Zo stellen we onder andere een vereveningsfonds sociale huur op (onderdeel nota kostenverhaal), maken we een doelgroepenverordening en maken we beleid voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Ook werken we samen met andere beleidsterreinen aan doorstroomcampagnes (ook samen met woningcorporaties), informatiecampagnes over toekomstbestendig wonen en een hoogbouwvisie. We werken samen met woningcorporaties en marktpartijen aan het realiseren van woningen. Dat doen we op verschillende manieren, zoals ook benoemd staat bij de versnellingsagenda wonen. Met woningcorporaties hebben we regulier overleg over (toekomstige en huidige) woningbouwprojecten. Met projectontwikkelaars met grote locaties aan de randen van de kernen werken we aan een Omgevingsprogramma Woningbouw.	
MIDDELEN 2026	-	

Huisvesting statushouders en opvang asielzoekers

AMBITIE	De ambitie uit het collegeprogramma gaat uit van inzet op kleinschalige opvang van max. 100 vluchtelingen voor een periode van maximaal 2 jaar. In april 2023 heeft de raad ingestemd met het in eerste instantie opvangen van 2200 vluchtelingen in de regio Midden Holland, in Krimpenerwaard 153. De eerste 80 vluchtelingen worden vanaf 7 augustus opgevangen in het Klooster in Haastrecht voor een periode van 3 jaar.
ER-DOEL	-
WE METEN	-
INSPANNINGEN 2026	In 2026 huisvesten we 153 asielzoekers in het kader van de spreidingswet. Daarmee voldoen we niet aan het verdeelbesluit. Over deze huisvesting zijn afspraken gemaakt met het COA en relevante partners als de regio en het ISK. Omdat de spreidingswet wellicht wordt ingetrokken en, als de wet van kracht blijft, elke twee jaar nieuwe verdeelbesluiten worden genomen zal capaciteit nodig blijven in uitvoering, besluitvorming en afstemming in de regio.
INSPANNINGEN 2026 - 2029	De huisvesting van asielzoekers zal de komende jaren capaciteit vragen als het gaat om de communicatie met en participatie van de omgeving van de locatie en omgevingsmanagement. Hiervoor zullen plannen moeten worden opgesteld en uitgevoerd. Er zal afstemming met samenwerkingspartners als het ISK en de regio Midden-Holland nodig zijn. Om de locatie en de omgeving veilig te houden en te beheren zullen afspraken worden gemaakt met o.a. het COA. Er zal ook invulling moeten worden gegeven aan de dienstverlening en zorg voor asielzoekers als het gaat om gemeentelijke taken.
MIDDELEN 2026	-

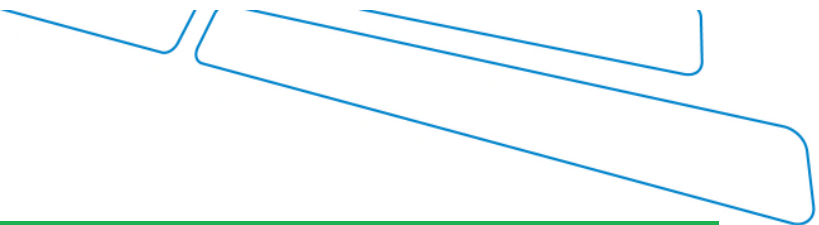
Financieel overzicht

EXPLOITATIE

Voor dit programma zijn geen aanvullende aanvragen opgenomen.

INVESTERINGEN

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

4. INDELING BEGROTING

4.1 Taakvelden

Om te voldoen aan de vereisten, zoals opgenomen in de herziening BBV, is de begroting vanaf de meerjarenbegroting 2019-2022 ingericht op basis van taakvelden. Het gebruik van deze uniforme taakvelden maakt het mogelijk om baten en lasten van activiteiten te aggregeren en met die van andere gemeenten te vergelijken. Samen met de informatie op www.waarstaatjegemeente.nl vormt de indeling naar taakvelden een goede basis en mogelijkheid voor de onderlinge vergelijking van gemeenten op soortgelijke onderdelen.

Programma's

Grotendeels gebaseerd op de hoofdtakvelden hanteren we onderstaande programma's in de begroting.

- Bestuur en ondersteuning
- Veiligheid
- Verkeer en vervoer
- Economie
- Onderwijs, sport cultuur en recreatie
- Sociaal Domein
- Volksgezondheid en milieu
- Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

4.1.1 Beleidsindicatoren

De ambities uit het collegeprogramma zijn per programma uitgewerkt naar doelen, indicatoren, inspanningen en exploitatielasten. Op de in de programma's opgenomen indicatoren sturen wij door middel van beleid actief.

Daarnaast zijn gemeenten op grond van het BBV verplicht een basisset met overige indicatoren te presenteren. Deze worden ook in de begroting in de begroting opgenomen, maar hierop voeren wij geen actief beleid. Op grond van de wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) van 5 maart 2016, moeten gemeenten voortaan in de programma's de maatschappelijke effecten die met de verschillende programma's worden beoogd, toelichten aan de hand van beleidsindicatoren. Bij ministeriële regeling is hiertoe een set van beleidsindicatoren verplicht gesteld.

Met de implementatie van de indicatoren worden raadsleden in staat gesteld om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen. Bovendien wordt de onderlinge vergelijkbaarheid van gemeenten op deze manier vergroot. Het staat gemeenten vrij om naast de verplichte indicatoren ook nog facultatieve indicatoren op te nemen. Dit kan eventueel op basis van een door de VNG hiertoe ontwikkelde set. Maar hier kiezen wij niet voor.

4.2 Paragrafen

Met ingang van het jaar 2023 zijn er 8 verplicht voorgeschreven paragrafen. De Openbaarheidsparagraaf is er als laatste verplichte bijgekomen. In artikel 3.5 van de Wet Open overheid (Woo) wordt voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens.

Daarnaast staat het de gemeente vrij om naar eigen inzicht paragrafen toe te voegen om een bepaald onderdeel van de begroting nader toe te lichten. Sinds de jaarrekening 2022 kiezen wij er voor om een aparte paragraaf Opvang vluchtelingen op te nemen. Aangezien dit thema nog steeds actueel is, zullen

we deze paragraaf ook weer opnemen in de komende begroting. Ook nemen wij de aanvullende paragraaf '*Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026 en verder*' op. Hierin worden de maatregelen beschreven die we moeten nemen of voornemens zijn te nemen om de verwachte financiële gevolgen van de kortingen door het Rijk het hoofd te kunnen bieden. Het opnemen van deze paragraaf sluit aan bij een eerder ontvangen begrotingsadvies vanuit de VNG. Indien alle gemeenten dit op een min of meer soortgelijke wijze inzichtelijk maken, ontstaat landelijk een goed totaaloverzicht van de keuzes die gemeenten moeten maken.

In de komende begroting zullen we in deze paragraaf de maatregelen presenteren waarvan uw raad, in het kader van het traject om te komen tot een structureel sluitende meerjarenbegroting, heeft aangegeven dat ze kunnen worden ingezet.

5 KADERS VOOR DE BEGROTING 2026

5.1 Financieel toezicht

In de gemeentewet is geregeld dat het College van Gedeputeerde Staten (GS) toezicht houdt op de gemeenten. Voor de uitvoering hiervan volgt GS de financiële positie van onze gemeente en de ontwikkelingen die daarbij een rol spelen. Jaarlijks worden wij door onze toezichthouder geïnformeerd over de actuele onderwerpen en aandachtspunten waarop onze (meerjaren)begroting wordt beoordeeld. Dit is een aanvulling op het Gemeenschappelijk financieel toezichtkader (GTK2020). Enkele van de onderwerpen en aandachtspunten zijn:

Financiële ontwikkelingen

Gemeentefonds

Bij de beoordeling van de (meerjaren)begroting 2026-2029 worden de bedragen uit de mei- of septembercirculaire 2025 gehanteerd. De in de begroting gehanteerde loon- en prijsstijging moet minimaal aansluiten op de in de betreffende circulaire gepubliceerde indexen.

Herijking gemeentefonds

Vanaf 1 januari 2023 is het verdeelmodel van het gemeentefonds volledig herzien. Het doel van het Rijk is een stabiel verdeelmodel dat zoveel mogelijk aansluit bij de kosten van de gemeenten. Een 'ingroeipad' zorgt ervoor dat de gevolgen van de herziening beperkt blijven. Tot en met 2027 blijven de financiële gevolgen beperkt tot maximaal € 37,50 per inwoner. Dat geldt voor alle gemeenten. Daarbij maakt het niet uit of een gemeente voordeel of nadeel heeft van het nieuwe verdeelmodel. Met een verwacht voordeel groter dan € 37,50 mag nog geen rekening worden gehouden. Het daadwerkelijke voordeel kan kleiner uitvallen.

Klimaat- en energiebeleid

Gemeenten spelen een belangrijke rol in de uitvoering van de klimaat en energieplannen. Het kabinet ondersteunt gemeenten hierbij met geld uit de CDOKE-regeling voor de jaren 2023 tot en met 2025. Omdat de verwachting is dat de middelen ook na 2025 beschikbaar worden gesteld, is het toegestaan om de middelen alvast op te nemen in de begroting 2026 en het meerjarenperspectief 2027-2029. Daarbij is het belangrijk dat zowel de baten als de aan de middelen verbonden lasten opgenomen worden.

Extra middelen jeugdzorg

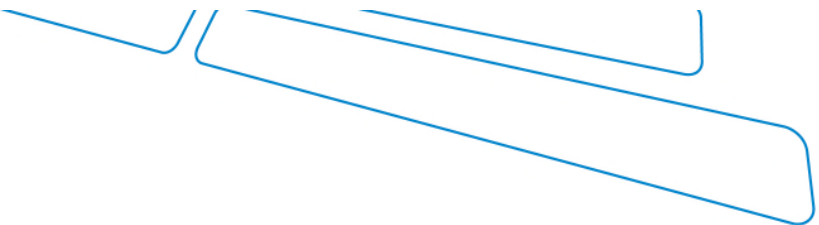
Eind januari heeft de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd het rapport 'Groeipijn' gepubliceerd, waarbij onderzoek is gedaan naar hervormingsplannen en de betaalbaarheid van de jeugdzorg. In het rapport zijn een aantal aanbevelingen gedaan, waarbij de commissie oproept om financiële afspraken tussen het Rijk en de gemeenten te herijken. In april heeft het overheden overleg plaatsgevonden waar de resultaten van het rapport 'Groeipijn' en de financiering van de jeugdzorg zijn worden besproken. De financiële uitkomsten van dit overleg zijn gepresenteerd in de Voorjaarsnota en op basis hiervan verwerkt in deze kadernota. De definitieve uitkomst blijkt straks uit de meicirculaire 2025.

Eigen bijdrage Wmo-voorzieningen

Het kabinet is van plan om voor één onderdeel van de Wmo 2015, namelijk de huishoudelijke hulp, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Het Rijk verwacht dat de invoering van de inkomensafhankelijke bijdrage de druk op het gebruik van Wmo-voorzieningen verlaagt, waardoor de Wmo voor gemeenten mogelijk langer betaalbaar blijft. Het kabinet heeft aangekondigd de ingangsdatum verder te verschuiven naar 1 januari 2027. Geraamde opbrengsten dienen voldoende onderbouwd te worden. Bij de Voorjaarsnota wordt meer bekend over de wijze waarop de vertraging in invoering doorwerkt op het gemeentefonds.

Specifieke uitkering Oekraïners

De afgelopen jaren mochten gemeenten eventuele overschotten voor het opvangen van Oekraïense vluchtelingen houden. De provincie stelt dat het hier om een tijdelijke taak gaat. Dit betekent dat overschotten incidenteel naar aard zijn en dat een gemeente een overschot raamt, zij de baten en lasten moet opnemen in het overzicht van incidentele baten en lasten.

Specifieke aandachtspunten

Bezuinigingen

Het is belangrijk dat bezuinigingen (of: stelposten, ombuigingen, taakstelling en/of verwerving van extra inkomsten) zowel benoemd als concreet toegelicht worden. Bezuinigingen die onvoldoende hard (specifiek) zijn onderbouwd, of waarbij onvoldoende duidelijk kan worden gemaakt of deze tijdig te realiseren zijn, worden door de toezichthouder bijgesteld op het structurele saldo.

Bezuinigingen bij verbonden partijen

De begroting van een gemeenschappelijke regeling (GR), zoals deze door het algemeen bestuur is vastgesteld, is voor het toezicht leidend. Dit betekent dat we geen taakstellingen voor de GR op mogen nemen in onze (meerjaren)begroting als het algemeen bestuur hier (nog) geen besluit over heeft genomen.

Begrotingssaldo

In het kader van transparantie is het belangrijk dat het structurele begrotingssaldo onderdeel uitmaakt van het raadsvoorstel, de aanbiedingsbrief of de inleiding van de begroting. Het structureel begrotingssaldo dient voor zowel het betreffende begrotingsjaar als voor de meerjarenraming inzichtelijk gepresenteerd te worden. Naast het structureel en reëel evenwicht dient de begroting ook formeel in evenwicht te zijn. Dit houdt dat alle lasten gedekt zijn door baten. De begroting kan een tekort tonen op één of meerdere jaren. Indien sprake is van een tekort in het begrotingsjaar (maar wel een positief structureel en reëel evenwicht) dient in het raadsbesluit te worden opgenomen hoe het tekort in het begrotingsjaar wordt gedekt.

Inzet incidenteel geld

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van 21 november 2023 is de notitie incidenteel/structureel vastgesteld. In deze notitie staan afspraken en verduidelijking over het onderwerp incidenteel/structureel. Eén van de afspraken gaat over de inzet van incidenteel geld voor structurele uitgaven. Gemeenten mogen een deel van de algemene reserve gebruiken voor structurele kosten. De voorwaarden hiervoor staan in deze notitie.

5.2 Uitgaven

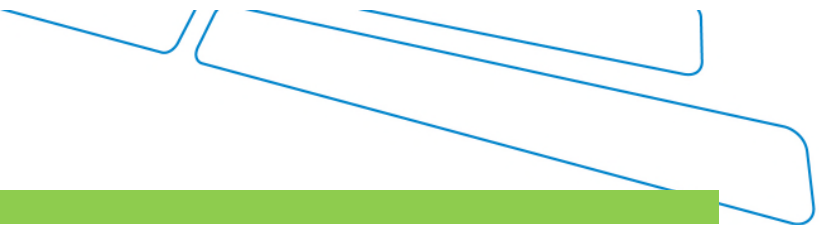
De uitgaven worden geraamd op basis van constante prijzen. Er vindt een aanpassing van de uitgaven plaats op basis van de inflatiecorrectie zoals die is opgenomen in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft eind februari 2025 het Centraal Economisch Plan (CEP) 2025 gepubliceerd. Hierin gaat het CPB voor de jaarschijf 2026 uit van een indexering van de prijzen met 2,7% ten opzichte van 2025. In deze kadernota hanteren wij vooralsnog deze prijsindex.

5.3 Inkomsten

Ook de inkomsten worden geraamd op basis van constante prijzen. Er vindt een aanpassing van de inkomsten plaats op basis van de inflatiecorrectie zoals die is opgenomen in de meicirculaire 2025 van het gemeentefonds. Net als aan de uitgavenkant hanteren we in deze kadernota vooralsnog het in het CEP gepresenteerde prijsindexcijfer van 2,7% voor 2026 om de baten mee aan te passen.

5.4 Personele lasten

Er zijn diverse interne en externe ontwikkelingen die van invloed zijn op de personele lasten voor volgend jaar. Onderstaand worden de belangrijkste toegelicht.

5.4.1 Salarisontwikkelingen

Loonontwikkeling

De personeelslasten worden binnen het meerjarenperspectief geraamd op basis van de geldende Cao afspraken. Op 22 april hebben de VNG en de bonden een akkoord bereikt over een nieuwe Cao. De uitkomst is een loonstijging van ongeveer 7,5% over een periode van 2 jaar. In de meerjarenbegroting 2025 hadden we al rekening gehouden met een stijging op jaarbasis van ruim 3%. Voor 2026 betekent dat een stijging van de salarislasten met ca. 3% en vanaf 2027 nog eens met ca. 1,6% extra.

Ontwikkeling pensioenpremie

De laatste jaren hebben we een stijging gezien in de pensioenpremies. Deze stijgingen waren vooral het gevolg van lagere beleggingsresultaten, waardoor er een hogere inleg van de deelnemers en werkgevers noodzakelijk was. Over 2025 zijn de premies gelijk gebleven, waarbij gelijktijdig de franchise wel iets is gestegen. Dat resulteert uiteindelijk in een iets lagere last in de pensioenpremies. Vooruitlopend op de stelselwijzigingen in de pensioenen die in 2027/2028 hun beslag krijgen, is de verwachting dat tot die tijd de premies stabiel zullen blijven. Daarom wordt er voor 2026 geen verhoging in de pensioenpremies verwacht.

Vervallen 3e ziektejaar

Medewerkers die ziek zijn geworden op of na 1 januari 2024 ontvangen gedurende het eerste ziektejaar hun volledige salaris. Vanaf het tweede ziektejaar wordt nog 70% uitbetaald. Gedurende looptijd van de gehele ziekteperiode gedurende twee jaren blijven de kosten gelijk. De doorbetaling van een derde ziektejaar is komen te vervallen. Dat betekent dat op termijn de kosten bij langdurige arbeidsongeschiktheid zullen afnemen.

5.4.2 Vacatures en recruitment

De krappe arbeidsmarkt blijft de komende jaren nog wel aanhouden, zeker gezien de (landelijke) vergrijzing en tekorten binnen bepaalde vakgebieden. De tekorten worden wel specialistischer en richten zich op bepaalde beroepsgroepen en doelgroepen, bijvoorbeeld de vergunningverlener, de BOA, informatiemanagement en leidinggevende posities. Het recruitmentbeleid krijgt daarmee meer focus op deze doelgroepen. Daarnaast wordt het benutten van de mogelijkheden binnen gerichte arbeidsmarktcommunicatie steeds belangrijker. Denk aan zichtbaarheid online en een goede WerkenBij website.

Het aantal vacatures stijgt nog steeds en dit komt voornamelijk door de veranderingen in het politieke landschap, bijvoorbeeld binnen het Sociaal Domein of door de Omgevingswet. Werk wordt anders vormgegeven en dit vraagt ook andere en specialistische profielen van de arbeidsmarkt. Bij schaarste wordt uitgeweken naar externe invulling, opleiden van mensen, of detavast constructies. Deze oplossingen kosten meer geld en tijd en zorgen vaak voor een hogere werkdruk bij de zittende medewerkers.

De gemeente Krimpenerwaard kampt ook met vergrijzing waardoor de komende jaren veel natuurlijke uitstroom wordt verwacht door gepensioneerden. Dit betekent dat strategische en toekomstgerichte personeelsplanning voor de komende jaren cruciaal is. Om te borgen dat continuïteit van beleid en specifieke kennis van de gepensioneerden gewaarborgd is en blijft, is een warme overdracht van vertrekkende naar nieuwe medewerkers noodzakelijk. Om dit mogelijk te maken, is het nodig dat de betreffende vacatures kunnen worden opengesteld.

Dit maakt dat het nog belangrijker te investeren in een stevig recruitmentbeleid, een sterk werkgeversmerk en een goed 'onboarding' programma. In ons strategisch HR-beleidsplan is naast werving & selectie ook het behouden van bestaand personeel een zeer belangrijk onderdeel, onder meer door aandacht voor ontwikkeling, vitaliteit etc.

5.4.3 Aanvragen formatie en inhuur

Bij veel vraagstukken gaat het gesprek over de rol van de gemeente. We zien dat vanuit de hele samenleving naar de gemeente wordt gekeken om verantwoordelijkheid te nemen. We merken hierbij dat het steeds lastiger is om "nee" te zeggen. De gemeente wordt vaak verantwoordelijk gemaakt voor zaken. Dat merken we zowel in de samenleving als in de politiek. De gemeente kan eigenlijk (als we kijken naar

complexiteit, budget en capaciteit) alleen het vangnet zijn, maar we merken dat meer wordt gevraagd. Er zit een grens aan wat we als gemeente aan kunnen zonder in te leveren op kwaliteit van dienstverlening, maar ook op een goede en aantrekkelijke werkgever te zijn en te blijven.

De landelijke voorschriften, regionale afspraken en eigen ambities maken dat de hoeveelheid werk toeneemt en het noodzakelijk is dat diverse aanvragen voor extra formatie en inhuur worden gedaan. Ook zien we een beweging dat vacatures vaker worden opengesteld voor invulling door vaste arbeidskrachten en dat het aantal inhuurkrachten afneemt. Een logisch gevolg van deze uitbreidingen is dat ook ondersteunende teams en budgetten onder druk komen te staan. Hierbij valt te denken aan extra druk op de capaciteit bij P&O en Financiën, maar ook aan bijvoorbeeld de budgetten voor ICT. Daarom werken we vanaf 2023 met een opslag bij aanvragen voor extra capaciteit.

Per extra fte formatie en inhuur bedraagt deze opslag respectievelijk € 25.000 en € 10.000; de opslag wordt centraal geraamd op het taakveld overhead binnen het programma Bestuur en ondersteuning.

5.5 Investeringsplan

Basis voor de op te nemen investeringen vormt het geactualiseerde overzicht van investeringen, jaarschijf 2026-2028, uit de begroting 2025. Daarnaast is ook sprake van nieuw aangeleverde investeringswensen (zie ook 2.2.2).

Vervangingsinvesteringen worden, volgens de voorschriften, voor de historische kostprijs opgenomen. Mocht er sprake zijn van hogere of lagere vervangingskosten, dan wordt dit in de begroting toegelicht.

5.5.1 Meerjaren Investeringsplan

De komende jaren staan er flinke investeringen op de agenda voor onze gemeente. Deze investeringen vragen om een goed afwegingskader en een goed inzicht in de financiële gevolgen hiervan. Daarom werken wij sinds enige tijd met een meerjaren investeringsplan (MIP). Begin vorig jaar hebben wij u hierover geïnformeerd en u meegenomen in de inzet van het MIP als hulpmiddel om jaarlijks afwegingen en keuzes te (kunnen) maken.

Uitgangspunten MIP

Het MIP geeft op totaalniveau en per investering in de begrotingsperiode (en voor de jaren daarna) inzicht in:

- verwachte investeringspieken
- liquiditeitsbehoefte (planning van de uitgaven over de jaren)
- schuldquote ; totale schuld ten opzichten van batenkant van de begroting
- lasten exploitatie; rente en afschrijving

Onderscheid tussen technische en bestuurlijke MIP

Het technische MIP betreft een inzicht van verwachte en mogelijke investering in de komende ca. 10 jaar. Dit gebruiken we om meerdere jaren vooruit te kijken en te kunnen anticiperen op toekomstige investeringspieken, (financiële) gevolgen en financieringsbehoefte. Het bestuurlijke MIP kijkt 4 jaar vooruit en wordt vertaald in deze kadernota en de (meerjaren)begroting.

Bestuurlijke MIP – nieuwe investeringen

Als opmaat naar de begroting 2026 wordt in deze kadernota rekening gehouden met een aantal investeringsaanvragen. In onderstaand overzicht is hiervan een overzicht opgenomen. Tevens is hierin aangegeven in welk jaar de afschrijvingslasten, indien van toepassing, starten. De mutaties uit de 1e tussentijdse rapportage 2025 zijn hierin nog niet meegenomen. Voor een volledig overzicht van en nadere toelichting op deze investeringen wordt verwezen naar bijlage 1.

Investerings (x € 1.000)	Bedrag				Gevoteerd	Jaarschijf*
	2026	2027	2028	2029		
MJOP ICT	211	603	375	192		2027
Vervanging wagenpark en materieel	1.665	1.110	550	185		2027
Vervangen 5 verkeersbruggen	1.800					2028
10% meer bomen	725					2027
Dijkversterking KIJK - OVL	160	160	160	160		2027
Verkeersveiligheidsmaatregelen Veerweg	200	800				2028
Renovatie sportvelden				71		2030
IHP 2.0	16.573		27.126	9.707	83	2028
Programma Riolerings & Klimaatadaptatie	6.821	6.821	6.821	6.821		2027
T.I.v. voorziening						
IBOR 2026-2029	6.034	6.034	6.034	6.034		N.v.t
Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed	1.476	1.058	1.963	963		N.v.t
Totaal	35.665	16.586	43.029	24.133	83	

*Betreft het eerste jaar van afschrijving indien sprake is van meerdere investeringen

Technische MIP

In het technische MIP nemen we naast alle lopende (goedgekeurde) investeringen ook de in de komende jaren te verwachten investeringen mee. Per investering verdelen we de uitgaven over de looptijd van de betreffende investering. Hiermee ontstaat een totaaloverzicht van de in de komende jaren uit te geven middelen per jaarschijf.

Op basis hiervan kunnen we, zoals hiervoor al aangegeven vroegtijdig in het proces anticiperen op verwachte toekomstige investeringspieken. Daarnaast betrekken we deze ontwikkelingen al zoveel als mogelijk bij het bepalen van onze toekomstige liquiditeitsplanning en daaruit volgende financieringsbehoefte. Zie hiervoor ook onderdeel 5.7 Financiering.

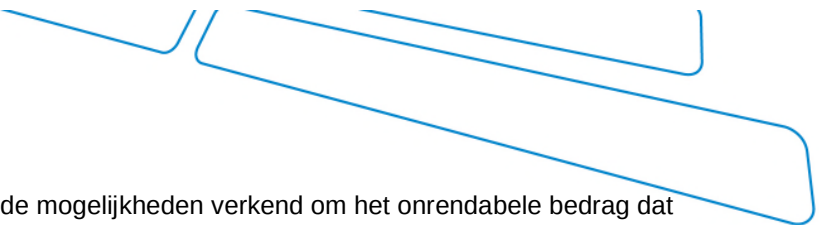
In onderstaand overzicht treft u de uitwerking van het technische MIP voor de komende jaren aan. Naast de in deze kadernota opgenomen investeringsaanvragen spelen er nog meer ontwikkelingen die op termijn (mogelijk) leiden tot een investeringsbedrag.

Categorie	2025	2026	2027	2028	2029	2030-2035	Totaal
IBOR	25.130	20.314	16.413	10.504	7.893	36.931	117.185
PR&K	581	682	2.046	4.093	6.139	40.926	54.467
IHP	669	16.969	21.175	20.453	14.291	29.255	102.812
Accommodaties	31.695	6.132	2.962	1.032	71	-	41.892
Bedrijfsvoering	7.841	4.980	2.922	2.428	1.767	8.405	28.343
Overig	25.380	18.447	3.341	972	220	3.760	52.120
Totaal	91.296	67.524	48.859	39.482	30.381	119.277	396.819

Bedragen x € 1.000

5.5.2 Integraal Afstemmoment Projecten

In de beeldvormende commissie van 8 april jl. hebben wij u een nadere toelichting gegeven op de ontwikkeling van het Integrale Afstemmoment Projecten (IAP) waaraan we werken. Het werken met het IAP is ingegeven door de grote ambities die we hebben op het gebied van woningbouw en realiseren van bedrijventerreinen. De hiermee gemoeide investeringen zijn nu onderdeel van de reguliere p&c-cyclus. Door te werken met het IAP ontstaat één integraal overzicht van lopende ontwikkelprojecten.

Bij de doorontwikkeling van het IAP worden de mogelijkheden verkend om het onrendabele bedrag dat mogelijk voortkomt uit de opgaven te kunnen bekostigen.

De tijdshorizon voor de projecten in het IAP ligt vrij ver weg in de toekomst. Veel doelstellingen zijn gericht op 2030 en zelfs daarna. Het IAP kijkt dan ook verder vooruit dan de begrotingscyclus. Met de ruimtelijke opgaven zijn in de nabije toekomst grote investeringen gemoeid. Maar dit geldt ook voor investeringen op andere terreinen. Daarom is een gedegen financiële strategie nodig; het MIP. Het IAP is hier belangrijke input voor onderdeel van.

5.5.3 Vervangingsinvesteringen

Voor een goed financieel beleid is het van belang dat de lasten van de vervangingsinvesteringen opgenomen zijn in de meerjarenbegroting. Voor vrijwel alle vervangingsinvesteringen zijn inmiddels beheerplannen opgesteld die financieel vertaald zijn in de huidige meerjarenbegroting. Voorbeelden hiervan zijn IBOR-beheerplannen, IHP, ICT, materieelplan buitenruimte en beheerplan gemeentelijk vastgoed.

5.5.4 Vrijval kapitaallasten

Vrijval van kapitaallasten ontstaat indien een volledig afgeschreven actief nog in gebruik is en in de begroting kapitaallasten voor het (vervangend) actief zijn opgenomen. Daarnaast kan het ook zo zijn dat een volledig afgeschreven actief nog in gebruik is en er in de begroting nog geen rekening is gehouden met vervanging van het betreffende actief. In beide gevallen ontstaat er ruimte in de exploitatie. In het eerste geval gedurende het begrotingsjaar en in het tweede geval bij het opstellen van de begroting voorafgaand aan het begrotingsjaar.

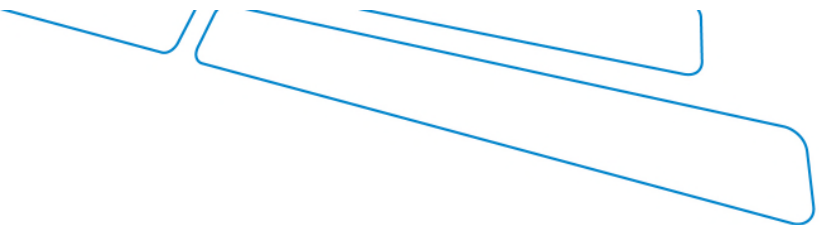
Hoewel het tweede geval aantrekkelijk lijkt doordat er ruimte ontstaat in de begroting, kan het in de toekomst tot onwenselijke situaties leiden. Immers, als vervanging van het betreffende actief wel aan de orde is, is het hiervoor bestemde budget (kapitaallasten) al als vrije ruimte ingezet voor andere doeleinden.

Om onbedoelde en ongewenste fluctuaties in de omvang van de kapitaallasten tegen te gaan zullen we er in de begroting voor zorgen dat de betreffende ruimte beschikbaar blijft voor kapitaallasten. Tenzij er daadwerkelijk geen sprake is van vervanging van het betreffende actief.

5.6 Verbonden partijen

In de begroting 2026-2029 worden de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen waarbij de gemeente Krimpenerwaard is aangesloten verwerkt.

Met de "financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen Hollands-Midden" bepalen de gemeenten in de regio Hollands-Midden vooraf een uniform financieel kader voor de jaarlijks toe te passen prijsindexatie in de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen in deze regio. De begrotingen van alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Krimpenerwaard deelneemt worden getoetst aan deze vastgestelde kaders. De kaders voor de begroting 2026 zijn op 22 oktober 2024 door de bestuurlijke werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke regelingen van de gemeenten in Hollands Midden besproken.

De kaders voor de begroting 2026 betreffen:

- De FKGR heeft een algemene taakstelling van 6% meegegeven aan alle Gemeenschappelijke Regelingen in de regio Midden Holland.
- De indexatie op basis van een jaarlijkse groei gebaseerd op de prijs overheidsconsumptie beloning werknemers 2,1% en de prijs overheidsconsumptie netto materieel 2,7% zoals opgenomen in de publicaties van het CPB, gecorrigeerd voor ontwikkelingen in de mei- en septembercirculaire.
- In de begrotingen en jaarrekeningen dient standaard een paragraaf op te worden genomen over de toepassing van de vastgestelde indexering. Deze paragraaf dient te worden verdeeld naar economische categorieën (% personeel, % materieel en % overige) en een paragraaf met een analyse van de risico's in relatie tot de omvang van het weerstandsvermogen.

Voor de gemeenschappelijke regelingen waar de regio gemeenten bestuurlijk een meerderheid vormen gelden de afspraken als dwingend. Dit betreft de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Veiligheidsregio Hollands Midden;
- Omgevingsdienst Midden-Holland;
- Hecht (vh RDOG Hollands Midden);
- Jeugd en Wmo Midden-Holland;
- Regio Midden-Holland;

De overige gemeenschappelijke regelingen waarbij de regio gemeenten geen meerderheid in het bestuur vormen maar waaraan de gemeente Krimpenerwaard wel deelneemt zijn geïnformeerd over de vastgestelde kaders. Daarbij zijn deze gemeenschappelijke regelingen er op gewezen dat hun begrotingen zullen worden getoetst aan de hiervoor genoemde kaders.

5.6.1 GR Sociaal Domein

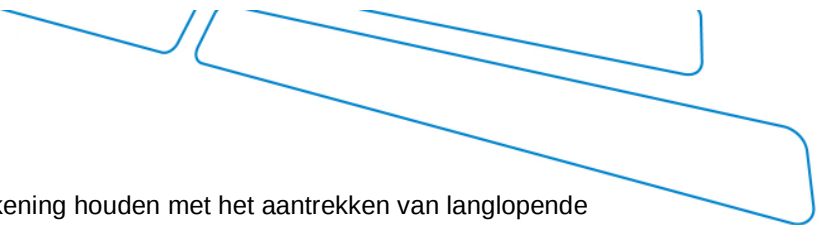
De Gemeenschappelijke Regeling Jeugd en Wmo Midden-Holland (GR JW) is per 1 januari 2025 van start gegaan.

5.7 Financiering

Om een goed beeld te krijgen van lange termijn-opgaven wordt vanaf 2023 een meerjaren investeringsplan (MIP) opgesteld. Het MIP wordt periodiek geactualiseerd als onderdeel van de begrotingscyclus en geeft vervolgens een actueel beeld van welke investeringen de komende jaren nodig zijn. Per onderliggend project is door de projectleiders een inschatting gemaakt van start en de looptijd en de met het project gemoeide kosten. Dit leidt tot onderstaand overzicht.

• Investerings 2025	€ 91,3 miljoen
• Investerings 2026	€ 67,5 miljoen
• Investerings 2027	€ 48,9 miljoen
• Investerings 2028	€ 39,5 miljoen
• Investerings 2029	€ 30,4 miljoen
• Investerings 2030-2035	€ 119,3 miljoen
Totaal	€ 396,8 miljoen

Op basis van ervaringen weten we dat er voorafgaand aan of tijdens de uitvoering sprake kan zijn van tegenvallers of onvoorziene gebeurtenissen die ertoe leiden dat een project uitloopt in de tijd. Dit is ook van invloed op de omvang van de benodigde financiering. Om te voorkomen dat we rekening houden met meer externe financiering, en daarmee te hoge rentelasten, dan nodig, passen we op bovenstaande investeringsbedragen een correctie toe van 25%.

Voorgaande betekent dat we vooralsnog rekening houden met het aantrekken van langlopende geldleningen van in totaal € 190 miljoen in de periode 2025-2029. Uitgangspunt daarbij is een kapitaalmarktrente van 3,0%. De jaarlijkse rentelasten die hieruit voortvloeien zijn meegenomen in de cijfers van deze kadernota.

Op grond van regelgeving wordt rente toegerekend (omgeslagen) aan taakvelden. De meest recente berekening resulteert in een omslagpercentage van 1,4%. Dit percentage ligt in lijn met het in de begroting 2025 gehanteerde percentage. Deze omslagrente wordt voorlopig gehanteerd voor de meerjarenbegroting 2026-2029.

Voor alle gehanteerde uitgangspunten geldt dat deze bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2026-2029 worden geactualiseerd. Indien dit tot aanpassingen leidt, worden deze meegenomen in de begroting.

De uitgangspunten en richtlijnen voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de Financiële verordening. De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie zijn opgenomen in het Treasurystatuut. In het statuut wordt onder andere inzicht gegeven in de inrichting en borging van de financieringsfunctie en de uitgangspunten van het risicobeheer.

5.7.1 Kengetallen

Het aantrekken van nieuwe geldleningen om de projecten in de komende jaren te kunnen financieren heeft ook effect op enkele financiële kengetallen.

De **netto schuldquote** geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft daarmee inzicht in de mate waarin rentelasten en aflossingen drukken op de exploitatieruimte. Door het aantrekken van nieuwe leningen neemt deze druk toe en stijgt de netto schuldquote. Een schuldquote tussen de 90% en 130% wordt als hoog beschouwd.

De **solvabiliteit** geeft inzicht in de mate waarin een gemeente in staat is aan haar verplichtingen te voldoen en bestaat uit de hoogte van het eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal. Deze verhouding daalt als gevolg van het aantrekken van nieuwe geldleningen. Een solvabiliteit tussen 20% en 50% is neutraal.

In onderstaande tabel is, op basis van een aantal aannames, een inschatting opgenomen van de ontwikkeling van genoemde kengetallen voor de komende jaren. Hierin zijn de gevolgen van de verwachte toename van de leningenportefeuille als gevolg van geplande investeringen terug te zien. Hoe verder in de toekomst, hoe meer onzeker de gepresenteerde kengetallen zijn. Het gaan dan ook meer om het beeld, dan om het exacte percentage. Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zullen we de kengetallen actualiseren en de verwachte ontwikkeling monitoren.

	2026	2027	2028	2029	...	2035
Netto Schuldquote	91%	106%	118%	123%	...	142%
Solvabiliteit	26%	23%	19%	19%	...	16%

5.8 Subsidies

Uw gemeenteraad heeft tijdens de begrotingsraad van november 2024 het subsidiebudget voor 2026 en verder vastgesteld. Het bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van de septembercirculaire.

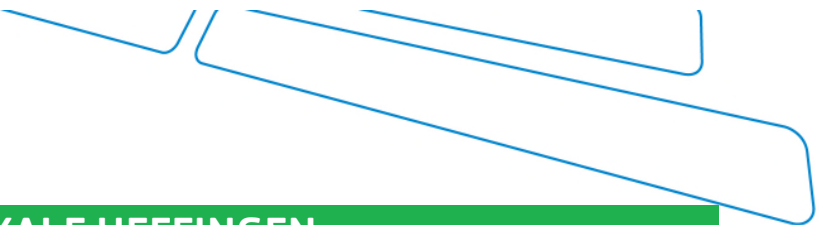
Definitieve vaststelling volgt bij de begrotingsbehandeling. In dit geval betreft het de budgetruimte voor 2027. Dit budget vormt de basis voor de jaarlijkse subsidieverlening. Tevens heeft uw gemeenteraad het college gemandateerd tot het verdelen van dit budget over de diverse subsidieregelingen.

De basis voor de plafonds van het opvolgende jaar wordt gevormd door de vastgestelde plafonds van het jaar ervoor. Eventuele (incidentele) wijzigingen worden binnen de P&C-cyclus meegenomen. Voor instellingen die zich om uiteenlopende redenen niet lenen voor subsidiëring vanuit een van de subsidieregelingen wordt gewerkt met begrotingssubsidies.

5.9 Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Het proces rondom de vergunningverlening is goed ingericht. Het proces rondom het organiseren van de beleidscyclus Omgevingswet is nog in opbouw. De beleidscyclus gaat over de samenhang tussen, en de afstemming met, de verschillende instrumenten van de Omgevingswet; de omgevingsvisie, de omgevingsprogramma's, het omgevingsplan en het vergunningstelsel. Het belangrijkste juridische instrument op het gebied van de fysieke leefomgeving is het omgevingsplan. Dit is de komende jaren in opbouw. Alle regels op het gebied van de fysieke leefomgeving die voorheen waren neergelegd in bestemmingsplannen, beleidsregels en verordeningen, moeten voor 1 januari 2023 zijn opgenomen in het omgevingsplan. Dit is een grote opgave. Op dit moment kijken we hoe we dit verder goed organisatorisch kunnen vormgeven en welke aanvullende kosten er mee gemoeid zijn.

6. LOKALE HEFFINGEN

6.1 Onroerende-zaakbelastingen (OZB) en overige ongebonden heffingen

Onroerende-zaakbelastingen en toeristenbelasting zijn algemene belastingen. Dit betekent dat de opbrengst van deze belastingen in de algemene middelen komt en vrij besteedbaar is. De gemeenteraad bepaalt waarvoor de opbrengsten uit deze belastingen worden ingezet, de opbrengsten zijn niet gelabeld.

6.1.1 Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De OZB wordt geheven over de waarde van de onroerende zaken in de gemeente, de zogenaamde WOZ-waarde. De opbrengst, en niet de tarieven, van de OZB wordt jaarlijks verhoogd met de inflatie. Bij de OZB gaan we uit van de totale opbrengst van het voorgaande jaar bij een gelijkblijvend areaal.

6.1.2 Toeristenbelasting

Bij de toeristenbelasting wordt jaarlijks het tarief verhoogd op basis van de inflatiecorrectie. Sinds de gemeentelijke herindeling wordt er alleen toeristenbelasting geheven voor overnachtingen tegen betaling op land. Op 15 oktober 2024 (raadsbesluit 1411377/1411417) heeft de raad besloten om vanaf 2026 toeristenbelasting te gaan heffen voor alle overnachtingen tegen betaling (op land en op water) tegen hetzelfde tarief. De aanbieders van overnachtingen op water zijn hierover reeds meerdere keren geïnformeerd.

6.2 Gebonden heffingen

Algemeen

Afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en havengelden zijn gebonden heffingen. Uitgangspunt is dat deze heffingen kostendekkend zijn, tenzij de tarieven dan aanzienlijk hoger zijn dan bij vergelijkbare gemeenten in de regio.

Kostendekkendheid houdt in dat de tarieven zodanig vastgesteld worden dat de geraamde baten niet uitgaan boven de geraamde lasten. Deze wettelijke eis van maximale kostendekkendheid betekent niet dat de afzonderlijke tarieven per heffing maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Een individueel tarief kan meer dan 100% kostendekkend zijn, maar daar staat dan een ander tarief met een lager percentage tegenover.

In de begroting nemen wij een overzicht op van de kostendekkendheid per heffing. De wijze van de berekening van de overhead bij de tarieven is bepaald in onze financiële verordening.

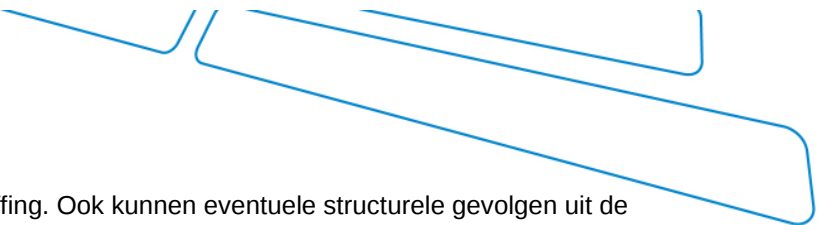
6.2.1 Afvalstoffenheffing

Bij de berekening van de tarieven voor de afvalstoffenheffing gaan we uit van 100% kostendekkende tarieven. Eventuele structurele gevolgen uit de tussenrapportages 2025 worden ook verwerkt in de tarieven 2026.

Het afval scheiden is een succes, maar leidt tot de zogenaamde diftar-paradox. Het afnemen van het aantal ontgrendelingen van de inzamelcontainers en het ledigen van minicontainers leidt tot een daling van de variabele inkomsten (variabele tarief). Daar staan onvoldoende financiële opbrengsten tegenover. Dit kan ertoe leiden dat in de toekomst het vaste tarief meer zal moeten stijgen dan het variabele tarief, om kostendekkende tarieven te hanteren.

6.2.2 Rioolheffing

Bij de berekening van de tarieven voor de rioolheffing gaan we uit van 100% kostendekkende tarieven. De gevolgen van de investeringen uit het Omgevingsprogramma Riolering en Klimaatadaptatie 2025-2028

worden meegenomen in de tarieven rioolheffing. Ook kunnen eventuele structurele gevolgen uit de tussenrapportages 2025 kostenverhogend werken.

6.2.3 Leges

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 wordt de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in stappen ingevoerd. Als eerste geldt deze wet voor nieuwbouw van bouwwerken waarvoor de gevolgen bij falen beperkt zijn (gevolgklasse 1). Dit betreft woningen en eenvoudige bedrijfsgebouwen.

Voorlopig gaat de Wkb niet gelden voor verbouw van bouwwerken in gevolgklasse 1. Uit proefprojecten blijkt dat de kosten relatief hoog zijn. De minister gaat in overleg met gemeenten, kwaliteitsborgers en marktpartijen om tot een praktische oplossing te komen.

Ook voor bouwwerken in gevolgklasse 2 (o.a. bibliotheken, gemeentehuizen, onderwijs- en woongebouwen) en gevolgklasse 3 (o.a. gebouwen hoger dan 70 meter, metrostations en ziekenhuizen) gaat de Wkb op een later moment gelden.

De inwerkingtreding van de Wkb (gevolgklasse 1) wordt geëvalueerd. Indien hieruit blijkt dat dit gevolgen heeft voor de legesheffing, worden die verwerkt in de legesverordening 2026 en in de bijbehorende tarieventabel.

6.2.4 Havengelden

In 2025 vindt een onderzoek plaats naar mogelijke heffing van havengelden in de Noodhaven in Schoonhoven. Verwacht wordt dat dit onderzoek in 2025 afgerond is, waarna de Raad hierover een besluit kan nemen.

6.2.5 Marktgelden

De marktverordening en het standplaatsenbeleid worden dit jaar geactualiseerd. Als gevolg daarvan wordt de Verordening marktgelden voor zover nodig geactualiseerd en de gemaakte keuzes (zoals de heffingsmaatstaf) heroverwogen. Marktgelden worden geheven voor het hebben van een standplaats op een (gewoonlijk periodiek gehouden) markt. Dit zijn de dag- of weekmarkten waar bijvoorbeeld eetwaren en textielwaren voor consumenten te koop zijn.

Voorgesteld wordt om met ingang van 2026 standplaatsgelden te gaan heffen. Standplaatsgelden worden geheven voor het hebben van een standplaats, buiten de markt en op een voor de openbare dienst bestemde en aangewezen (stand)plaats. De invoering van standplaatsgelden zal worden verwerkt in de Verordening markt- en standplaatsgelden 2026. Nu worden er geen standplaatsgelden geheven, wel leges voor een standplaatsvergunning. Deze legestarieven zullen getoetst worden en indien nodig zal worden voorgesteld om deze aan te passen.

6.3 Ondernemersfondsen

Ondernemers in een winkelgebied of een bedrijventerrein kunnen voor het financieren van gezamenlijke initiatieven een lokaal ondernemersfonds oprichten. Financiering kan in de vorm van een BIZ-heffing op grond van de Wet op de bedrijveninvesteringszones (Wet BIZ). Als de gemeente akkoord gaat met het door de ondernemers opgestelde BIZ-plan en er is voldoende draagvlak, heft de gemeente een BIZ-bijdrage van de ondernemers in het betreffende gebied. De gemeente keert de opbrengst uit aan het BIZ-bestuur.

Wij hebben een BIZ Bergambacht Centrum, een BIZ Bergambacht Bedrijventerrein De Wetering en een BIZ Schoonhoven Centrum.

De BIZ Bergambacht Centrum en de BIZ Bergambacht Bedrijventerrein De Wetering eindigen in 2025. Er wordt onderzocht of de ondernemers behoefte hebben aan een nieuwe BIZ in deze twee gebieden voor de periode 2026-2030.

6.4 Overzicht lokale lastendruk

Bij de lokale lastendruk nemen we de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing mee in de berekening. In onderstaand overzicht worden de woonlasten 2025 van Krimpenerwaard vergeleken met omliggende gemeenten. Deze woonlasten zijn berekend met behulp van de Lokale Lasten Calculator 2025 van het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden). Bij de berekening is uitgegaan van de gemiddelde WOZ-waarde, een driepersoonshuishouden met de gemiddelde hoeveelheid afval en indien de rioolheffing afhankelijk is van het waterverbruik het gemiddelde waterverbruik.

In de tabel is te zien dat de woonlasten in Krimpenerwaard, zowel ten opzichte van het regionaal als ten opzichte van het landelijk gemiddelde, nog altijd relatief laag zijn. Zonder dat dit ten koste gaat van ons voorzieningenniveau. Ten aanzien van de OZB kan worden opgemerkt dat het kabinet heeft aangegeven op korte termijn met de VNG in gesprek te willen over wetgeving die de stijging van de OZB maximeert. Dit zou ertoe kunnen leiden dat we alleen op kortere termijn nog de vrijheid hebben om onze OZB-tarieven aan te passen richting het landelijk gemiddelde.

2025				
Gemeente	OZB	afvalstoffenheffing	rioolheffing	woonlasten
Krimpenerwaard	€422	€317	€275	€1.014
Bodegraven-Reeuwijk	€595	€407	€368	€1.370
Gouda	€427	€440	€562	€1.429
Krimpen aan den IJssel	€408	€502	€344	€1.254
Lopik	€597	€332	€327	€1.256
Molenlanden	€373	€483	€274	€1.130
Oudewater	€557	€298	€409	€1.264
Waddinxveen	€409	€390	€238	€1.037
Zuidplas	€484	€352	€217	€1.053
Landelijk gemiddelde	€453	€364	€235	€1.052

7. STRUCTUREEL SLUITENDE BEGROTING

Op 9 juli 2024, bij de behandeling van de kadernota 2025, heeft de gemeenteraad kennisgenomen van de inhoudelijke mogelijkheden die naar voren zijn gebracht in het kader van oplossingen voor de verwachte financiële tekorten vanaf 2026. Uw raad heeft toen besloten de geïnventariseerde mogelijkheden nog niet te verwerken in de begroting 2025, maar verder te willen bespreken in aanloop naar het opstellen van de kadernota 2026. Hierbij heeft uw raad ook een motie (M24-046) aangenomen met daarin procesvoorwaarden voor het vervolgproces van de denkrichtingen (mogelijkheden). Het betreft de volgende procesvoorwaarden:

- Met behulp van denkrichtingen wordt een prioriteringsvolgorde van bezuinigingskeuzes opgesteld;
- In de totstandkoming van de prioriteringsvolgorde moeten bezuinigingen op verschillende beleidsthema's tegen elkaar afgewogen kunnen worden waarbij de financiële orde van grootte vergelijkbaar is;
- Meer aandacht schenken aan bezuinigingsmogelijkheden die zich tussen de drie eerder gegeven opties bevinden;
- De raad krijgt op aanvraag inzicht in aanvullende bezuinigingskeuzes die gemaakt kunnen worden, buiten de geïnventariseerde inhoudelijke mogelijkheden, en deze keuzes worden onderzocht en beoordeeld op hun haalbaarheid en impact.

Op basis hiervan is samen met uw gemeenteraad verder gewerkt aan het proces om te komen tot een voorselectie van voldoende inhoudelijke mogelijkheden voor een structureel sluitende begroting. Hierbij zijn door de gemeenteraad nieuwe en/of bijgestelde mogelijkheden aangedragen en zijn afspraken gemaakt over welke mogelijkheden worden uitgewerkt. Ook is afgesproken om een extra marge aan te houden bovenop het oorspronkelijk verwachte tekort van € 4,5 miljoen in 2029. Enerzijds om eventuele onzekerheden richting het opstellen van de begroting op te kunnen vangen, anderzijds om rekening te houden met mogelijke aanpassingen in de keuzes door de gemeenteraad.

In het document Voorstel structureel sluitende begroting zijn alle mogelijkheden uitgewerkt en toegelicht. Tevens is hierin een voorstel gedaan voor de volgorde van inzet van de mogelijkheden. Op basis van deze kadernota bedraagt het verwachte tekort in 2029 ruim € 3,3 miljoen. De voorgestelde inzet van mogelijkheden in het document telt dan ook op tot minimaal hetzelfde bedrag.

Zoals aangegeven is het mogelijk dat het verwachte saldo tijdens het opstellen van de meerjarenbegroting 2025 nog wijzigt. Dat heeft ook gevolgen voor de benodigde inzet van de mogelijkheden. Indien het tekort toeneemt, is de inzet van meerdere mogelijkheden nodig en vice versa.

BIJLAGEN

Bijlage 1 - Toelichting op nieuw beleid

1.1 Exploitatie

Bestuur en ondersteuning

	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-119	-159	0	0
Beleidskeuze	-119	-159	0	0
Gastvrouw/gastheer				
Gemeente Krimpenerwaard heeft een goede dienstverlening aan de inwoners hoog in het vaandel staan. In het nieuwe gemeentehuis komen meer bezoekers (tegelijk) per dag. Wij vinden het belangrijk dat de verschillende bezoekersstromen ontvangen worden door een gastvrouw/-heer en dat zij zich daarom extra welkom voelen en de persoonlijke benadering ervaren. De aanwezige beveiliging kan deze functie niet vervullen, aangezien deze toezicht moet houden op de gehele ontvangstruimte en spreekkamers. De bezoekers kunnen met een vraag binnenlopen en waar mogelijk direct geholpen worden, doordat een medewerker Klantcontact de rol van gastvrouw/-heer vervult. Zij hebben een brede kennis van de organisatie. Om deze taak te kunnen vervullen, wordt nu de formatie aangevraagd vanaf 2026. Voorlopig voor twee jaar, zodat we kunnen ervaren hoe de binnenkomst en ontvangst van de bezoekers wordt beleefd.	-119	-159	0	0
Structureel	3.730	2.906	-796	-958
Beleidskeuze	-295	-295	-295	-295
Catering nieuw gemeentehuis				
Voor het nieuwe gemeentehuis is een werkcafé en keuken opgenomen. De dienstverlening door een hiervoor te selecteren horecabedrijf maakt geen onderdeel uit van het investeringsbudget nieuwe gemeentehuis. Er is gekozen voor een cateraar met goede ervaring bij andere gemeenten in combinatie met maatschappelijke meerwaarde, waarbij mensen met afstand tot de arbeidsmarkt kunnen worden ingezet. Kosten hiervoor zijn € 175.000, waarvan we 75% uit het bestaande budget verwachten te kunnen dekken.	-45	-45	-45	-45
Dubbele formatie bij vertrek om in te werken				
De komende jaren is sprake van een pensioengolf. Omdat de organisatie wel volledig moet blijven draaien, leidt dat bij sommige teams tot een onevenredig zware belasting voor de achterblijvende collega's. Ook gaat veel kennis verloren. Om te borgen dat continuïteit van uitvoering, beleid en specifieke kennis van de gepensioneerden gewaarborgd is en blijft, is een warme overdracht van vertrekkende naar nieuwe medewerkers noodzakelijk. Om dit mogelijk te maken, is het nodig dat de betreffende vacatures eerder kunnen worden opengesteld. Dit voorkomt ook extra, duurdere, inhuur.	-250	-250	-250	-250
Noodzakelijk	4.025	3.201	-501	-663
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen				
Vooruitlopend op de ontvangst van de begrotingen 2026 van de gemeenschappelijke regelingen houden we indicatief rekening met een toename van de bijdrage van ongeveer 2,25%. Dit is conform de afspraken die hierover binnen de FKGR zijn gemaakt.	-319	-313	-309	-309

	2026	2027	2028	2029
Indexering baten				
En vindt een aanpassing van de inkomsten plaats op basis van inflatiecorrectie zoals die is opgenomen in de meicirculaire 2025 van het Gemeentefonds. Net als aan de uitgavenkant hanteren we in deze kadernota vooralsnog het in het CEP gepresenteerde prijsindexcijfer van 2,7% voor 2026 om de baten mee aan te passen. We hebben onder andere de baten voor Ozb, riool- en afvalstoffenheffing in de berekening betrokken.	900	900	900	900
Indexering lasten				
Er vindt een aanpassing van de uitgaven plaats op basis van de inflatiecorrectie zoals die is opgenomen in de meicirculaire 2025 van het Gemeentefonds. Het Centraal Planbureau (CPB) heeft eind februari 2025 het Centraal Economisch Plan (CEP) gepubliceerd. Hierin gaat het CPB voor de jaarschijf 2026 uit van een indexering van de prijzen met 2,7% ten opzichte van 2027. In deze kadernota hanteren wij vooralsnog deze prijsindex.	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Indexering voorziening Gebouwenbeheer				
Om te anticiperen op toekomstige areaaluitbreidingen en prijsstijgingen ten opzichte van het huidige beheerplan worden hiervoor lasten opgenomen ter grootte van respectievelijk 1% en 2,7% van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening.	-49	-49	-49	-49
Algemene uitkering				
Op basis van de voorjaarsnota 2025 van het Rijk hebben we een inschatting gemaakt van de verwachte stijging (inclusief loon- en prijsstijgingen) voor de jaren 2026 tot en met 2029. Hierin zitten nog geen aanpassingen van aantallen, aanpassingen van rekentarieven WOZ etc. Voor onze gemeente betekent dit een aanpassing in 2026 van ca € 6,2 miljoen aflopend tot € 3,4 miljoen in 2029. Vooruitlopend op de komende meicirculaire is deze aanpassing al meegenomen in deze kadernota.	6.240	6.453	2.966	3.445
Wachtgeld				
In 2026 vinden gemeenteraadsverkiezingen plaats. Op basis van de uitslag wordt een nieuw college gevormd. Dit kan betekenen dat één of meerdere van de huidige wethouders niet terugkeren en daarmee recht krijgen op wachtgeld.	-151	-189	-177	-118
Gevolgen CAO				
Op 22 april hebben de VNG en de bonden een akkoord bereikt over een nieuwe cao. De uitkomst is een loonstijging van ongeveer 7,5% over een periode van 2 jaar. In de meerjarenbegroting 2025 hadden we al rekening gehouden met een stijging op jaarbasis van ruim 3%. Voor bestuurders is rekening gehouden met een stijging van de vergoeding met 4,1% ten opzichte van de begroting 2025.	-1.639	-2.365	-2.365	-2.365
Vervanging wagenpark 2026-2029 (afschrijving)				
Vervanging wagenpark 2026 volgens meerjarig vervangingsplan inclusief indexatie.	0	18	-106	-169
Vervanging materieel 2026-2029 (afschrijving)				
Vervanging materieel 2026 volgens meerjarig vervangingsplan inclusief indexatie.	0	-5	-18	-25
Rentelasten				
Op basis van de investeringsplanning voor de komende jaren is de liquiditeitsbehoefte geïnventariseerd en zijn de aan te trekken leningen hierop aangepast. Dit leidt de komende jaren tot lagere verwachte rentelasten.	1.543	1.251	1.157	527
Eindtotaal	3.611	2.747	-796	-958

Veiligheid

	2026	2027	2028	2029
Structureel	-175	-175	-175	-175
Beleidskeuze	-175	-175	-175	-175
Beheerskosten Maatwerkwonen				
De raad heeft de locatie langs de Handelsweg in Bergambacht aangewezen als de beoogde locatie voor 6 maatwerkwoningen en 1 beheerdersunit. Om deze woonlocatie tot een succes te maken, is beheer door het Leger des Heils essentieel. Zij zijn 36 uur per week aanwezig en zorgen ervoor dat het beheersbaar is, de kans op overlast wordt verkleind en snel kan worden ingegrepen. Ook zorgt de begeleiding van de bewoners ervoor dat men beter in staat is aan zichzelf te werken. Het genoemde bedrag is berekend door het Leger des Heils en gaat uit van deze 36-uurs aanwezigheid. Voor 24-uurs bereikbaarheid van het Leger des Heils en opvolging bij eventuele calamiteiten is een financiële reserve op het project beschikbaar. Vanuit het oogpunt van een menswaardig bestaan, geven wij voor deze doelgroep invulling aan onze zorgplicht door het bieden van een prikkelarme woonomgeving in de vorm van maatwerkwoningen. De mentale gezondheid van de bewoners verbetert doordat men minder stress ervaart van afkeurend gedrag van direct omwonenden. De overlast in de huidige woonomgeving vermindert sterk, waardoor ook voor omwonenden de kwaliteit van wonen en leven verbetert. Met Maatwerkwonen verbetert de kwaliteit van leven van de betreffende doelgroep, de huidige direct omwonenden van deze doelgroep en kunnen thans leegstaande woningen rondom deze doelgroep weer verhuurd worden.	-175	-175	-175	-175
Eindtotaal	-175	-175	-175	-175

Verkeer, vervoer en waterstaat

	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-75	0	0	0
Noodzakelijk	-75	0	0	0
Areaalpeiling en update beheerplan baggeren				
Het investeringsbudget zorgt ervoor dat er areaalpeilingen uitgevoerd worden die voor overzichten zorgen van nieuw te baggeren locaties.	-75	0	0	0
Tevens zal het budget gebruikt worden om het huidige beheerplan up te daten en te actualiseren, zodat hierdoor een geactualiseerd beheerplan ontstaat met een goed meerjarenonderhoudsplanning.				
Structureel	-187	-167	-220	-225
Noodzakelijk	-187	-167	-220	-225
Indexering voorziening IBOR				
Om te anticiperen op toekomstige areaaluitbreidingen en prijsstijgingen ten opzichte van het huidige beheerplan ramen we lasten ter grootte van respectievelijk 1% en 2,7% van de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening.	-187	-187	-187	-187
Vervangen vijf verkeersbruggen (afschrijving)				
Vanuit een inspectie is gebleken dat vijf verkeersbruggen einde levensduur zijn en vervangen dienen te worden. Het voorgestelde investeringsbudget is nodig om de bruggen daadwerkelijk te vervangen	0	0	-23	-23
Dijkversterking Project KIJK vervangen OVL 2026-2028 (afschrijving)				
Ten gevolge van het dijkversterkingsproject Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard moeten de samenwerkende partijen Stedin, Oasen, Glasdraad en de gemeente Krimpenerwaard op basis van het faseringsvoorstel van HHSK diverse kabels en leidingen verleggen. De gemeente Krimpenerwaard vervangt hierbij de komende jaren (ca. 7 jaar) langs de IJsseldijk Noord haar openbare verlichting zowel ondergronds al bovengronds.	0	-5	-10	-15
Vervangingen CK 2026-2029 (afschrijving)				
Groot onderhoud / vervangingen civiele kunst.	0	0	-1	-1
Groot onderhoud / vervangingen OVL 2026-2029 (afschrijving)				
Groot onderhoud middelgroot / vervangingen onderhoud OVL	0	0	1	1
Verkeersveilige maatregelen Veerweg (afschrijving)				
De N-208, lokaal bekend als de Veerweg in Bergambacht heeft in belangrijke mate betekenis als ontsluiting van de woonwijken aan de westzijde Bergambacht. Er wordt gewerkt aan een beheersoverdracht van de provincie naar de gemeente. In de vorige kadernota waren bedragen opgenomen voor 2025 en 2026. Echter is bekend geworden dat vanwege contractuele verplichtingen van de provincie met de aannemer voor het onderhoud, de overdracht niet eerder kan plaatsvinden dan 2027.	0	25	0	0
Eindtotaal	-262	-167	-220	-225

Economie

	2026	2027	2028	2029
Structureel	-10	-10	-10	-10
Beleidskeuze	-10	-10	-10	-10
Subsidies Economie				
Door wijzigingen in het subsidiejaarplan 2026 worden er middelen vanuit het taakveld Economie toegevoegd aan de subsidie-regeling Economische Promotie (voorheen Recreatie en Toerisme).	-10	-10	-10	-10
Eindtotaal	-10	-10	-10	-10

Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-150	0	0	0
Collegeprogramma	-150	0	0	0
Beheermodel sport				
Uit de implementatie van de voorkeursvariant van toekomstig beheermodel sport vloeien frictiekosten voort van ca € 150.000,-. Dit betreft oprichtingskosten, startkosten, huisstijl, werving bestuur en kwartiermaker. Ook gaan er kosten gepaard met het opbouwen van onder andere weerstandsvermogen via het storten van aandelenkapitaal en de aanschaf en/of overname van inventaris. Daarnaast ook nog de mogelijke overgang van pensioenkosten. Deze zijn nog niet geïnventariseerd.	-150	0	0	0
Structureel	190	172	946	792
Beleidskeuze	10	10	10	10
Subsidies Economie (dekking)				
Door wijzigingen in het subsidiejaarplan 2026 worden er middelen vanuit het taakveld Economie toegevoegd aan de subsidie-regeling Economische Promotie (voorheen Recreatie en Toerisme).	10	10	10	10
Noodzakelijk	180	162	936	782
Nieuwe exploitatiekosten De Meent				
De nieuwe sporthal De Meent wordt eind augustus 2025 opgeleverd. De exploitatielasten blijken hoger dan voorafgaand geraamd namelijk ruim €21.000,- per jaar. Dit wordt met name veroorzaakt door toename van de onderhoudskosten.	-21	-21	-21	-21
IHP – Bijstelling afschrijving nieuwbouw en renovatie scholen				
De raad heeft Integrale Huisvestingsplannen Onderwijs IHP vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen in onze gemeente. De raad heeft besloten om de financiële gevolgen van de meerjarenplanningen vanaf de kadernota 2025 te verwerken in de p&c-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	201	201	975	821

	2026	2027	2028	2029
10% meer bomen (afschrijving)				
In 2021 is het project vastgesteld door de raad waardoor een budget beschikbaar is gesteld voor de eerste 3 uitvoeringsjaren van het project.	0	-18	-18	-18
De uitvoering van het project is in 2023 van start gegaan. Voor het derde uitvoeringsjaar in 2025 is nog reeds budget beschikbaar. Voor het vervolg van het project 10% meer bomen, voor een nieuwe periode van 3 jaar (2026, 2027 en 2028) is een resterend budget vereist van €725.000.				
Eindtotaal	40	172	946	792

Sociaal Domein

	2026	2027	2028	2029
Structureel	-500	-276	564	546
Beleidskeuze	0	-176	-176	-176
Indexatie subsidieplafonds 2027				
Bij de begroting van 2026 zullen de subsidieplafonds voor 2027 worden bepaald. Daarvoor moet in de begroting 2026 de index voor 2027 over de subsidieplafonds worden berekend. De index wordt momenteel voor 2027 geschat op 1,8%.	0	-176	-176	-176
Noodzakelijk	-500	-100	740	722
Eigen bijdrage Wmo				
De invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage schuift op naar 1 januari 2027. Reden hiervoor is dat de parlementaire behandeling in tijd is opgeschoven als gevolg van de verwerking van het advies van de Raad van State. Aan de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage is een uitname uit het gemeentefonds gekoppeld per 2026. Deze uitname was voorgenomen als gevolg van de verwachting dat er minder gebruik zal worden gemaakt van Wmo-zorg en -ondersteuning, door de afschaffing van het abonnementstarief. Door het opschuiven van de invoering, betekent dat in de begroting een nadeel van € 500.000 in 2026 en € 100.000 in de jaren erna. Hier tegenover staat wel een lagere uitname uit het gemeentefonds. De inkomensafhankelijke eigen bijdrage is een van de belangrijkste maatregelen om de gemeentelijke Wmo-dienstverlening beschikbaar te houden voor inwoners die hulp en ondersteuning het hardst nodig hebben en niet vanuit 'eigen kracht' kunnen organiseren. De financiële consequenties van het verschuiven van de beoogde implementatiedatum naar 1 januari 2027 worden door het kabinet besproken bij de aankomende voorjaarsbesluitvorming. De implementatieplanning van de eigen bijdrageketen is ook bij een invoeringsdatum van 1 januari 2027 nog krap. De voorbereidingen van ons als gemeente op de inkomensafhankelijke bijdrage zullen dan ook voortgang vinden.	-500	-100	-100	-100
Maatregelen Rijk beheersing Jeugdzorg				
Het kabinet gaat ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd vanaf 2028 hun beoogde effect zullen hebben. Daarnaast wil het kabinet inzetten op extra maatregelen om de kosten van het stelsel verder te beheersen; een eigen bijdrage jeugdzorg en sturen op trajectduur. Vanaf 2028 moet dit een besparing voor gemeenten opleveren. Vanwege de ingrijpende wijzigingen die dit met zich meebrengt, stelt de VNG vraagtekens bij de haalbaarheid hiervan. Het is op moment dan ook nog onzeker of deze stelpost daadwerkelijk meegenomen kan en mag worden bij het opstellen van de begroting. Hierover komt na het verschijnen van de meicirculaire 2025 meer duidelijkheid.	0	0	840	822
Eindtotaal	-500	-276	564	546

Volksgezondheid en milieu

	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-23	0	0	0
Beleidskeuze	-23	0	0	0
Uitbreiding subsidie t.b.v. St. Cultureel Centrum Concordia				
Sinds 2022 vraagt stichting Cultureel Centrum Concordia een hogere subsidie aan om haar begroting sluitend te krijgen. Deze gevraagde verhoging wordt sindsdien aanvullend verleend. Om een negatief resultaat te voorkomen is het van belang dat stichting Cultureel Centrum Concordia voor het subsidiejaar 2026 wederom aanspraak kan maken op een incidentele verhoging waardoor er totaal € 63.160 verleend kan worden (bestaande uit € 39.775 structureel + € 23.385 incidenteel). Als gemeente hebben wij een terugkoopverplichting van het pand en staan we garant voor alle schulden.	-23	0	0	0
Noodzakelijk				
Subsidie Hospice				
De Raad heeft besloten om een eenmalige subsidie voor de totstandkoming van een hospice te verlenen.	-100	-70	-30	0
Subsidie Hospice (dekking)				
De Raad heeft besloten om een eenmalige subsidie voor de totstandkoming van een hospice te verlenen.	100	70	30	0
Eindtotaal	-23	0	0	0

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Voor dit programma zijn geen aanvullende aanvragen opgenomen.

1.2 Investerings

De in het onderstaande genoemde investeringsbedragen hebben niet direct invloed op het saldo van de exploitatie. De investeringen worden in een aantal jaren afgeschreven en dit leidt tot jaarlijkse kapitaallasten (rente + afschrijving) die in de exploitatie worden meegenomen. Voor een aantal investeringen geldt dat de kapitaallasten kunnen worden gedekt, ten laste van reserves, tarieven of anderszins. Eventuele dekking is bij de toelichting op de investering aangegeven

Bestuur en organisatie				
	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-3.352	-2.771	-2.888	-1.340
Noodzakelijk				
Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed 2026				
De gemeente beschikt over diverse, openbare en niet-openbare, gebouwen. In de begroting wordt voor deze gebouwen rekening gehouden met groot onderhoud. In het kort komt het er op neer dat er geen achterstallig onderhoud mag ontstaan. In 2022 heeft de raad het Beheerplan Vastgoed 2022 vastgesteld. Dit vormt het beleidskader voor het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed voor de komende jaren. De meerjaren onderhoudsplanningen worden conform het Beheerplan Vastgoed 2022 in 2026 geactualiseerd. De financiële consequenties worden uitgewerkt in de financiële onderhoudsvoorziening. In de begroting 2025 is reeds aangegeven dat voor het verrichten van groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedobjecten in 2026 € 1.475.527 nodig is. Dit bedrag is in de begroting opgenomen op de B-lijst.	-1.476	-1.058	-1.963	-963
MJOP ICT 2026-2029				
Dit MJOP ICT is bestemd voor ICT hardware vervangingen. Voor de jaren 2026-2029 staan veel vervangingen op de planning. Deze investeringsbedragen zijn benodigd om deze vervangingen te realiseren.	-211	-603	-375	-192
Vervanging wagenpark 2026-2029				
Vervanging wagenpark 2026 volgens meerjarig vervangingsplan inclusief indexatie.	-1.520	-940	-480	-100
Vervanging materieel 2026-2029				
Vervanging materieel 2026 volgens meerjarig vervangingsplan inclusief indexatie.	-145	-170	-70	-85
Eindtotaal	-3.352	-2.771	-2.888	-1.340

Veiligheid

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

Verkeer, vervoer en waterstaat

	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-8.194	-6.994	-6.194	-6.194
Noodzakelijk				
Vervangen vijf verkeersbruggen				
Vanuit een inspectie is gebleken dat vijf verkeersbruggen einde levensduur zijn en vervangen dienen te worden. Het voorgestelde investeringsbudget is nodig om de bruggen daadwerkelijk te vervangen	-1.800	0	0	0
Dijkversterking Project KIJK vervangen OVL 2026-2028				
Ten gevolge van het dijkversterkingsproject Krachtige IJsseldijken Krimpenerwaard moeten de samenwerkende partijen Stedin, Oasen, Glasdraad en de gemeente Krimpenerwaard op basis van het faseringsvoorstel van HHSK diverse kabels en leidingen verleggen. De gemeente Krimpenerwaard vervangt hierbij de komende jaren (ca. 7 jaar) langs de IJsseldijk Noord haar openbare verlichting zowel ondergronds al bovengronds.	-160	-160	-160	-160
IBOR 2026-2029				
Met middelgroot onderhoud op IBOR gebied, zorgen we voor duurzame instandhouding van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte de middelgroot onderhoudsprojecten kennen een doorlooptijd van 3 tot 5 jaar, dit afhankelijk van de omvang, impact en complexiteit. het budget van het middelgroot onderhoud wordt gedekt middels de voorziening IBOR.	-5.204	-5.204	-5.204	-5.204
Vervangingen civiele kunstwerken 2026-2029				
Groot onderhoud / vervangingen civiele kunst.	-400	-400	-400	-400
Groot onderhoud / vervangingen OVL 2026-2029				
Groot onderhoud middelgroot / vervangingen onderhoud OVL	-430	-430	-430	-430
Verkeersveilige maatregelen Veerweg				
De N-208, lokaal bekend als de Veerweg in Bergambacht heeft in belangrijke mate betekenis als ontsluiting van de woonwijken aan de westzijde Bergambacht. Er wordt gewerkt aan een beheersoverdracht van de provincie naar de gemeente. In de vorige kadernota waren bedragen opgenomen voor 2025 en 2026. Echter is bekend geworden dat vanwege contractuele verplichtingen van de provincie met de aannemer voor het onderhoud, de overdracht niet eerder kan plaatsvinden dan 2027.	-200	-800	0	0
Eindtotaal	-8.194	-6.994	-6.194	-6.194

Economie

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

Onderwijs, sport, cultuur en recreatie

	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-17.298	0	-27.126	-9.778
Noodzakelijk				
Renovatie sportvelden				
Renovatie sportvelden conform MJOP en geldende KNVB regels voor goedkeuring. Infill is momenteel vereist door de Europese regels en verschuivingen in de planning leiden tot aanpassingen in de benodigde budgetten.	0	0	0	-71
IHP 2.0 - De Krullebaar (nieuwbouw) - SCH				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenerwaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	-3.683	0	0	0
IHP 2.0 - De Vlieger (nieuwbouw) - SCH				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenerwaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	0	0	-5.767	0
IHP 2.0 - De Rank (nieuwbouw) - SCH				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenerwaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	0	0	-8.367	0

	2026	2027	2028	2029
IHP 2.0 - Emmaschool (nieuwbouw) - SCH				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenewaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	-4.604	0	0	0
IHP 2.0 - Gemini college (renovatie) - LKK				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenewaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	-8.286	0	0	0
IHP 2.0 - Polsstok (renovatie) - BKW				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenewaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	0	0	0	-1.484
IHP 2.0 - Schoonhovens college AP (renovatie) - SCH				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenewaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor	0	0	-12.992	0

	2026	2027	2028	2029
deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.				
IHP 2.0 - Kon. Wilheminaschool vernieuwbouw) - LKK				
De raad heeft op 6 februari 2024 het geactualiseerde Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) vastgesteld. Hierin is onder meer een meerjarenplanning opgesteld voor nieuwbouw en renovaties van de schoolgebouwen in Krimpenewaard. De raad heeft tegelijkertijd met de vaststelling van het IHP besloten om de financiële gevolgen van deze meerjarenplanning vanaf kadernota 2025 te verwerken in de P&C-documenten. Jaarlijks maken we voor de betreffende scholen een actuele inschatting van het benodigde investeringsbudget en de periode waarin uitvoering plaatsvindt. Dit geldt zowel voor al gestarte als voor nog op te starten scholenprojecten. Uitgangspunt hierbij is dat we zo reëel mogelijk ramen en ons niet teveel laten leiden door "planningsoptimisme". Op basis van de meest recente inzichten en verwachte ontwikkelingen stellen we de verwachte afschrijvingslasten voor deze meerjarenperiode nu bij. In de uitvoeringspraktijk kunnen hierin afwijkingen ontstaan als gevolg van versnelling of vertraging in de uitvoering.	0	0	0	-8.223
10% meer bomen				
In 2021 is het project vastgesteld door de raad waardoor een budget beschikbaar is gesteld voor de eerste 3 uitvoeringsjaren van het project. De uitvoering van het project is in 2023 van start gegaan. Voor het derde uitvoeringsjaar in 2025 is nog reeds budget beschikbaar. Voor het vervolg van het project 10% meer bomen, voor een nieuwe periode van 3 jaar (2026, 2027 en 2028) is een resterend budget vereist van €725.000.	-725	0	0	
Eindtotaal	-17.298	0	-27.126	-9.778

Sociaal domein

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

Volksgezondheid en milieu

	2026	2027	2028	2029
Incidenteel	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
Noodzakelijk				
Progr. Riolering & Klimaatadaptatie				
Met middelgroot onderhoud riolering, zorgen we voor duurzame instandhouding van onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte. De middelgrote onderhoudsprojecten kennen een doorlooptijd van 3 tot 5 jaar, dit afhankelijk van de omvang, impact en complexiteit. Het budget van het middelgroot onderhoud wordt gedekt middels het tarief riolering.	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
Eindtotaal	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Voor dit programma zijn geen aanvullende investeringen opgenomen.

Bijlage 2 - Nieuw beleid naar categorie

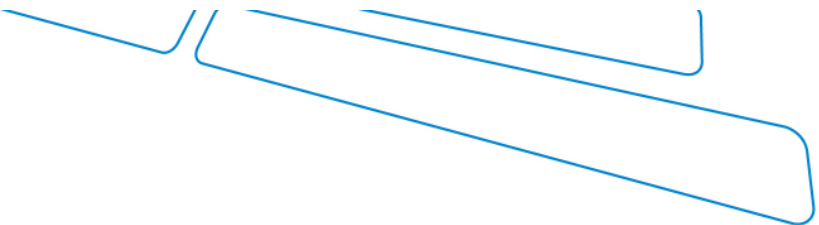
In deze bijlage zijn alle nieuwe aanvragen uit deze kadernota nogmaals opgenomen. Ditmaal zijn ze overzichtelijk gesplitst naar de 3 categorieën: Collegeprogramma, Noodzakelijk en Beleidskeuze. Per categorie is een tabel opgenomen. Binnen deze tabellen is onderscheid gemaakt in exploitatie (incidenteel en structureel) en investering.

Collegeprogramma

	2026	2027	2028	2029
Collegeprogramma	-150	0	0	0
Exploitatie	-150	0	0	0
Incidenteel	-150	0	0	0
Beheermodel sport	-150	0	0	0
Eindtotaal	-150	0	0	0

Noodzakelijk

	2026	2027	2028	2029
Noodzakelijk	-32.222	-13.490	-42.074	-23.517
Exploitatie	3.443	3.096	956	616
Incidenteel	-75	0	0	0
Areaalpeiling en update beheerplan baggeren	-75	0	0	0
Subsidie Hospice	-100	-70	-30	0
Subsidie Hospice (dekking)	100	70	30	0
Structureel	3.518	3.096	955	616
Bijdrage gemeenschappelijke regelingen	-319	-313	-309	-309
Indexering baten	900	900	900	900
Indexering lasten	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Indexering voorziening Gebouwenbeheer	-49	-49	-49	-49
Algemene uitkering	6.240	6.453	2.966	3.445
Wachtgeld	-151	-189	-177	-118
Gevolgen CAO	-1.639	-2.365	-2.365	-2.365
Nieuwe exploitatiekosten De Meent	-21	-21	-21	-21
Eigen bijdrage Wmo	-500	-100	-100	-100
Indexering voorziening IBOR	-187	-187	-187	-187
Vervanging wagenpark 2026-2029 (afschrijving)	0	18	-106	-169
Vervanging materieel 2026-2029 (afschrijving)	0	-5	-18	-25
IHP – Bijstelling afschrijving nieuwbouw en renovatie scholen	201	201	975	821

	2026	2027	2028	2029
Vervangen vijf verkeersbruggen (afschrijving)	0	0	-23	-23
Dijkversterking Project KIJK vervangen OVL 2026-2028 (afschrijving)	0	-5	-10	-15
Vervangingen CK 2026-2029 (afschrijving)	0	0	-1	-1
Groot onderhoud / vervangingen OVL 2026-2029 (afschrijving)	0	0	1	1
10% meer bomen (afschrijving)	0	-18	-18	-18
Rentelasten	1.543	1.251	1.157	527
Verkeersveilige maatregelen Veerweg (afschrijving)	0	25	0	0
Maatregelen Rijk beheersing Jeugdzorg	0	0	840	822
Investering	-35.665	-16.586	-43.029	-24.133
Incidenteel	-35.665	-16.586	-43.029	-24.133
Renovatie sportvelden	0	0	0	-71
Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed 2026	-1.476	-1.058	-1.963	-963
MJOP ICT 2026-2029	-211	-603	-375	-192
Vervanging wagenpark 2026-2029	-1.520	-940	-480	-100
Vervanging materieel 2026-2029	-145	-170	-70	-85
IHP 2.0 - De Krullebaar (nieuwbouw) - SCH	-3.683	0	0	0
IHP 2.0 - De Vlieger (nieuwbouw) - SCH	0	0	-5.767	0
IHP 2.0 - De Rank (nieuwbouw) - SCH	0	0	-8.367	0
IHP 2.0 - Emmaschool (nieuwbouw) - SCH	-4.604	0	0	0
IHP 2.0 - Gemini college (renovatie) - LKK	-8.286	0	0	0
IHP 2.0 - Polsstok (renovatie) - BKW	0	0	0	-1.484
IHP 2.0 - Schoonhovens college AP (renovatie) - SCH	0	0	-12.992	0
IHP 2.0 - Kon. Wilheminaschool vernieuwbouw) - LKK	0	0	0	-8.223
Vervangen vijf verkeersbruggen	-1.800	0	0	0
Dijkversterking Project KIJK vervangen OVL 2026-2028	-160	-160	-160	-160
IBOR 2026-2029	-5.204	-5.204	-5.204	-5.204
Vervangingen CKV 2026-2029	-400	-400	-400	-400
Groot onderhoud / vervangingen OVL 2026-2029	-430	-430	-430	-430
10% meer bomen	-725	0	0	0
Progr. Riolering & Klimaatadaptatie	-6.821	-6.821	-6.821	-6.821
MJOP ICT 2026-2029 (dekking)	211	603	375	192
Verkeersveilige maatregelen Veerweg	-200	-800	0	0
Eindtotaal	-32.222	-13.490	-42.074	-23.517

Beleidskeuze

	2026	2027	2028	2029
Beleidskeuze	-612	-805	-646	-646
Exploitatie	-612	-805	-646	-646
Incidenteel	-142	-159	0	0
Gastvrouw/gastheer	-119	-159	0	0
Uitbreiding subsidie t.b.v. St. Cultureel Centrum Concordia	-23	0	0	0
Structureel	-470	-646	-646	-646
Beheerskosten Maatwerkwonen	-175	-175	-175	-175
Indexatie subsidieplafonds 2027	0	-176	-176	-176
Catering nieuw gemeentehuis	-45	-45	-45	-45
Subsidies Economie	-10	-10	-10	-10
Exploitatiekosten bibliotheek Bergambacht	0	0	0	0
Subsidies Economie (dekking)	10	10	10	10
Dubbele formatie bij vertrek om in te werken	-250	-250	-250	-250
Eindtotaal	-612	-805	-646	-646